

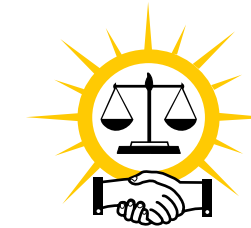

CUF

Manifesto 2010

**Rais makini, Serikali makini
Uchumi Imara, Mabadiliko Sahihi**

The Civic United Front (CUF-Chama Cha Wananchi)

Yaliyomo

1. Utangulizi wa Prof Ibrahim Lipumba	7
2. Misingi mikuu ya uongozi wa nchi	18
3. Hali ya maisha ya mtanzania na sekta muhimu za uchumi	50
4. Elimu	60
5. Afya	64
6. Ardhi na Maendeleo ya makazi	66
7. Matumizi ya teknolojia za kisasa	
8. Hifadhi ya jamii na maendeleo ya makundi ya wanawake, Haki za watu wenye ulemavu, wazee, na vijana	73
9. Utamaduni na Michezo	75

SEHEMU YA KWANZA

UTANGULIZI

Kwa mara nyingine tena ifikapo Oktoba 2010 wananchi wa Jamuhuri ya Muungano wa Tanzania tutapiga Kura kuchagua Rais, Wabunge, na Madiwani wa nchi yetu. Huu utakuwa ni Uchaguzi Mkuu wa nne kufanyika nchini chini ya mfumo wa vyama vingi. Tunaelekea kwenye uchaguzi mkuu wakati nchi yetu ikiwa njia panda. Watanzania wamechoshwa na hadaa na ngulai za CCM. Umaskini unaongezeka, ajira zimetoweka, ufisadi na rushwa vimekithiri. Ahadi ya CCM ya mwaka 2005 ya “Maisha bora kwa kila Mtanzania” imeishia kuwa Maisha bomu kwa kila Mtanzania. Serikali ya CCM imeshindwa kuboresha maisha ya Mtanzania. Hali ya maisha imezidi kuwa ngumu. Mwaka 2005 kilo moja ya sukari iliuzwa shilingi 500/- lakini hivi sasa inauzwa shilingi 1800/- na vijijini ni zaidi ya shilingi 2000/-, mchele ulikuwa unauzwa kilo moja shilingi 450/- lakini hivi sasa unafika shilingi 1700/-, kilo moja ya sembe ikiuzwa shilingi 250/- lakini hivi sasa ni shilingi 900/-, Wafanyakazi wanapodai kuongezewa mishahara kwa sababu ya kupanda kwa gharama za maisha wana sababu za msingi kabisa kufanya hivyo kutokana na hali halisi ya kupanda kwa gharama za maisha. Ufisadi na rushwa zinaendelea kuimarika nchini na CCM imegawika mapande mapande. Watanzania tutajuta ikiwa tutaruhusu wizi wa kura na kuipa fursa CCM kuendelea kutawala. CCM haina dira ya kuongoza nchi na kusimamia utawala bora. Imeshindwa kutumia utajiri mkubwa tulionao wa raslimali na maliasili ya Taifa kwa manufaa ya wananchi wote na badala yake leo Tanzania imegeuka kuwa omba omba na Matonya wa kimataifa.

Watanzania wameweka matumaini yao kwa Chama cha CUF na misingi yake ya sera ya kuleta “Haki sawa kwa wananchi wote” na “Kujenga uchumi imara unaoongeza ajira na utakaoleta neema na tija kwa wote.” Chama chetu kimekuwa ni Chama kikuu cha upinzani nchini kwa muda mrefu sasa na wananchi wanaendelea kuteseka kwa kuona matatizo yao yakizidi kuongezeka bila kuchukuliwa kwa hatua za msingi kushughulikia matatizo yao. Hali hii inawafanya wananchi wengi hasa vijana na wanawake kuwa katika shauku kubwa ya kuona utawala wa nchi yetu unabadilishwa kwa amani kupitia karatasi za kura. CUF kwa kutambua nafasi yake katika kuyaongoza Mabadiliko yanayohitajika kikiwa siyo tu chama kikuu cha upinzani hapa nchini bali pia kutokana na mjengeko wake wa kuwa kweli ni chama cha kitaifa chenye kukubalika na chenye mtandao mpana katika pande zote mbili za Jamhuri ya Muungano, imezindua DIRA YA MABADILIKO - VISION FOR CHANGE. Dira ya Mabadiliko ndiyo msingi wa ILANI yetu ya uchaguzi. Vision for Change chini ya Serikali ya CUF itatujengea Tanzania Mpya inayojali haki sawa kwa wananchi wote na itakayojenga uchumi imara unaoongeza ajira na utakaoleta neema na tija kwa wote. Mambo muhimu yaliyobebwa na Dira ya Mabadiliko ni haya yafuatayo;

1. Kuunda Serikali ya Umoja wa Kitaifa;

CUF itaunda serikali ya Umoja wa Kitaifa ili kuimarisha Demokrasia ya kweli na ushindani wa kisiasa kwa ajili ya kuwatumikia vyema wananchi wote katika misingi ya haki sawa kwa washiriki wote, na uwepo wa uhuru wa kutosha wa vyombo na fursa ya kujieleza. Tunahitaji kuwa na katiba nzuri inayompa kila mtanzania uhuru wa kweli wa kuchagua na au kuchaguliwa. Tunahitaji kuwa na Muungano wa watanganyika na wazanzibari usio na mashaka ndani yake kwa pande zote mbili. Tunahitaji Umoja wa kitaifa wa kweli ambapo hakutakuwa na ubaguzi wa aina yeyote iwe ni wa jinsia, kabila, rangi, dini au ulemavu. Kuhakikisha kuwa serikali inaheshimu dini zote na inajenga mazingira ya waumini wa dini mbali mbali kuheshimiana na kuvumiliana.

Katiba ya sasa haikidhi maendeleo ya demokrasia nchini mwetu. Chini ya Dira ya Mabadiliko ya CUF – Vision for Change, Serikali ya umoja wa kitaifa itaandaa utaratibu unaofaa wa kupata Katiba ya mpya ya wananchi yenye misingi imara ya demokrasia.

2. kutokomeza njaa na kuhakikisha lishe Bora kwa wajawazito na watoto;

Kuhakikisha kuwa kila mwananchi anakuwa na uwezo au kuwezesha kupata milo mitatu kwa siku. Hatua za makusudi zitachukuliwa kuhakikisha kuwa kinamama wajawazito na watoto wachanga wanapata lishe bora itakayowasaidia kujenga maungo, kinga ya mwili na ubongo ili waweze kushiriki kikamilifu katika kujielimisha na kujiendeleza.

3. kutoa huduma bora ya Afya na kudhibiti vifo vya wajawazito na watoto;

Kuhakikisha kuwa kila raia ana haki na anapata huduma za msingi za afya. Hatua maalum zitachukuliwa kuhakikisha kuwa huduma za uzazi bila malipo anapatiwa kila mama mjamzito ili kupunguza vifo vingi vinavyotokea ambavyo vinadhibitika.

4. kuwahudumia wazee waliolitumikia Taifa letu;

kuweka utaratibu wa kitaifa wa hifadhi ya wazee itakayohusisha jamii kuwalea wazee wetu ambao wengi wao baada ya kulitumikia Taifa letu kwa muda mrefu wanaishi katika dimbwi la umasikini wa kutisha.

5. kuwasaidia walemavu na kuwawezesha kupata elimu na ajira;

Serikali inatakayoongozwa na CUF itatenga fungu maalum la kuwasaidia walemavu wapate elimu, matibabu na vifaa vya kuwapunguzia dhiki ya ulemavu walionao na mafunzo stahiki waweze kuajirika na kuajiriwa katika fani mbali mbali. Hii inatokana na ukweli kwamba Watanzania zaidi ya milioni 4.2 sawa na asilimia 10 ya Watanzania wote ni watu wenye ulemavu. Watu wenye ulemavu wana mahitaji sawa na watu wengine lakini pia wanakuwa na mahitaji mengine zaidi kulingana na aina ya ulemavu walio nao.

6. Usimamizi wa elimu bora na matumizi ya teknolojia ya habari na mawasiliano;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa watoto wote wa Tanzania wanakuwa na haki ya kupata elimu bora ya msingi, elimu ya sekondari na elimu ya juu. kila raia ajiendeleze kielimu hasa kwa kutumia vizuri teknolojia ya habari na mawasiliano. Serikali itakayoundwa na CUF chini ya Dira ya Mabadiliko itatoa kipaumbele maalum katika kuwaendeleza kielimu wasichana na kujenga misingi imara ya kuendeleza elimu ya hisabati, sayansi na teknolojia.

7. Kusimamia maendeleo ya kiuchumi nchini;

Kujenga uchumi wa kisasa wenye ushindani kimataifa na utakaohimili misukosuko ya utandawazi, unaokua kwa kasi bila kuharibu mazingira na wenye manufaa kwa wananchi wote. Kukua kwa uchumi kunahitaji uongozi imara na utawala makini, mikakati na mipango mizuri ya maendeleo na utekelezaji mzuri wa mikakati na mipango hiyo. Kuweka misingi ya utawala bora na utekelezaji wa sera utakaohakikisha kuwa uchumi unakua kwa asilimia 8–10 kwa miongo mitatu (miaka 30) ijayo.

8. Usimamizi makini katika sekta ya kilimo na maendeleo ya viwanda;

Dira ya Mabadiliko ya CUF inakipa kilimo nafasi ya pekee katika mikakati ya kukuza uchumi na hivyo kuwaondolea umasikini wananchi wengi na hasa wa vijijini, kuhakikisha Taifa linakuwa

na chakula cha kutosha na ziada ya kuuza nje ya nchi. Katika miaka mitano ijayo, Bajeti ya sekta ya kilimo chini ya serikali ya CUF itakuwa kati ya asilimia 10 – 15 ya bajeti yote na italenga katika kuimarisha maeneo yafuatayo; utafiti na elimu kwa wakulima na huduma za ugani, upatikanaji wa mbolea na pembejeo nyingine kwa bei nafuu, masoko ya uhakika, bei nzuri kwa wakulima, kutengeneza barabara za vijijini, kusambaza umeme vijijini kwa kutumia nishati mbadala kama vile biogas inayotokana na mabaki ya mimea na vinyesi vya mifugo, jua na upepo. Dira ya Mabadiliko ya CUF inakusudia kuasisi Mapinduzi ya kweli ya kilimo nchini, yatakayoongeza uzalishaji na tija kwa kujenga upya sekta ya maendeleo ya viwanda. Serikali ya CUF itaweka mkakati madhubuti wa kuanzisha na kuendeleza viwanda vinavyotumia malighafi ya ndani na kuajiri watu wengi kama vile viwanda vya nguo na mavazi, viatu na bidhaa za ngozi, vifaa vya matumizi ya nyumbani na vifaa vya umeme na elektroniki.

9. kuimarisha miundo mbinu na kuhamasisha uwekezaji;

Mafanikio ya kiuchumi kwa Taifa lolote lile hutegemea mfumo wa kisera na uwekezaji wa serikali katika sekta muhimu. Serikali ya CUF itawekeza kwa kiasi kikubwa katika kuimarisha miundo mbinu- barabara, reli, bandari, mawasiliano, nishati, maji, elimu na afya. Hii itasaidia kuvutia sekta binafsi kuwekeza katika shughuli za uzalishaji na biashara.

10. Usimamizi wa Rasilimali za Taifa na Nidhamu ya matumizi ya fedha za umma;

Kujenga mfumo mzuri wa usimamizi na nidhamu ya matumizi ya fedha za umma. Kuondoa misamaha holela ya kodi na ukwepaji wa kulipa kodi. Kuhakikisha kuwa sekta ya madini inachangia asilimia 30 ya thamani ya mauzo ya madini kama mapato ya serikali. Kupambana na rushwa na ufasidi kuhakikisha kuwa maliasili na rasilimali za taifa zinatumiwa kwa umakini mkubwa na kwa manufaa ya wananchi wote.

Mathalani, Tathmini na uhakiki wa kina wa fedha za msaada wa dola milioni 60 uliotolewa na serikali ya Norway katika Wizara ya Maliasili na Utalii katika kipindi cha miaka 12 uliofanyika mwaka 2006 unaonyesha kuwa nusu ya fedha hizo, yaani dola milioni 30, ziliibiwa au kutumiwa kifisadi. Tatizo la matumizi mabaya ya fedha haliko Wizara ya Maliasili na Utalii tu bali limetapakaa serikalini kote. Mhe Rais Dk Jakaya M. Kikwete alipokuwa anafungua mkutano wa TAKUKURU alieleza asilimia 30 ya matumizi yote ya serikali kila mwaka yanaibiwa au kutumiwa kifisadi. Hii ni sawa na shilingi trilion 11.8 kwa bajeti ya serikali ya mwaka 2006/7-2010/11, fedha inayotosha kukamilisha mradi ya kufua umeme Mega watts 2000 na kujenga barabara za lami zenye urefu wa kilomita 4000 na kuongeza kima cha chini cha mshahara kwa watumishi wa serikali.

Mimi binafsi kama Mgombea wa Urais kwa tiketi ya CUF nawaahidi Watanzania nikichagukwa kuwa Rais nitajiwekeza lengo la kujengea heshima nchi yangu kwa kuimarisha utawala bora na adilifu na kukuza uchumi unaotoa ajira kwa wingi na kuleta neema kwa wananchi wote. Kazi hii nitaifanya kwa uadilifu wa hali ya juu na kuhakikisha kuwa kwa mara ya kwanza Rais wa Tanzania atakapostaafu aweze kupata tuzo ya Mo Ibrahim ya kuongoza nchi vizuri kwa kuheshimu na kulinda haki za binadamu, kupambana na ufasidi kwa mafanikio, kukuza uchumi na kuutokomeza umaskini.

ZINDUKA MTANZANIA, IPIGIE KURA CUF, ISIMAMIE MABADILIKO UYATAKAYO.

HAKI SAWA KWA WOTE
Prof Ibrahim H. Lipumba

SEHEMU YA PILI

MISINGI MIKUU YA UONGOZI WA NCHI

Katiba, Utawala wa Sheria, Mahakama, Haki za Binaadamu, Uongozi Madhubuti wa Utumishi a Umma, Mapato wa kodi na Nidhamu na Matumizi ya Serikali, Mapambano Dhidi ya Rushwa, Ulinzi na Usalama na Masuala ya Mambo ya Nchi za Nje.

KATIBA

- Katiba ni SHERIA MAMA na ni mkataba maalum baina ya viongozi nchi na raia wake. Raia wana jukumu la kuamua ni nani miongoni mwao akabidhiwe mamlaka ya kuongoza Serikali kwa maslahi ya Taifa zima. Katiba inapaswa kukusanya na kuelekeza mambo yote ya msingi na itakayodumu kwa muda mrefu bila ya kufanyiwa marekebisho kila uchwao.
- Katiba inatakiwa kukusanya masuala yote yanayowaunganisha wananchi wote bila kujali itikadi za vyama au namna nyingine yeyote ile na kuhakikisha inafumwa katika hali ya kuzingatia kuboresha maisha ya watu wote na kulinda haki zote za raia na kuyapa fursa sawa makundi yote na mtu mmoja mmoja aliyeko ndani ya nchi bila upendeleo.

Hali ilivyo sasa;

Katiba tuliyonayo haikidhi matakwa ya wakati wa sasa;

- Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania iliyoandikwa mwaka 1977 ni katiba iliyotungwa katika kipindi cha mfumo wa chama kushika khatamu na ilikuwa na malengo ya wakati huo. Ni katiba ambayo haikuwahusisha wananchi wakati wa kuandaliwa kwake. Maoni ya tume ya Jaji Nyalali na Jaji Kisanga hayakuzingatiwa na wenye nchi yao (watanzania) hawajapatapo kutoa maoni yao na kuheshimiwa. Katiba tuliyonayo haikidhi matakwa ya demokrasia ya wakati wa sasa na inawanyima raia haki za msingi za kugombea uongozi bila kupitia chama chochote cha siasa. Katiba tuliyonayo ina mikanganyiko mingi kiasi cha kujitokeza haja na ulazima wa kutakiwa kuandikwa upya.
- Kumekuwapo na malalamiko kutoka pande zote mbili za Jamhuri juu ya Muundo na utekelezaji wa Muungano wa Tanganyika na Zanzibar. Pamoja na jitihada zilizochukuliwa za kujaribu kuyapatia ufumbuzi matatizo na kasoro au kero hizo bado hakujapatikana ufumbuzi wenye kuleta tija na kuimarisha Muungano wetu bali kuongeza mashaka zaidi ya kustawi na kuimarika kwa Muungano wetu. Hata hivyo marekebisho yote ambayo yamekwishafanyika hadi sasa kwenye katiba iliyopo hayajazingatia uwepo wa tatizo hili. Kwa kiasi kikubwa katiba haiheshimiwi na kufuata ipasavyo isipokuwa pale tu maslahi binafsi au ya makundi yanapojitokeza.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa;

Baada ya miezi mitatu ya kuingia madarakani, uongozi wa nchi utanzisha mchakato wa uandaaji wa katiba mpya ya wananchi itakayoandaliwa kwa kushirikisha wadau wote katika mjadala wa kitaifa ikiwa ni pamoja na wataalamu wa katiba, vyama vya siasa, madhehebu mbalimbali ya dini, wakulima, wafanyakazi, taasisi zisizokuwa za kiserikali, wanafunzi,

makundi mbalimbali ya jamii.

- kama walemavu, vijana, wanawake, wazee, na kadhalika. Maoni yatakayokusanywa katika mjadala huu ndiyo yatakayokuwa msingi mkuu wa maandalizi ya rasimu ya katiba mpya na kuzingatia matakwa ya misingi ya demokrasia ya kweli na uendeshaji wa nchi hapo baadaye kwa chama chochote kitakachopewa ridhaa ya kuongoza nchi. Katiba mpya itapatikana katika kipindi cha Bunge la mwaka 2012 na uchaguzi wa Serikali za mitaa wa mwaka 2014 na uchaguzi mkuu ujao wa mwaka 2015 utafanyika nchi ikiwa na katiba mpya.
- Itaandaa utaratibu wa kushughulikia kikatiba masuala yote yanayohusiana na Muungano wa nchi mbili kati ya Tanganyika na Zanzibar. Katiba mpya itabainisha wazi kuwa muundo wa Muungano ni ule ulioainishwa katika madhumuni ya makubaliano ya Muungano ya mwaka 1964, yaani kuwa na Serikali tatu.
- Utekelezaji wa mambo yote yaliyoongezwa katika orodha ya mambo ya Muungano baada ya makubaliano ya awali ya mwaka 1964 yaliyounda Muungano, yatajadiliwa kwa kina mpaka kufikia muafaka juu ya mambo hayo.

UTAWALA WA SHERIA

- Utawala wa sheria ni kuendesha mambo kwa kuheshimu, kulinda na kufuata katiba na sheria nyingine za nchi. Utawala wa sheria hauna huruma kwa mtu yeyote atakayekwenda kinyume na matakwa ya sheria, kanuni na taratibu zilizowekwa kwa mujibu wa sheria, utawala wa sheria unamfanya kila mwananchi aziheshimu sheria na kuzifuata kwa ukamilifu wake.

Hali ilivyo sasa;

- Kuna muonekano wa juhudi za kufuata utawala wa sheria kwa kiasi fulani kwa ngazi za kitaifa hata hivyo kwa ngazi za wilaya na vijiji hali bado ni mbaya mno. Matumizi ya vitisho, mabavu, na ukatili wa hali ya juu na tabia ya kubambikizwa kesi na kukosa haki zote za msingi za mtuhumiwa ni vitendo vya kawaida kufanywa na sehemu kubwa ya viongozi wa ngazi za kata na vijiji.
- Katiba na sheria nyingine za nchi zimekuwa zikifuatwa tu pale ambapo panaonekana kuna maslahi binafsi ya wahusika, matumizi ya fedha yamekuwa ndio msingi wa kupata haki na kama huna fedha hupati haki hata ikiwa haki hiyo ni stahiki yako.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Serikali ya CUF itahakikisha kuwa inafuta sheria zote kandamizi na kuhakikisha haki za kila raia zinalindwa kikamilifu na kuheshimu utawala wa sheria na kulinda haki za binaadamu. Serikali ya CUF itaongozwa kwa misingi ya kufuata kikamilifu katiba na sheria katika utekelezaji wa majukumu yake ya kila siku na si vinginevyo.

IDARA YA MAHAKAMA

Hali ilivyo sasa;

- Idara ya mahakama imekuwa ikilalamikiwa kwa kiasi kikubwa kuwa haki hazipatikani kirahisi. Pamekuwepo ucheleweshwaji wa usikilizwaji wa kesi na watuhumiwa wamekuwa wakikaa mahabusu kwa muda mrefu bila mashtaka yao kusikilizwa kwa haraka. Maslahi ya

watendaji wa idara ya Mahakama ni duni na mahakama zetu zimekuwa na tatizo la muda mrefu la kuwa na vitendea kazi visivyotosha, majengo chakavu na kuwa makazi ya popo na mvua ikinyesha hapakaliki na hakuna matumizi ya teknolojia ya kisasa ya usikilizaji wa kesi na ufuatiliaji wa mwenendo wa mashtaka. Mahakama kutokana na muundo wake inakosa uhuru kamili wa kuiendesha idara hiyo. Aidha, malalamiko ya wananchi ni kuwa vitendo vya rushwa na ufisadi vimekithiri sana katika mahakama zetu.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Serikali ya CUF itahakikisha unaandaliwa mfumo wa mahakama utakaompa haki kila mwananchi;

- Itaihakikishia idara ya mahakama uhuru wa kutosha katika kuendesha na kutoa maamuzi yake. Ili suala hili liwe wazi na lisilo na utata wowote, katiba itatamka wazi kuwa Mahakama ndio taasisi yenye uamuzi na usemi wa mwisho juu ya suala lolote la kisheria.
- Itaandaa katiba itakayotamka wazi kuwa ni ukiukwaji wa Katiba kwa Serikali kuvunja agizo, amri, au hukumu yoyote ambayo imeshapitishwa na Mahakama.
- Itaanzisha utaratibu ambapo baada ya uteuzi wa majaji wote (ikiwa ni pamoja na Jaji mkuu) na wasajili wa Mahakama Kuu na ile ya rufani watapaswa kuthibitishwa na Bunge.
- Itaboresha maslahi ya watendaji wa idara ya mahakama kwa ujumla, kuongeza ajira ya watendaji zaidi wenye uwezo na kuanzisha mfumo wa kisasa wa matumizi ya teknolojia katika uendeshaji wa kesi.
- Itafanya marekebisho ya sheria ili makosa madogo madogo yasiwe na hukumu za vifungo, na badala yake yawe yanalipiwa faini tu au kufanya kazi yoyote ya maendeleo itakayoamuliwa na mahakama iwapo mtuhumiwa atakuwa hana faini ya kulipa.

HAKI ZA BINADAMU

Uvunjifu na ukiukwaji wa Haki za binadamu ni tatizo kubwa nchini Tanzania. Hakuna chombo huru chenye nguvu cha kusimamia haki za binadamu. Tume ya haki za binadamu haina nguvu za kuweza kupambana na wavunjaji wa haki za binadamu wanaolindwa ambao miongoni mwao ni watendaji wakuu wa Serikali.

Hali ilivyo sasa;

Kumekuwepo na mapungufu makubwa katika upatikanaji wa haki za binaadamu baadhi yake ikiwa ni haki ya ajira mathalani; migogoro iliyodumu kwa muda mrefu sasa kati ya wafanyakazi na waajiri katika mashirika kama TRL, TTCL na NBC iliyokuwa jumuiya ya Afrika Mashariki ni kielelezo halisi cha hali hii. Na hata pale wanapodai maslahi yao wamekuwa wakikumbana na vijembe vya kutolewa ng'eu, kupata kichapo cha mabomu ya moshi, na hata kubezwa kwa kuambiwa kura zao hazihitajiki wapige au wasikipigie chama kinachoongoza Serikali kwa sasa.

Watanzania wengi wasio wanachama wa vyama vya siasa vilivyosajiliwa hawana haki ya kushiriki katika siasa kikamilifu kwa kuwa na haki ya kuchaguluwa kuwa viongozi.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Ni dhamira ya dhati ya Serikali itakayoundwa na CUF kurejesha thamani ya utu na haki za kila

Mtanzania nchini, Serikali ya CUF; Itahakikisha kuwa inasimamia mchakato wa kuwa na katiba mpya ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kuwemo ndani yake kipengele kinachohusiana na uwepo wa TUME HURU YA HAKI ZA BINADAMU na kwamba,

- Tume itakuwa na jukumu la kuchunguza ukiukwaji wa maadili na haki za binadamu na kuchukua hatua ikiwa ni pamoja na kurudisha haki hizo kwa walionyimwa na **kuwafikisha mahakamani** wale wote watakoonekana kuwa na makosa ya uvunjaji wa haki hizo.
 - Tume itakuwa na haki ya kuwaita na kuwahoji watuhumiwa wa uvunjifu wa haki za binadamu, bila kuomba kibali kwa mtu au Taasisi yoyote, ikiwa ushahidi ulioko mbele yake utaonyesha kwamba ni muhimu kufanya hivyo au baada ya kuombwa kufanya hivyo na mwathirika au mwakilishi wa mwathirika.
 - Tume itakuwa huru – bila kuwa na mfungamano wowote wa kisiasa na wajumbe wake watapatikana kwa kuteuliwa na Rais na kuidhinishwa na Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.
 - Tume itakuwa madarakani kwa muda wa miaka mitano na kila mwaka itapeleka taarifa ya kazi zake katika Bunge ambako zitajadiliwa. Wajumbe wa Tume ya Haki za Binadamu watakaa madarakani kwa vipindi visivyozidi viwili.
- Itanzisha sheria itakayoibana Serikali juu ya mwenendo wa kujitwalia kwa nguvu maeneo mbalimbali ya wananchi bila kuingia katika majadiliano ya kina na hatimaye kufikia makubaliano na wananchi wa eneo husika.
 - Itanzisha sheria inayokataza vyombo vya dola kutumiwa na wanasiasa au maafisa wenyewe wa vyombo hivyo kushambulia wananchi wanaoandamana au kugoma kwa njia za amani, aidha wananchi watakuwa na haki ya kulalamika kwa njia mbali mbali za amani ikiwemo maandamano, mikusanyiko, na migomo.
 - Itanzisha sheria inayowataka waajiri wote kuwa na mikataba huru na wafanyakazi wao.
 - Itahakikisha kuwa katiba mpya inaeleza wazi kuwa vyombo vya habari baada ya kujisajili kama kampuni na kupata leseni ya biashara havitasajiliwa na taasisi nyingine yoyote ya Serikali wala kuwekwa mipaka ya kijiografia katika utendaji na usambazaji wa shughuli zake ndani na nje ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania.
 - Itahakikisha kuwa katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania inakuwa na kipengele kinachoruhusu mtu yeyote kuwa mgombea katika nafasi yoyote ya uchaguzi bila kupitia chama cha siasa.
 - Itahakikisha kuwa masuala ya haki za binadamu yanakuwa ni sehemu ya mitaala ya somo la uraia mashuleni katika ngazi za elimu ya msingi na sekondari kwa madhumuni ya kukuza uelewa juu ya haki za binaadamu tangu awali waweze kujua wajibu na haki zao na za watu wengine.

UONGOZI MADHUBUTI WA UTUMISHI WA UMMA;

Nchi ambazo zimefanikiwa kukuza uchumi kwa kasi ya juu na kuwa na maendeleo kwa muda mrefu zimefanya hivyo kwa kuwa na uongozi adilifu wenye dira na ulio imara katika uamuzi, utekelezaji na kujifunza kutoka kwenye makosa waliyoyafanya nyuma na kujirekebisha. Uongozi wa nchi unawajibika kubuni sera kwa kuzingatia uhalisia na hali ya uchumi wa nchi, fursa zilizopo na vikwazo vinavyoikabili nchi katika kukuza uchumi wake. Uongozi makini utakaoweza kuchochea maendeleo ya muda mrefu unapaswa kuwa na subira, uwe na dira na mipango ya muda mrefu na ujikite katika lengo la kukuza uchumi utakaoleta neema kwa

wananchi wote Imethibitishwa kwamba maendeleo ya nchi yetu yamekuwa yakiathiriwa mno na matatizo ya wafanyakazi wa Serikali kutozingatia kwa kiasi kikubwa, kanuni, sheria na uwajibikaji.

Hali ilivyo sasa;

Uwajibikaji na nidhamu kwa baadhi ya maofisa wa serikali viko chini na huduma inayoweza kutolewa kwa saa chache inaweza kuchukua miezi kadhaa kupatikana. Matakwa ya kisiasa yameingilia sana mfumo wa upatikanaji wa watendaji wakuu katika utumishi wa umma wa serikali, na wizi na ubadhilifu wa fedha za umma vimekuwa vikiendelea kwa muda mrefu bila kukemewa na kuchukuliwa hatua stahiki.

Dira ya Mabadiliko ya CUF

- CUF Itaunda Serikali ya umoja wa kitaifa itakayoleta viongozi kutoka nyanja mbalimbali bila kujali itikadi zao za kisiasa. Hili litafanyika ili kuhakikisha kuwa kila mtanzania mwenye uwezo anapewa nafasi ya kuiletea nchi yake maendeleo na kusimamia vyema nidhamu na uwajibikaji katika utumishi wa umma kwa manufaa ya Taifa letu.
- Itaimarisha usimamizi. Ili kulifanikisha hili itanzisha idara maalumu ya Msimamizi Mkuu wa Huduma za Serikali (Inspector General of Government Services), ambayo itakuwa na jukumu la kuchunguza na kufuatilia utendaji kazi wa vyombo vya Serikali, pamoja na kushughulikia malalamiko ya wananchi ili kuhakikisha maafisa na vyombo vya Serikali wanatenda kazi zao kwa ufanisi bila usumbufu kwa wananchi. Ofisi hii itafuatilia kila penye kulalamikiwa na kuhakikisha kwamba kanuni za kazi zinafuatwa kwa ufanisi, hakuna upendeleo, na kwamba maamuzi yanafanywa kwa kutumia vigezo kufanikisha malengo ya Taifa.
- Itabadili mfumo wa kuwapata watendaji wakuu wa Serikali. Pamoja na kuweka utaratibu wa usimamizi mzuri wa shughuli za Serikali itaweka utaratibu ambapo Serikali inapata watendaji wakuu wenye uwezo na walio bora.

VIONGOZI WA KUCHAGULIWA;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa ili kupata viongozi wazuri kuanzia Serikali kuu hadi Serikali za mitaa. Katiba mpya itaweka bayana kuwa chaguzi zote zitakuwa huru na za haki na zitasimamiwa na Tume ya Uchaguzi ya Taifa iliyo Huru na yenye kutenda haki. Wajumbe wa Tume wapatikane kwa kupendekezwa na vyama vyote vya siasa vyenye uwakilishi bungeni (kwa idadi sawa kwa kila chama) na baada ya hapo wathibitishwe na Bunge. Mwenyekiti wa Tume achaguliwe kwa kura na Wajumbe wenzake kila baada ya miaka mitano.

VIONGOZI WA KUTEULIWA;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa katiba inaweka bayana kuhusiana na Jukumu la uteuzi wa viongozi waandamizi unafanywa na Rais na kuthibitishwa na Bunge kwa kufuata utaratibu ufuatao:

- Rais atakuwa na jukumu la kuteua Baraza la Mawaziri la Muungano, Makatibu Wakuu wa Baraza hilo, Mwanasheria Mkuu, Msimamizi Mkuu wa shughuli za Serikali na Wakuu wa Vikosi vya Ulinzi na Usalama vya Jamhuri ya Muungano.
- Rais ataendelea na uteuzi wa Wakuu wa Mikoa na Wilaya wa Tanzania Bara hadi hapo Serikali

ya Tanganyika itakapoundwa ambapo jukumu la uteuzi wa Viongozi hao litahamia kwa Rais wa Serikali hiyo mpya.

- Tume ya Ajira Serikalini itatoa mapendekezo ya uteuzi wa watendaji wakuu wengine wote katika idara, Mamlaka, na Tume za kudumu za Serikali baada ya nafasi husika kutangazwa na usaili kwa waombaji kufanyika. Rais atateua watendaji kwa kuzingatia mapendekezo ya Tume. Aidha Tume hii itahusika na kutoa mapendekezo ya uteuzi wa Bodi za Mashirika mbalimbali ya Serikali kwa kuzingatia vigezo vya kitaalamu.

MATUMIZI YA SERIKALI.

Kasi ya maendeleo siku zote huamuliwa na mipango mizuri katika kuchagua vipaumbele wakati wa kuwekeza mtaji uliopo.

Hali ilivyo sasa;

Matumizi mabaya ya fedha za umma;

Kiasi kikubwa cha fedha za walipa kodi (wananchi) zimekuwa zikitumiwa na Serikali kugharamia matumizi ambayo hayana manufaa kwa Taifa. Wingi wa safari za viongozi nje ya nchi, matibabu ya viongozi hao na familia zao nje ya nchi, na mafao makubwa yanayolipwa kila mwaka kwa viongozi hao wanapostaafu, matumizi yasiyokuwa na uzingatiaji wa vipaumbele. Serikali ya CCM ina maradhi sugu ya kushindwa kutambua maeneo ya kupewa kipaumbele kwenye matumizi yake. Matahalani tukitaja maeneo machache;

- Kitendo cha Serikali kutumia shilingi bilioni 46 kununulia ndege ya Rais, CUF tunaamini kuwa haikuwa sahihi wakati idadi ya vitanda katika hospitali zetu haitoshelezi mahitaji na hakuna huduma bora za afya kwa watanania.
- Kitendo cha Serikali kutumia zaidi ya shilingi bilioni 40 kununua Rada ni ukatili mkubwa kwa wananchi masikini ambao wanakufa njaa ndani ya nchi. Fedha hizo zingeweza kununua matrekta madogo “power tillers” zaidi ya 20,000 ambayo yangewasaidia wakulima wanaotaabika kwa jembe la mkono, nah ii inamaanisha kuwa kila kijiji nchini kingeweza patiwa trekta moja na zaidi ya asilimia 80 ya vijiji vingepata matrekta mawili.
- Mhe. Kikwete akifungua Mkutano wa TAKUKURU alikiri kuwa asilimia 30 ya matumizi yote ya Serikali yanaibiwa kifisadi. Hii ni sawa na zaidi ya shilingi trilioni 11.5 kwa kipindi cha miaka mitano ya awamu ya nne. Fedha hizi zinatoshia kutengeneza barabara za lami za kilomita 4000 na kujenga mitambo ya kufua umeme wa Mega watts 2000 kwa kutumia maporomoko ya maji na gesi na kujenga hospitali yarufani ya kisasa na vyuo vikuu viwili vya sayansi na teknolojia na na kuongeza kima cha chini cha mshahara kwa watumishi wa Serikali.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Serikali ya CUF itatumia fedha za wananchi kwa umakini na imedhamiria kupunguza kwa kiasi kikubwa gharama za kujiendesha ili fedha zitakazookolewa zielekezwe zaidi kwenye kujenga miundombinu hasa barabara, reli, umeme, maji, bandari na mawasiliano ya kompyuta, kuboresha huduma za jamii moja kwa moja na kuimarisha au kuanzisha miradi mipya ya maendeleo. Pamoja na mambo mengine hatua zifuatazo zitachukuliwa ili kufanikisha malengo haya kama ifuatavyo:
- Kupunguza Ukubwa wa Serikali; marekebisho yatafanyika na kuwa na wizara 15-20 na baada

ya utafiti wa kina wafanyakazi watakaonekana kuwa wa ziada watapewa mafunzo mapya na ajira yao kuhamishiwa katika sekta nyingine.

- Serikali Ya CUF katika mwaka wa kwanza itawekeza kwenye teknolojia ya kisasa ya kompyuta na mtandao utakaounganisha idara zote za Serikali ili kuongeza ufanisi katika utendaji.
- Kupunguza matumizi yasiyo ya lazima; Ili kudhibiti matumizi yasiyo ya lazima utaratibu wa ‘zero budgeting’ utafuatwa ambapo kila kipengele cha matumizi kinakuwa kimeelezwa uhalali wake kabla ya kukubaliwa.
- Kupunguza Marupurupu na Mafao ya Viongozi; Katika mfumo wa demokrasia ya vyama vingi vya siasa, uwezekano wa kuwa na viongozi wakuu wengi wastaafu ni mkubwa sana, na hivyo kulisababishia Taifa kuwa na mzigo mkubwa katika kuwahudumia. Mathalani, kwa sasa Serikali za CCM (Muungano na Zanzibar) zinahudumia viongozi wakuu wastaafu wasiopungua ishirini kwa gharama ya mabilioni ya fedha kila mwaka. Ili kupunguza mzigo kwa Wananchi katika kuwahudumia wastaafu hao, Serikali ya CUF itaandaa sera mahsusi ya viwango (monitored value) na muda maalum wa malipo usiozidi miaka 10 tangu kustaafu. Baada ya muda huo mfuko wa kawaida wa huduma za jamii kwa wafanyakazi wa Serikali utatumika.

MAPAMBANO DHIDI YA UFISADI NA RUSHWA;

Hali ilivyo sasa;

- Ufisadi na Rushwa siyo tu kuwa ni adui wa haki, lakini pia ni adui mkubwa wa maendeleo. Rushwa ni saratani (cancer) inayoua uchumi na kuwanyima wananchi haki ya maisha na maendeleo. Rushwa katika Tanzania imekithiri na sasa Tanzania ni moja kati ya nchi iliyokubuhu kwa rushwa duniani.
- Serikali inapoteza mabilioni ya kodi ambazo hazilipwi na waagizaji wa bidhaa, Matengenezo ya barabara na miundo mbinu ni haffu mno japokuwa gharama inayotajwa ni kubwa, Madawa yaliyomaliza muda wake wa kutumika yanaingizwa nchini kila kukucha na leo Tanzania ni moja ya dampo la bidhaa bandia na visivyokidhi viwango vya kimataifa, Mitihani inavuja na kwa hivyo haipimi uwezo wa wanafunzi wetu, Mabilioni ya fedha za walipa kodi yanafujwa kila mwaka kwa matumizi yasiyofahamika mfano wizi wa shilingi bilioni 130 za akaunti ya External Payment Arrears- EPA, Na Mamia ya Watanzania wanafungwa jela kila siku kutokana na kushindwa kuinunua haki yao mahakamani kutokana na rushwa na ufisadi uliokithiri.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Seikali ya CUF na mapambano dhidi ya ufisadi na rushwa nchini; Chanzo kikubwa cha rushwa ni ukiritimba wa madaraka, mishahara midogo ya watendaji Serikalini, maamuzi yasiyofuata taratibu na kutowajibishwa kwa wanaoshiriki katika vitendo vya rushwa. Vita dhidi ya rushwa itafanikiwa ikiwa ukiritimba wa madaraka utaondolewa, maamuzi ya kiserikali yatafuata taratibu zilizo wazi na zinazoeleweka na kuwaadabisha wanaoshiriki katika rushwa. Kupambana na rushwa ni lazima tujenge mazingira ambayo yatatuhakikishia kuwa ‘MAPAPA na MANYANGUMI’ ya rushwa na ufisadi yanashughulikiwa kwanza kabla ya kuwashughulikia ‘vijidagaa’. Ili kukabiliana na ufisadi katika sura zake zote Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo;
- Itaiongezea nguvu Taasisi ya Kupambana na Rushwa; Yatafanyika marekebisho ya kisheria ili Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa (TAKUKURU) iwajibike kwa Bunge badala ya Serikali. Mabadiliko haya yatalenga katika kuipa kinga dhidi ya hujuma inazoweza kufanyiwa na Serikali kuvuruga shughuli zake za kiuchunguzi pale shughuli hizo zinapoonekana kuwalenga baadhi ya maofisa wa Serikali au waliokaribu na maafisa wa Chama kinachotawala

pia TAKUKURU itapewa mamlaka ya kupeleka kesi mahakamani bila kuomba idhini toka kwa Mkurugenzi wa Mashtaka ya Jinai (DPP).

- Itawatangaza wanaotiwa hatiani kwa vitendo vya Rushwa; Wahalifu wote wa vitendo vya rushwa wanaotiwa hatiani watatangazwa hadharani kupitia vyombo vya habari vya Serikali.
- Itabadili Muundo na Utendaji Serikalini; Mabadiliko ya muundo na utendaji Serikalini kama yalivyoelezewa katika sehemu nyingine za ilani hii yamelenga katika kuondosha ukiritimba wa madaraka na kuweka utaratibu wa wazi zaidi wa kiutendaji. Mabadiliko haya yatakuwa ni silaha muhimu kabisa katika kubomoa mazingira ya rushwa.
- Itaboresha maslahi ya Wafanyakazi. Marekebisho ya mishahara ya watumishi wa Serikali yatasaidia kwa kiwango cha juu kufisha rushwa katika ngazi za chini na kati za utendaji Serikalini.
- Marekebisho ya kisera katika sekta mbalimbali za kiuchumi na kijamii na kuandaa mfumo mzuri wa uchumi unaotoa tija na neema kwa wananchi wote kwa kuzingatia upunguzaji wa gharama za maisha kwa kuwekeza katika sekta muhimu za maendeleo ya kiuchumi itakuwa ni moja ya silaha ya CUF katika mapambano dhidi ya ufasadi na rushwa nchini.

Makadirio ya Bajeti (Mapato na Matumizi) ya Serikali itakayoundwa na CUF 2010-2016

katika sekta za muhimu Kilimo, Miundo Mbinu, Elimu, Nishati, Afya, Maji, Na Mawasiliano kwa mwaka wa fedha 2011-2016.

Makadirio ya Pato la Taifa na Bajeti 2008/09 – 2015/16 bilioni shilingi							
	2008/09	2009/10	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	Halisi	Halisi	Makadirio ya CUF				
Pato la Taifa kwa Bei za Soko	26497.2	29764.3	37012.4	41551.7	46965.6	53430.8	61053.5
Mapato ya ndani	4293.1	4568.4	7217.4	8310.3	9862.8	11754.8	14042.3
Jumla ya Matumizi	6811.8	8639.1	9189.9	10295.2	11636.6	13238.4	15127.1
Matumizi ya Kawaida	4681.5	5813.7	5513.9	6177.1	6981.9	7943.1	9076.2
Matumizi ya Maendeleo	2130.4	2825.4	3676.0	4118.1	4654.6	5295.4	6050.8
Nakisi	-2518.8	-4070.7	-1972.5	-1984.8	-1773.8	-1483.7	-1084.8
Ukuaji halisi wa uchumi (%)	6.7	6.0	7.3	7.8	8.5	9.3	9.8
Mfumo wa bei wa PLT (%)	9.2	6.3	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
Mgao wa matumizi ya serikali Kisekta bilioni shilingi							
Elimu	1341.9	1624.1	2021.8	2470.8	2909.1	3309.6	3781.8
Afya	790.2	898.5	1102.8	1441.3	1745.5	1985.8	2269.1
Kilimo	327.0	622.0	919.0	1235.4	1629.1	1985.8	2269.1
Miundombinu	1410.0	1606.9	2757.0	2573.8	2909.1	3309.6	3781.8
Jumla ndogo	3869.1	4751.5	6800.5	7721.4	9192.9	10590.8	12101.7
Mengine	2942.7	3887.6	2389.4	2573.8	2443.7	2647.7	3025.4
Mgao wa matumizi ya serikali Kisekta Asilimia (%)							
Elimu	19.7	18.8	22	24	25	25	25
Afya	11.6	10.4	12	14	15	15	15
Kilimo	4.8	7.2	10	12	14	15	15
Miundombinu	20.7	18.6	30	25	25	25	25
Jumla ndogo	56.8	55	74	75	79	80	80
Mengine	43.2	45	26	25	21	20	20

ULINZI NA USALAMA

Suala la Ulinzi na Usalama wa Taifa linapaswa kupewa uzito unaostahili, Kwa muda mrefu sasa Serikali ya CCM imeshindwa kutekeleza wajibu wa kuhakikisha kuwa vikosi vyetu vya Majeshi ya Ulinzi na Usalama – JWTZ, Polisi, Magereza, Zimamoto, Uhamiaji, na JKT vinaimarika na kuwa vya kisasa zaidi.

Hali ilivyo sasa;

Vikosi vyetu vya majeshi hivi vimeathiriwa na ukosefu wa vifaa vya kutendea kazi, mafunzo duni na maslahi yasiyoridhisha. Makazi ya askari wetu ni ya udhalilishaji mkubwa na yanakwenda kinyume na haki za msingi za binadamu. Mishahara na marupurupu mengine ya askari si yenye kukidhi haja ukilinganisha na wito na maadili ya kazi zao. Askari wengi wastaafu wanaishi maisha yanayokatisha tamaa uraiani kutokana na kutokuwepo na mipango madhubuti ya kuenzi muda walioutumia kulitetea Taifa letu. Huduma za uokoaji nchini ziko katika hali mbaya kabisa. Udhafu mkubwa uliojionyesha wakati wa kushughulikia majanga kama ya MV Bukoba, mafuriko ya Mererani, maporomoko ya ardhi (land slide) Same, kuzama kwa boti kadhaa baharini na kuungua kwa meli za abiria Zanzibar ni kielelezo halisi cha hali hii.

Dira ya mabadiliko ya CUF;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa;

- Vikosi vya ulinzi na usalama vinapatiwa mafunzo bora na vifaa vya kisasa ikiwa ni pamoja na kuhakikisha kuwa vyombo vya usafiri, vyombo vya mawasiliano, na sare vinatosheleza mahitaji ili viweze kukidhi haja ya ulinzi dhidi ya mashambulizi ya ardhi, baharini na angani na viweze kuimarisha usalama wa raia na mali zao.
- Kikosi cha wanamaji cha polisi (police marine) kinaimarishwa ili mbali ya kutoa msaada kwa kikosi cha jeshi cha wanamaji dhidi ya mashambulizi ya baharini pale yatakapotokea, kiweze kuboresha doria katika ukanda wote wa pwani na kwenye maziwa makuu kwa madhumuni ya kutoa msaada kwa vyombo vya kiraia vya uvuvi na usafirishaji wakati wa matatizo (Rescue Operations), na kuzuia uharamia na wizi wa rasilimali za Taifa kwa kufanya vitendo vya uvuvi haramu kama ilivyotokea hivi karibuni kwa kukamatwa kwa meli ya uvuvi kutoka nje ya nchi ikiwa na shehena ya samaki aina ya Jodari tani 296 wenye thamani ya zaidi ya bilioni 21. Kuzuia magendo, biashara chafu kama za madawa ya kulevya na uharamia wa majini.
- Askari wa vikosi vyote nchini wanalipwa kima cha chini cha mishahara unaokidhi mahitaji ili waweze kutekeleza majukumu na wajibu wao kwa ufanisi na kujituma na kuhakikisha askari wetu wote wanapatiwa makazi ya kuheshimika na kupewa mafunzo ya kutosha juu ya wajibu, sheria na maadili ya kazi yao ili matendo ya askari kuwaonea raia na kuvunja haki zao za msingi yasijitokeze.
- Inakihusha, kukipanza na kukiimarisha kikosi cha Zima Moto ili kiweze kutoa huduma za

uokoaji kikamilifu. Hii itakuwa ni pamoja na kuongeza idadi ya askari, kutoa mafunzo ya kisasa yanayohusiana na shughuli zote za uokoaji na kukipatia vifaa vya kisasa kabisa vya uokoaji.

- Inapitia upya viwango vya pensheni za wastaafu kutoka vikosi vya ulinzi na usalama, na kusimamia kuona kuwa wanapata haki zao stahiki bila ya kusumbuliwa.
- Inaanzisha mafunzo ya kijeshi ya hiari kwa Wananchi wote watakaopenda ili wawe askari wazuri pindi itakapohitajika.
- Serikali ya CUF itasimamia kuongeza matumizi ya mawasiliano ya simu na teknolojia ya kisasa ya kompyuta katika kupokea na kuweka kumbukumbu ya matukio ya uhalifu na kuyashughulikia kisayansi zaidi.
- Kuanzisha miradi mikubwa ya uzalishaji mali katika makambi ya vikosi vya majeshi ili katika kipindi ambacho hakuna matushio ya kiusalama nguvu kazi hiyo iwe inatumika katika shughuli za uzalishaji.

MAMBO YA NCHI ZA NJE

Hakuna Taifa duniani linaloweza kujitenga katika mashirikiano na mataifa mengine. Hili linatokana na utegemezi na muingiliano wa masuala mbalimbali ya kiuchumi, kijamii, kisiasa, kibiashara, maendeleo ya mwanadamu, ulinzi na usalama, na kusaidiana wakati wa majanga kunalifanya kila Taifa lilazimike kuwa na mahusiano ya aina moja au nyingine na mataifa mengine.

Hali ilivyo sasa;

- Baada ya miaka 49 ya uhuru wa taifa letu bado hakujakuwa na sera thabiti ya masuala ya mahusiano ya mambo ya nchi za nje yenye kuleta tija na maslahi zaidi ya kiuchumi kwa Watanzania. Jitihada za kujenga mahusiano ya nje zimejikita zaidi katika kufanikisha upatikanaji wa misaada na mikopo na kukaribisha uwekezaji ambao wakati mwingine unaonekana ni njia nyingine ya uwekezaji wa kifisadi wa kimataifa.
- Utegemezi wa uendeshaji wa shughuli za serikali kutoka nchi “marafiki wa maendeleo” na ukoloni mamboleo uliojikita katika kutafuta fursa za kuvuna utajiri wa rasilimali za asili tulizonazo umeathiri sana uandaaji wa sera za kitaifa zinazoendana na hali halisi ya hatua ya maendeleo iliyofikiwa na kukidhi matakwa na mahitaji ya watanzania.
- Ushirikiano wa kimataifa limefanywa kuwa ni suala la Muungano chini ya wizara ya mambo ya nchi za nje na ushirikiano wa kimataifa na hivyo kuinyima Zanzibar fursa na uhuru wa kujiendeleza kwa kuwa na mahusiano ya kiuchumi na nchi na mashirika ya mbalimbali ya kimataifa.
- Baada ya miaka 49 ya kujitawala kumekuwepo na ubadhirifu wa matumizi makubwa ya wizara ya mambo ya nchi za nje na ushirikiano wa kimataifa yanayotokana na uendeshaji wa ofisi zetu za kibalozi na kuwa na mabalozi ambao kimsingi wanaoshindwa kufanya ushawishi

mkubwa wa kisiasa na kiuchumi ili kulisaidia taifa letu kusonga mbele katika sekta mbalimbali. Uteuzi wa mabalozi umekuwa wa kisiasa zaidi kuliko uzito na jukumu linalopaswa kufanywa na wahusika. Jukumu ambalo kwa miaka mitano hii limeonekana kufanywa na Rais wa nchi mwenyewe kwa kuwa na safari za nje kupita kiasi na kufuja fedha za umma.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Serikali ya CUF itaendeleza mahusiano mazuri na mataifa mbalimbali kwa kushughulikia dosari zilizopo na kujielekeza zaidi katika kuhifadhi na kulinda amani ya dunia na usalama wake, kuhifadhi wa mazingira, kutumia fursa za kiuchumi kuiendeleza dunia na taifa kwa ujumla, kujilinda na athari za mabadiliko ya tabia nchi, kuliendeleza taifa na dunia katika kunufaika kiuchumi, kibiashara na utamaduni mwema.
- Itaendelea na uungaji mkono na kushiriki kikamilifu katika Jumuiya na mashirika mbalimbali ya kimataifa ikiwa ni pamoja na UN, AU, Commonwealth, nakadhalika kwa ajili ya kutekeleza maamuzi ya pamoja yanayofikiwa na kufaidika na manufaa yatokanayo na uwepo wa jumuiya hizi.
- Itafanya maslahi ya kiuchumi kuwa nguzo muhimu ya Sera ya Mambo ya Nje ya Tanzania na kwa hivyo mahusiano yetu na nchi nyingine kwa kiasi kikubwa yatalenga katika kuimarisha uchumi na kukuza biashara ambapo siasa zitatumikia uchumi na siyo kinyume chake.
- Itahakikisha kuwa kunakuwepo na uhusiano mzuri na nchi jirani bila ya kujali itikadi au mfumo wa siasa na uchumi wa nchi hizo. CUF inaamini kwamba mustakabali wa Tanzania utaendelezwa vizuri zaidi kwa kutilia mkazo ushirikiano na nchi jirani ikiwa ni pamoja na kuunga mkono juhudi za kuimarisha na kuipanua Jumuiya ya Afrika Mashariki (East Africa Community) kwa namna ambayo itakuwa na manufaa kwa Wananchi wote wa eneo lote la maziwa makuu.
- Itatoa ushirikiano wa kipekee na mafungamano ya karibu na nchi zote zitakazoonyesha nia ya kweli ya kuisaidia Tanzania, pamoja na zile nchi zenye uhusiano wa kihistoria na nchi yetu na kuyapa kipaumbele masuala ya usuluhishi na utatuzi wa migogoro katika nchi zote zinazopakana na Tanzania. Mafanikio ya mpango huu siyo tu kwamba yatasaidia kudumisha amani katika nchi zinazohusika, lakini pia yatajenga mazingira mazuri zaidi ya kiuchumi na kisiasa kwa wananchi wa eneo lote hili, ikiwa ni pamoja na kuipunguzia nchi yetu mzigo mkubwa wa wakimbizi wanaokimbia makwao kutokana na hali mbaya ya usalama.
- Ushirikiano wa kimataifa katika nyanja za uchumi na biashara utaondolewa kuwa suala la Muungano, ili kuziwezesha pande zote mbili za Muungano kunufaika kikamilifu na mikataba inayogusa maeneo hayo.

SEHEMU YA TATU – UCHUMI

HALI YA MAISHA YA MTANZANIA KWA UJUMLA NA SEKTA MUHIMU ZA UCHUMI

- Uchunguzi wa Bajeti za Kaya – Household Budget Survey(HBS) wa mwaka 2007 umeonyesha kwamba umaskini umepungua kidogo sana toka asilimia 38.6 mwaka 1990, asilimia 35.7 mwaka 2001 mpaka asilimia 33.3 mwaka 2007. Kwa kuwa idadi ya Watanzania inaongezeka kwa asilimia 2.9 kila mwaka. Idadi ya watu maskini imeongezeka kwa watu milioni 1.5 toka watu milioni 11.4 mwaka 2001 na kufikia watu milioni 12.9 mwaka 2007. Izingatiwe kuwa kigezo kilichotumiwa na HBS 2007 cha mtu mzima kutohesabiwa kuwa siyo maskini ni kutumia shilingi 641/- au zaidi kwa siku ukiwa Dar es Salaam, shilingi 532/- au zaidi kwa siku ukiwa katika miji mingine na shilingi 469/- au zaidi kwa siku ukiwa vijijini. Ni wazi kigezo hiki ni cha chini mno na bado idadi ya watu maskini imeongezeka kigezo kilichokubaliwa kimataifa kuwa matumizi ya chini kabisa kwa mtu mzima asihesabiwe kuwa ni maskini wa kutupwa ni dola moja kwa siku.
- Benki ya dunia inakadiria kwa kutumia kipimo hiki, umaskini Tanzania umeongezeka toka asilimia 73 ya Watanzania wote mwaka 1990 mpaka kufikia asilimia 89 mwaka 2000. Kwa kutumia kigezo hiki cha kimataifa na takwimu za uchunguzi wa bajeti za kaya wa 2007, zaidi ya Watanzania 90 katika kila Watanzania 100 ni masikini wa kutupwa. Hatuwezi kuwa na mshikamano wa kweli wa kitaifa ikiwa ukuaji wa uchumi unawanufaisha watu wachache na kuwaacha zaidi ya Watanzania milioni 36 wakiwa maskini wa kutupwa. Kwa Watanzania walio wengi kauli mbiu ya Maisha Bora kwa kila Mtanzani ni kitendawili cha kejeli kwani maisha yao ni ya dhiki kila kukicha.
- Baada ya miaka 49 ya kujitawala pamekosekana Dira ya Taifa 'National vision' na kuangalia vipaumbele matokeo yake mabilioni ya shilingi yamekuwa yakitumika katika semina, warsha, na makongamano ya kuzungumzia umasikini bila kupatikana kwa suluhisho la uhakika zaidi ya kutunisha mifuko ya washiriki.
- Jitihada za kuiendeleza nguvu kazi ya wanawake kiuchumi ambao ndio wanachukua asilimia zaidi ya 51 ya watanzania wote hazijazaa matunda yanayotakiwa. Sehemu kubwa ya njia zote za uchumi zinashikiriwa na wanaume. Kundi kubwa la wanawake wako nyuma kielimu na kitaaluma, matokeo yake wanaendelea kukaa majumbani na au kujishughulisha na shughuli ndogo ndogo za uzalishaji zisizo na tija wakipambana na umasikini. Aidha, taasisi za fedha nyingi ziko mijini na benki inayoitwa ya wanawake ipo Dar es Salaam pekee. Mikopo wanayopewa inariba kubwa lakini pia hakuna mfumo sawia wa kiuchumi unaopelekea shughuli za kiuchumi kuleta maslahi stahiki. Mwisho wa siku mikopo hiyo uwapelekea wengine kukimbia miji na au kupokonywa mali zao (kufilisiwa).

- Mfumo mbovu wa kodi unaowanyanyasa walipa kodi wadogo wadogo na kuwanufaisha zaidi walipa kodi wakubwa unalipotezea Taifa mabilioni ya shilingi ambayo yangetumika katika programu za kukuza uchumi wa Taifa. Sera mbovu ya ubinafsishaji imesababisha mashirika mengi ya umma kuuzwa kwa bei ya kutupwa na kulipotezea Taifa mabilioni ya shilingi ambayo yangetumika katika programu za kuinua hali za maisha ya watanzania.
- Baada ya miaka 49 ya kujitawala thamani ya shilingi yetu imeporomoka kwa kiasi kikubwa kilichokosekana uhibititi wake wa kisera. Mwaka 1964 dola moja ya Marekani ilikuwa sawa na shilingi 7.14 za Tanzania, Mwaka 1990 shilingi 195, Mwaka 1994 shilingi 510, Mwaka 2005 shilingi 1129 na Mwaka huu 2010 Dola moja sawa na shilingi 1500. Hali hii inaathiri sana mfumo wa ukuaji wa kiuchumi kutokana na kupanda kwa gharama za bidhaa mbalimbali zinazoagizwa nje ya nchi ambapo mbabaji wa gharama hizo ni mlaji wa mwisho mtanzania maskini. Leo Serikali ya CCM inakwenda kukopa katika benki za ndani fedha ambazo zilipaswa kutumika kuwasaidia wajasiriamali wengi zaidi watanzania maskini.
- Sera mbovu ya uwekezaji inatoa mwanya kwa wawekezaji kutoka nje kutorosha kutoka nchini mabilioni ya shilingi ambayo yangetumika katika programu mbalimbali za kuinua hali za maisha ya watanzania. Serikali ya CCM imeshindwa kutumia jiografia nzuri ya nchi yetu kuinua uchumi wa nchi na kuliongezea Taifa mapato. Kilimo ambacho kimsingi ndio sekta tegemezi kwa watanzania walio wengi hakijasimamiwa ipasavyo na badala yake kumekuwa na kauli mbiu za kisiasa zaidi kuliko uhalisia kwa wakulima wenyewe. Juhudi za kuboresha sekta ya kilimo kwa kauli mbiu ya kilimo kwanza bado haijitoshelezi kwani sekta hii inatozwa kodi nyingi na haitengewe fedha za kutosha.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Chama cha CUF kinatambua kuwa zaidi ya robo tatu ya Watanzania wote ni wakaazi wa maeneo ya vijijini. Hii ina maana kwamba kimsingi tunapozungumzia umasikini wa Mtanzania kwa kiasi kikubwa mlengwa ni Mtanzania wa kijijini, kwa maana hiyo basi juhudi zozote za kustawisha hali za maisha nchini haiwezi kufaulu bila kuyapa kipaumbele maeneo ya vijijini. Serikali ya CUF itawekeza katika uboreshaji wa maisha kwa wakaazi wa vijijini kwa utaratibu wa kuviwezesha vijiji 3000 kila mwaka kupata huduma za msingi za maendeleo ikiwa ni pamoja na elimu, afya, miundombinu, nishati ya umeme wa Jua, kuiwezesha kikamilifu sekta ya kilimo.
- Watanzania wengi walioko vijijini au ni wakulima, wafugaji, wavuvi, au ni wenye kufanya shughuli mchanganyiko. Sehemu kubwa ya shughuli zote hizi inahusu uzalishaji na kwa hivyo basi kusudio la kukabiliana na kupunguza umasikini ni lazima lilenge kwanza kwenye kuboresha uzalishaji; na pili, kutafuta masoko ya uhakika. Kuboresha uzalishaji kuna maana ya kuboresha mipango, miundombinu, na ushauri wa kitaalamu, na kusimamia upatikanaji wa masoko na bei nzuri ya bidhaa za wakulima. Serikali ya CUF itayasimamia ipasavyo maeneo haya na Halmashauri za Wilaya zitakuwa ni vituo muhimu katika kufanikisha mkakati huu.
- Kutafanyika Mabadiliko ya msingi ambapo Halmashauri zitabadili mwelekeo kutoka kuwa ni asasi zinazoshughulikia zaidi masuala ya huduma za kiutawala na kuwa ni asasi zinazoshughulikia zaidi mkakati wa kuinua hali za maisha.
- Chini ya mwelekeo huu mpya kila halmashauri itawajibika kuweka mazingira yatakayovutia uanzishwaji wa viwanda vidogo vidogo vitakavyotumika kuongeza thamani ya mazao mbalimbali yanayozalishwa vijijini.

Mathalani, badala ya muhogo kuuzwa kama muhogo unaweza kusindikwa na kuuzwa kama wanga, badala ya asali kuuzwa kama asali inaweza kutiwa kwenye mchanganyiko wa mazao mengine ya asili yanayopatikana katika maeneo husika na kutengeneza vipodozi vyenye ubora wa juu, korosho zinaweza kubanguliwa na kufungwa vizuri badala ya kuuzwa nje zikiwa katika hali ghafi, nakadhalika. Aidha ajira itakayopatikana kwenye viwanda hivi itaongeza mzunguko wa fedha wa kudumu kwenye maeneo ya vijijini na hivyo kuchochea ukuaji wa ajira katika sekta zingine zisizo rasmi.

- Mfumo usioridhisha wa kodi utafanyiwa marekebisho ili mabilioni ya shilingi yanayopotea hivi sasa kutokana na misamaha holela ya kodi yaokolewe na kuelekezwa kwenye kuinua hali za maisha ya watazania wanaoagelea katika dimbwi la umasikini usio na dalili ya kumaliza hata kwa miaka mia moja ijayo.
- Jiografia nzuri ya nchi yetu inayoruhusu kuibua vyanzo vya mapato takriban katika kila nyanja itatumika kukuza uchumi na kulingezea Taifa mapato. Kilimo kitapewa msukumo mkubwa ambapo kila mwaka wa bajeti lazima kilimo kipewe asilimia 15 ya bajeti nzima.
- Serikali itakayoundwa na CUF itanza utaratibu wa kuwalipa pensheni kila mwisho wa mwezi na kuwatunza wazee wanaofikia miaka 70 na kuendelea kupitia idara ya ustawi wa jamii. Chini ya Serikali ya CUF hakutakuwa na makundi ya wazee au watoto wanaopita mitaani kuombaomba.

SEKTA MUHIMU ZA UCHUMI

KILIMO

Hali ilivyo sasa;

- Kilimo chetu kimeendelea kuwa duni kwa sababu zisizokuwa na msingi. Tuna ardhi ya kutosha, mito na maziwa makubwa. Jiografia ya Tanzania inafanya nchi yetu iwe na majimbo yenye hali ya hewa tofauti. Mazao mbali mbali ya chakula na biashara yanastawi katika ardhi ya Tanzania, nchi yetu ina uwezo mkubwa wa kuzalisha mazao ya chakula na biashara lakini miaka 49 baada ya Uhuru, Tanzania haijitoshelezi kwa chakula. Wananchi vijijini wanakula 'madaka' na mizizi pori katika kila baadhi ya miezi kwa mwaka, wastani wa uzalishaji hapa nchini kwa eka moja ni mdogo kuliko nchi nyingine zote za Kiafrika.
- Hakuna ubunifu wa kuangalia ni mazao gani mapya ya kibiashara yanaweza yakakuzwa ikiwa ni pamoja na michikichi, mawese, muarobaini, nakadhalika, nchi yetu imekuwa tegemezi wa bidhaa hizo kutoka nchi za nje. Mazao ya nishati mbadala ya fueli ya mimea (petroli na disel) kama vile miwa na jatropha inastawi maeneo mengi. Petroli na disel mbadala yana soko kubwa duniani na hasa Ulaya. Kuna fursa ya kuitumia vyema Jiografia nzuri ya nchi yetu kukuza kilimo. Wakulima wamekuwa wakilazimishwa kulima mazao yasiyokuwa na tija na hivyo kudidimizwa zaidi kwenye umasikini uliokithiri.
- Tanzania imekosa sera sahihi ya kukuza kilimo na kuinua hali za maisha ya watazania, zana za kilimo na pembejeo haziwafikii wakulima na hata zinapowafikia huwa zimechelewa na ufika nje ya wakati. Katika miaka mitano ya Serikali ya awamu ya nne matumizi ya mbolea yamekuwa ndoto na yamepungua mwaka hadi mwaka, ilielezwa kuwa sababu kubwa ni kupanda kwa bei yake na kutoweka mikopo kwa wakulima. Hata mikopo ya kununulia mazao imekauka kabisa na kusababisha kuanguka kwa bei wanayolipwa wakulima na tena kwa utaratibu wa mkopo na kwa mikoa ya kusini maarufu kama 'Stakabadhi Ghalani'.

- Pamoja kudaiwa kuwa kilimo kuwa ni uti wa mgongo wa Taifa letu, tangu tupate uhuru wa Taifa letu bajeti ya kilimo ya kila mwaka haijawahi kuzidi asilimia nane (8%) ya bajeti yote ya Serikali. Nchi yetu haina huduma bora kwa ajili ya kukuza kilimo cha kisasa na kwa ujumla kumekuwa na udhaifu mkubwa hasa katika maeneo ya uwekezaji kwenye tafiti, motisha kwa wakulima ili wajaribu mambo mapya, Ushauri na utaalamu kwa wakulima, mikopo ya zana za kilimo na pembejeo, barabara na mawasiliano vijijini.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Serikali itakayoundwa na CUF itasisi mapinduzi ya kilimo ya kweli na kukifanya kilimo kiwe kweli ni injini ya maendeleo yetu. CUF itayafanyia kazi mapendekezo ya Tume ya Prof Shivji ya Ardhi kwa nia ya kuhakikisha kuwa sera bora ya Taifa ya ardhi inapatikana ambayo pamoja na mambo mengine itatuhakikishia kuwa, ardhi yote ambayo iko kwenye milki za watu mbali mbali muda wote inatumika kwa uzalishaji, kunakuwa na utenganisho na mipaka kati ya ardhi inayomilikiwa kitaifa na ile inayomilikiwa na vijiji na kwamba Serikali iwe na mamlaka na ardhi ya taifa tu. Umiliki wa ardhi kimila unapewa hadhi sawa na umiliki wa ardhi kwa hati. Mashamba ya wananchi bila kujali kuwa yana mazao ya kudumu ama la yalipwe fidia inayostahili na inayoendana na thamani ya pesa ya wakati husika pale Serikali inapoihitaji ardhi hiyo kwa matumizi mengine.
- Itahakikisha kwamba taaluma ya ubwana/ubibi shamba inarejeshewa hadhi yake. Hii ina maana kuwa idadi ya wanafunzi wetu wanaosomea taaluma hii itaongezwa kwa kiasi kikubwa na wahitimu wote wa taaluma hii (wa zamani na wapya) watapewa umuhimu mkubwa. Kila bwana shamba/bibi shamba na maafisa ugani, atapatiwa kila aina ya msaada ili aweze kuifanya kazi yake katika kiwango kinachotakiwa.
- Itaanzisha mfuko rasmi wa kulea na kukuza uzalishaji kwa wakulima (Agricultural Incubator Fund) kwa ajili ya kilimo cha kibiashara. Mfuko huu ambao utakuwa ni wa kudumu utalenga katika kuwasaidia wakulima nchini kote kuanzisha kilimo cha kibiashara kwa kuwapa uwezo wa kununulia matrekta, vifaa kwa ajili ya kilimo cha umwagiliaji, ujenzi wa maghala, pembejeo nakadharika.
- Itaboresha ushindani wa soko la mazao ya wakulima. Ili kufanikisha hili Serikali itawasaidia wakulima kuanzisha makampuni yao ya mauzo ya bidhaa zao nje ya nchi kwa kuwapatia utaalamu na ushauri wakati wote utakapohitajika. Makampuni haya yatawasaidia wakulima kuondokana na adha ya kulazimika kuuza bidhaa zao kwa makampuni/vyama vya ushirika visivyojali maslahi ya wakulima.
- Serikali ya CUF itasimamia kuhakikisha kuwa wakulima wote waliokopwa mazao yao na mpaka CUF inaingia madarakani hawajalipwa fedha zao, wahasika wote waliokopa mazao hayo watasimamiwa na Serikali kulipa madeni yote haraka iwezekanavyo na atakayeshindwa kufanya hivyo kwa muda uliowekwa watafikishwa mahakamani na kutaifishwa mali zao ziwafidie wakulima.

- Uboreshaji wa miundombinu na njia za mawasiliano itasimamiwa kwa haraka na serikali ya CUF, Itahakikisha kuwa kila halmashauri inajenga mazingira ya kuanzishwa kwa viwanda vidogo vidogo kwa ajili ya kusindika na kuyaongezea thamani mazao mbalimbali yanayozalishwa na Wananchi katika maeneo ya halmashauri husika. Utaratibu huu siyo tu kwamba utawasaidia wazalishaji vijijini kuwa na soko ambalo liko tayari, bali pia utasaidia sana katika suala zima la kuongeza ajira nchini.
- Kwa kushirikiana na taasisi za kimataifa kama FAO, UNIDO, n.k. Serikali ya CUF itafanya utafiti wa kina juu ya mazao mengine ya biashara yanayoweza kustawishwa nchini, na baada ya kuyajua na kutambua maeneo ya nchi yanakoweza kukuzwa itatoa msaada kwa wakulima wa maeneo husika ili waweze kuyakuza ikiwa ni pamoja na kuwatafutia wabia. Aidha kwa kushirikiana na taasisi hizi, Serikali itaimarisha shughuli za utafiti katika vyuo na taasisi za kilimo ili ziweze kutoa mchango mkubwa zaidi katika upanuzi na uimarishaji wa shughuli za kilimo nchini.
- Itarahisisha mfumo wa kodi na ushuru wa mazao ya kilimo; ikiwa ni pamoja na kufuta ushuru na ada zote za mazao katika ngazi ya mkulima ili kuongeza motisha kwa wananchi kuwekeza juhudi zaidi katika uzalishaji kupitia kilimo na kutoa uhuru kwa kila mkulima kulipia huduma anayohitaji. Vizuizi vyote visivyo na msingi katika biashara ya mazao yote ndani ya nchi vitaondolewa.
- Itahakikisha kuwa mazao yote yanalimwa kwa kuzingatia soko halisi ili kuongeza tija zaidi katika kilimo. Katika kufanikisha jambo hilo maoni ya wakulima yatazingatiwa na kupewa uzito mkubwa bila ya kutumia nguvu za dola kuwalazimisha wakulima kulima mazao kwa mashinikizo ya serikali.
- Serikali itaanzisha ruzuku maalum ili kulinda bei za mazao makubwa ya biashara kama vile pamba, kahawa, tumbaku, na korosho yanayolimwa na wakulima wadogo wadogo; ili kuwakinga wakulima hao na hasara ya kuanguka kwa bei za mazao yao kutokana na kuanguka kwa bei katika masoko ya nje.
- Maeneo ya mashamba na/au ardhi yaliyochukuliwa na watu/viongozi, isivyo halali yatarejeshwa kwa wananchi na Serikali ya CUF itasimamia miradi mikubwa na midogo ya kilimo cha umwagiliaji maji sanjari na ulinzi wa mazingira.
- Itahakikisha wakulima na wafugaji wanaishi kwa amani bila migongano kwa kuwaandalia mfumo mzuri wa mgawanyo wa maeneo kwa wafugaji na maeneo ya wakulima sanjari na kuwachukulia hatua za haraka watendaji wote wa serikali wanaoshiriki kufanya hujuma dhidi ya kundi moja kati ya haya kwa maslahi binafsi.

UFUGAJI

Tanzania ni nchi iliyojaliwa mifugo mingi kama vile ng'ombe, kondoo, mbuzi na kuku. Pamoja na wingi wa mifugo yetu ukosefu wa huduma bora na miundo mbinu umeifanya sekta ya ufugaji nchini kushindwa kutoa mchango mkubwa katika kuinua hali ya maisha ya wafugaji walio wengi pamoja na uchumi wa nchi kwa ujumla.

Hali ilivyo sasa;

Wafugaji kwa kipindi kirefu wamekosa kupatiwa huduma sahihi na kuandaliwa mazingira bora yatakayowahakikishia wafugaji ubora wa mifugo yao, Viwanda vichache vya kusindikia nyama na ngozi vilivyokuwepo miaka michache iliyopita vimeachwa vikafa hivyo kuwakosesha wafugaji soko

lenye uhakika zaidi la bidhaa zao. Upatikanaji wa masoko ya nje kwa ajili ya mifugo, au bidhaa zinazotokana na mifugo halijapewa umuhimu unaostahiki. Ukosefu wa miundo mbinu imara baadhi ya mifugo usafirishwa kwa njia ya kutembeza maporini kwa muda mrefu na kupelekea kuathiri ubora wa mazao ya mifugo. Kwa mfano kutokana na ukosefu wa njia ya reli Ng'ombe ulazimika kutembeza kilometa zaidi ya 500 kutoka Dodoma mpaka Ruvu Dar es Salaam.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

• Kuinua ubora wa mifugo inayozalishwa;

Serikali itafanya sensa ya mifugo kwa nia ya kujua uwiano uliopo kati ya idadi ya mifugo na huduma zilizopo. Hii ni muhimu ili kuweza kupata takwimu sahihi za mahitaji ya madaktari wa mifugo, idadi ya majosho, ukubwa wa maeneo ya malisho, na idadi ya manywesheo, na mahitaji ya masoko na umbali wa soko na eneo la ufugaji nakadharika, kufuatia kujulikana kwa takwimu sahihi za mahitaji halisi ya huduma kwa wafugaji, Serikali itaweka utaratibu madhubuti wa kuimarisha na kuboresha usambazaji wa huduma hizo.

• Kupanua shughuli za ufugaji na kuongeza ajira;

Pamoja na wingi wa mifugo iliyopo nchini bado kuna nafasi ya kuipanua sekta hiyo na kuongeza ajira za wananchi wetu. Serikali ya CUF itaanzisha mfuko rasmi wa kulea na kukuza uzalishaji (Livestock Incubator Fund) kwa wafugaji na wananchi wengine nchini kote wenye nia ya kujajiri kwenye sekta hiyo kwa ajili ya ufugaji wa kibiashara. Mfuko huu ambao utakuwa wa kudumu utalenga katika kuwasaidia wafugaji kuanzisha ufugaji wa kibiashara kwa kuwapa uwezo wa kununua mitamba bora, uanzishaji wa mashamba ya malisho, uchimbaji wa mabwawa, ujenzi wa mabanda nakadharika.

• Kuboresha huduma ya masoko;

- Itahakikisha kuwa kila halmashauri inajenga na kumiliki viwanda vidogo vidogo kwa ajili ya kusindikia na kuyaongezea thamani mazao mbalimbali yanayotokana na mifugo katika maeneo ya halmashauri husika. Aidha Kwa kushirikiana na wafanya biashara wa ndani na wawekezaji wa nje Serikali itahimiza ujenzi wa viwanda vya usindikaji wa bidhaa za mifugo kama vile Nyama, Maziwa, Jibini, Ngozi, vifungo vya mavazi kutokana na pembe, gundi kutokana na kwato, mapambo mbalimbali kutokana na mifupa nakadharika.
- Itawasaidia wafugaji kuanzisha makampuni yao kwa ajili ya uuzaji wa mifugo yao nchi za nje kwa kutoa ushauri wa kitaalamu na misaada mingine itakayohitajika ikiwa ni pamoja na kuwatafutia masoko.

MAENDELEO YA VIWANDA NA AJIRA RASMI;

- Ukuaji wa uchumi unaambatana na Mabadiliko ya mfumo wa uchumi kutoka kutegemea sana kilimo na kuelekea kwenye ongezeko la ajira viwandani, kutoka nguvu kazi inayoishi vijijini kuelekea nguvu kazi inayoishi mijini. Mabadiliko ya mfumo wa uchumi husababishwa na ushindani wa soko. Serikali zenye malengo ya kukuza uchumi endelevu zinawajibika kujenga ushindani katika masoko yote kuruhusu makampuni mapya yenye tija kuanza na makampuni yanayopata hasara kufilisika. Soko la Ajira liwe jepesi kuruhusu makampuni mapya kuajiri wafanya kazi na makampuni yanayopata hasara kupunguza wafanyakazi. Sheria za kazi zijikite katika kurahisisha uanzishwaji wa ajira. Ni muhimu sana kuwa na utaratibu wa hifadhi za jamii kwa wafanya kazi wanaopoteza ajira ili kupunguza makali na kuwepo kwa soko la

ajira linalonyumbulika. Wanaopoteza ajira wapate kipato cha kuwawezesha kuishi wakati wakitafuta ajira mpya.

- Kwa kawaida kampuni yoyote ili iweze kusonga mbele na kupata mafanikio, ni sharti safu yake ya uongozi ijazwe na watu wenye ujuzi wa hali ya juu, uzoefu wa kutosha na shauku ya kuleta mafanikio. Kwa kuwa watu hawa ni wataalamu wanapaswa kuwa na uhuru wa kutosha kufanya maamuzi bila kungoja ridhaa ya wanasiasa. Aidha mafanikio ya kukuza uchumi na biashara yanachangiwa kwa kiasi kikubwa na ubora wa miundo mbinu inayohitajika, kama vile barabara, reli, bandari, mawasiliano, nishati, maji na huduma za fedha. Miaka 49 ya UHURU tumeshuhudia kudidimia kwa kasi kwa sekta ya viwanda na mashirika/makampuni ya huduma. Viwanda na mashirika/makampuni mengi yamekufa sio kwa sababu nyingine yoyote zaidi ya kuwa na uongozi mbaya wa mfululizo ulioteuliwa toka Ikulu na udhaifu wa miundo mbinu iliyohitajika.
- Maendeleo ya viwanda ni madogo sana nchini. Pamoja na madeni makubwa tuliyolimbikiza katika uwekezaji wa rasilimali katika viwanda, uzalishaji wa bidhaa za viwanda haukuongezeka kwa kasi iliyotarajiwa. Ajira viwandani ni ndogo sana. Katika nchi yenye nguvu kazi ya watu milioni 21 ni Watanzania 92,034 ndio wenye ajira rasmi katika sekta ya viwanda.
- Kuongezeka kwa ajira rasmi ni kigezo muhimu cha uchumi unaokua na kupunguza umasikini. Hii ni kutokana na ukweli kwamba shughuli nyingine zote za kujiajiri zinategemea matumizi ya vipato vya wale wenye ajira rasmi. Mkulima, Seremala, Fundi Cherehani, Kinyozi, Muza Duka nakadharika. Wote wanategemea mzunguko wa fedha ambao chanzo chake ni yule mwenye ajira rasmi. Mathalani, kikijengwa kiwanda mahali kinachoajiri wafanyakazi 1000 ambao kwa wastani kila mmoja wao analipwa shilingi 300,000/= kwa mwezi, kila mwisho wa mwezi kutakuwa na jumla ya shilingi milioni 300 kwenye mikono ya wafanyakazi hao ambazo ziko tayari kutumiwa.

Dira ya mabadiliko ya CUF;

- Kuweka mkakati madhubuti wa kuanzisha na kuendeleza viwanda vinavyotumia malighafi ya ndani na kuajiri watu wengi kama vile viwanda vya nguo na mavazi, viatu na bidhaa za ngozi, vifaa vya matumizi ya nyumbani na vifaa vya umeme na elektroniki.
- **Kuweka ubinafsishaji wenye mwelekeo mpya;**
Serikali ya CUF itaipitia upya mikataba yote ya ubinafsishaji wa viwanda, mashirika, na makampuni na kuiboresha upya ili iendane na matakwa ya wakati tulionao na kuzingatia maslahi ya Taifa na watanzania kwa ujumla.
Serikali ya CUF itahakikisha kuwa shirika la umeme na mamlaka za maji zinapewa kipaumbele maalumu na kuingia ubia na makampuni binafsi yenye utaalamu na huduma hizo ili ziwafikie watanzania walio wengi.
- **Upanuzi wa ajira na kutofautisha maeneo ya kuwekeza;**
 - Ili kuwasaidia wananchi wetu mbali mbali na hususani vijana wetu wanaohitimu katika vyuo vya elimu ya juu na wananchi waliopunguzwa makazini–walio wabunifu na wenye mawazo mapya–kujilingiza katika shughuli za kujiajiri kupitia biashara na uzalishaji, Serikali itaanzisha mfuko rasmi wa kulea na kukuza biashara na uzalishaji viwandani (Trade and Manufacturing Incubator Fund)
 - Serikali itatenga maeneo ya ardhi ambayo yatapimwa mahsusi kwa ajili ya wawekezaji

wakubwa wa ndani na nje wanaotaka kujenga viwanda hasa kwa ajili ya masoko ya nje.

- **Sera za viwanda na mashirika ya huduma;**

Serikali ya CUF itazindua sera mpya za kitaifa kusimamia viwanda na mashirika ya huduma kwa lengo la kuweka mazingira mazuri ya kuvutia kwa wawekezaji wa ndani na nje. Sera hizi zitalenga, kuimarisha na kuboresha miundo mbinu katika nyanja za usafiri, mawasiliano, maji na nishati, kuweka mfumo wa kodi unaoeleweka na kutabirika ambao haubagui kati ya wawekezaji wakubwa na wadogo, kuandaa nguvu kazi inayohitajika, na kuandaa mazingira ya kuwawezesha watanzania wengi zaidi kujilingiza katika umiliki wa shughuli za uzalishaji, biashara na utoaji wa huduma. Mazingira haya yatakuwa ni pamoja na kutoa ushawishi kwa wawekezaji wa nje kuwa wale watakao ingia ubia na watanzania watapewa vivutio maalum. Kuandaa mazingira ya kuwachochea wazalishaji wa ndani ya nchi kuimarisha viwango vya ubora wa bidhaa zao ili ziwe na ushindani kwenye masoko. Na kuandaa mazingira yatakayoleta unafuu wa kuridhisha katika gharama za uzalishaji.

SEKTA ISIYO RASMI

Hali ilivyo sasa

- Wafanyabishara ndogo ndogo wanaojishughulisha na sekta hii wamekuwa wakipewa usumbufu, vitisho visivyokwisha na unyang'anyi wa kimacho macho wa mali zao.
- Hakuna mazingira muafaka ya kiutendaji kwa sekta isiyo rasmi.
- Hakuna usalama wa mali ya wafanyabiashara katika sekta hii.
- Sekta isiyo rasmi inaumizwa na mzigo mzito wa kodi isiyolipika
- Serikali haijaonyesha kutambua na kuthamini sekta hii hadi kuonekana kama inaipiga vita.

Dira ya Mabadiliko ya CUF

- Serikali ya itakayoongozwa na CUF itaheshimu na kuthamini sekta isiyo rasmi na kuwapa nguvu wale walioamua kujiendeleza kwa kujiajiri na kujiongezea kipato kinachotokana na jasho halali.
- Itaweka mazingira mazuri na endelevu kwa sekta isiyo rasmi.
- Itaweka na itasimamia taratibu za kisheria zinazosaidia kuongoza shughuli za sekta isiyo rasmi sanjari na kuondoa urasimu na kupunguza mzigo wa kodi.

UVUVI;

Tanzania ina ukanda mrefu wa bahari na imejaaliwa vilevile kuwa ni mshirika katika maziwa makuu matatu yaliyomo kwenye Bara la Afrika. Zaidi ya hayo ina maziwa mengine madogo madogo mengi na mito kadhaa mikubwa. Maji yote haya yana utajiri mkubwa wa samaki na bidhaa nyingine za majini. Bila shaka sekta ya uvuvi pekee ingeliweza kuchangia kiasi kikubwa kabisa katika pato la Taifa na kupunguza kwa kiasi kikubwa kabisa umasikini unaoikabili jamii ya wavuvi nchini.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya uvuvi nchini;

Wavuvi nchini ni mashahidi kwamba sekta ya uvuvi haijapata msukumo wa kutosha ili iondokana

na ukale, na kujiingiza katika uvuvi wa kisasa wenye tija na uhifadhi wa mazingira. Uharibifu mkubwa kwa kutumia mabomu na sumu na nyavu za uvuvi zisizokidhi viwango ni miongoni mwa matukio yanayoendelea hivi sasa nchini, siyo tu kwamba mabomu na sumu yanafanya uharibifu mkubwa wa mazingira na kuhatarisha maisha ya walaji wa samaki, lakini ni wazi pia kuwa uvuvi wa namna hii ukiendelea baada ya miaka michache ijayo hakutakuwa tena na sekta ya uvuvi nchini, na wavuvi waliokuwa wanadhani wanaupiga vita umasikini watajikuta ni masikini maradufu zaidi.

Hapajafanyika juhudi za kutosha za makusudi kuwasaidia wavuvi wetu kuingia katika uvuvi wa kisasa. Hali hii imesababisha Taifa lishindwe kufaidika na utajiri mkubwa wa samaki tulionao katika eneo letu la bahari. Wavuvi wa kizalendo kutokana na kuwa na vyombo duni wamekuwa hawawezi kwenda katika maeneo ya mbali na mwambao yenye kina kikubwa cha bahari wanakopatikana samaki wengi zaidi. Hali hii imesababisha uvuvi katika maeneo haya kuingiliwa na wavuvi wa kigeni ambao wamekuwa wakiendesha shughuli za uvuvi kinyume cha sheria na kuliibia Taifa letu utajiri wa rasilimali hii ya asili.

Pamoja na kuwa na utajiri mkubwa wa samaki, kutokana na uchache wa samaki wanaovuliwa, bei ya samaki katika soko ni ya juu kuliko inavyopaswa kuwa na vilevile wakazi wa kandokando na rasilimali hizi hawapati samaki wa kutosha kama chakula, Serikali imeacha wafanyabiashara wakubwa kununua kila samaki anayevuliwa na hivyo wenyeji hawawezi bei ghali ya samaki walioko katika ushindani wa bei na badala yake kuambulia kula ‘mapanki’

Dira ya Mabadiliko ya CUF katika sekta ya Uvuvi;

Serikali itakayoundwa na CUF;

- Itaanzisha mfuko rasmi wa kudumu wa mikopo ya masharti nafuu kwa wavuvi na wananchi wengine wenye nia ya kujiajiri kwenye sekta hiyo kwa ajili ya kununulia vifaa vya kisasa vya uvuvi na hifadhi, na kuanzisha ufugaji wa samaki (fish farming).
- Itatoa Huduma ya mafunzo kwa wavuvi kwa kiasi kikubwa italenga katika matumizi ya njia bora za hifadhi ili kuhakikisha kuwa mavuno ya wavuvi hayapotezi ubora wake kabla ya kufika kwenye soko.
- itaimarisha Shughuli za doria katika maeneo ya uvuvi ili kuhakikisha kuwa wavuvi wachache hawaendelei na utaratibu wa uvuvi unaoharibu mazingira na kuleta maangamizi makubwa kwa samaki na viumbe wengine wa majini; na ambao una muelekeo wa kuhatarisha ajira kwenye sekta ya uvuvi.
- Serikali ya CUF itaweka utaratibu wenye tija kwa wavuvi wadogo na wasindikaji wa mazao ya uvuvi kwa kuhakikisha kuwa wenye viwanda hawajishughulishi na shughuli za uvuvi na badala yake watapaswa kununua samaki kutoka kwa wavuvi wadogo wadogo. Mgawanyo huu utasaidia uwepo wa mzunguruko wa fedha kwa kutoa ajira kwa wananchi wetu. Wenye viwanda watasaidia kununua zana za uvuvi za kisasa na kutoa mikopo kwa wavuvi.
- Uboreshaji wa soko na upanuzi wa ajira.
 - Juhudi zitafanywa kuhakikisha kuwa wawekezaji zaidi wa ndani na nje ya nchi wanafungua viwanda vya kusindikia minofu ya samaki katika maeneo yote yenye mavuno makubwa ya samaki, hususan katika mwambao wa bahari ya Hindi.
 - Huduma za ukaguzi na uchunguzi zitaimarishwa ili kuhakikisha kuwa siku zote mavuno yetu ya samaki yanakuwa katika kiwango cha juu cha ubora ili kujihakikishia mauzo mazuri katika masoko, hususan ya nje.

- Halmashauri za miji na wilaya zilizoko kwenye maeneo ya wavuvi zitahamasishwa kuingia ubia na makampuni binafsi kujenga maghala ya hifadhi baridi (Cold Storage Facilities) kwa ajili ya kuwasaidia wavuvi kuhifadhi mavuno ya ziada kwa kulipa ushuru kidogo.

MALI ASILI.

Misitu na mapori ya asili;

Tanzania imejaliwa misitu na mapori mengi ya asili yenye mchanganyiko mkubwa wa mimea. Pamoja na kwamba mimea hii imekuwa ikichangia uchumi wetu kwa kiasi fulani, bado mkazo wa kutosha haujawekwa kuhakikisha kwamba faida yote iliyomo kwenye mimea hii inapatikana. Uvunaji wa Gum Arabica ambayo ni utomvi mgumu utumikao kuimarisha vinywaji vya aina mbalimbali pamoja na uwepo wa soko kubwa la bidhaa hii duniani na bidhaa yenyewe inapatikana kwa wingi nchini hasa katika mikoa ya Dodoma, Singida, Tabora, na Shinyanga hapajapatapo kufanyika juhudi madhubuti za makusudi kukuza uzalishaji na mauzo yake.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Mali Asili;

- Juhudi za dhati hazijachukuliwa kuhakikisha kuwa uvunaji endelevu wa mali asili iliyoko katika misitu na mapori ya asili yaliyoko nchini unatumika kunyanyua pato la Taifa.
- Serikali kwa kiasi kikubwa imezitelekeza taasisi zetu zinazoshughulika na tafiti zinazohusu mimea asilia hususan katika tafiti za madawa. Matokeo yake ni kwamba taasisi hizi zinafanya kazi kikamilifu tu pale zinapopata wafadhili wa nje ambao huja kuhodhi matokeo na manufaa yanayotokana na tafiti hizo.
- Kumekuwa na ukiukwaji mkubwa wa haki za binadamu katika maeneo yote yanayozunguka hifadhi za Taifa. Wanavijiji wamekuwa hawana haki ya kulinda mazao yao dhidi ya wanyama waharibifu, na pale wanapochukua hatua dhidi ya uharibifu wowote wamekuwa wakinyan-yaswa, kupigwa na hata kufunguliwa kesi za kubambikizwa na askari wa wanyama pori.

Dira ya mabadiliko ya CUF

Ili kuhakikisha kuwa Taifa linanufaika kikamilifu kutokana na misitu na mapori yake, Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo:

- Itafanya tathmini ya mimea asilia inayopatikana nchini. Tathmini hii itafanyika kwa lengo la kujua aina, wingi, mahali inapopatikana na matumizi yake ya kijadi. Tathmini hii itafanywa na idara husika katika chuo Kikuu cha Dar-es-Salaam kwa kushirikiana na chuo kikuu cha Dodoma kwa kusaidiwa na Wananchi mbali mbali wenye ujuzi katika fani hiyo. Aidha vitengo vya matumizi ya miti asilia katika Taasisi ya Madawa Asilia ya Chuo Kikuu kishiriki cha Tiba, na Idara ya Kemia ya Chuo Kikuu cha Dar es Salaam vitaimarishwa.
- Itaanzisha benki maalum ya kuhifadhi viasili

(Gene Bank) kwa kushirikiana na taasisi mbalimbali za kimataifa na idara zinazohusika katika vyuo vyetu vikuu vya Dar-es-Salaam, Sokoine na Dodoma, Serikali itaanzisha benki maalum ya kuhifadhi kila aina ya mmea asili unaopatikana nchini, kama kinga endapo janga lolote laweza kusababisha aina yoyote ile ya mmea kutoweka.

- Itaandaa sera ya kitaifa kuhusu uvunaji endelevu wa mimea asilia. Sera hii itasaidia sana katika kuweka taratibu za wazi na zinazotabirika za kusimamia uvunaji na biashara ya mimea asilia, hususan kwa ajili ya masoko ya nje.
- Itahakikisha kuwa wananchi wanalipwa fidia kwa mali na mazao yao yanayoharibiwa na wanyamapori wanaotoroka kutoka katika hifadhi za taifa. Aidha elimu ya uraia itatolewa kwa watendaji wote wa hifadhi za taifa ili waweze kuzingatia haki za binadamu.

MADINI

Nchi yetu ina utajiri mkubwa wa madini ya aina mbalimbali ikiwa ni pamoja na Dhahabu, Almasi, Tanzanite, Bati, Chuma, Uranium, Phosphate, Makaa ya Mawe, Vito, Nickel, Chokaa, Jasi, Jaribosi, Chumvi, Mfyanzi, Gesi, Mafuta nakadharika. Nchi kama Ghana, Afrika kusini, Botswana na nyinginezo zimetumia mapato toka sekta ya madini kujenga miundombinu na kukuza uchumi wa nchi zao kikamilifu. CUF inathamini na kutambua umuhimu mkubwa wa kuendeleza mahusiano mema kati ya Serikali na Wachimbaji wa ndani na nje ya nchi kwa kukaribisha uwekezaji mkubwa na wa kiteknolojia za kisasa katika sekta ya madini.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Madini;

- Wachimbaji wadogo wadogo wa madini wamekuwa na wakati mgumu kutokana na maeneo yao ama kuchukuliwa na wachimbaji wakubwa, ukosefu wa mitaji ya kutosha, zana za kisasa, na masoko yenye tija ya bidhaa zao.
- Kumekuwepo na malalmiko ya muda mrefu juu ya wananchi wanaozunguruka maeneo ya uchimbaji wamekuwa hawanufaiki na rasilimali ya madini yaliyopo katika eneo lao na badala yake kumekuwa na athari kubwa ya kimazingira na afya za wananchi kutokana na kemikali zinazotumika katika migodi na kumwagwa katika mifereji ya maji ambayo hutumiwa na wananchi. Mfano mzuri ni athari zilizopatikana hivi karibuni katika mgodi wa dhahabu wa North Mara.
- Mikataba isiyo na manufaa ya kuridhisha kwa Taifa ni mambo yanayolalamikiwa ikiwa ni pamoja na udhibiti duni wa ukaguzi wa madini yanayovunwa ikilinganishwa na hali halisi ya uendeshaji wa shughuli hizo.

Dira ya Mabadiliko ya CUF katika Sekta ya Madini;

Serikali itakayoundwa na CUF itachukua hatua madhubuti kuhakikisha kuwa utajiri mkubwa wa madini unatumika kikamilifu kuinua uchumi wa nchi yetu na hivyo kuboresha hali ya maisha ya wananchi. Itazindua sera mpya ya uwekezaji katika sekta ya madini, kwa lengo mahsusi la kulinda maslahi ya wananchi, wachimbaji wadogo wadogo na wawekezaji kwa ujumla. Pamoja na mambo mengine sera hii itaweka utaratibu ufuatao kwa wawekezaji wa ndani na nje:

- Serikali ya CUF itapitia taarifa za Tume zote zilizowahi kuundwa ikiwemo Tume ya Jaji mstaafu Paul Boman na nyingine na kuzingatia mapendekezo yaliyotolewa na tume hizo na kuyafanyia kazi maeneo ambayo bado hayajashughulikiwa kikamilifu na serikali ya awamu ya

nne na awamu tangulizi ikiwemo kufuta mikataba mibovu na kuweka saina mikataba mipya yenye kuzingatia maslahi ya taifa.

- Mjadala wa kina utafanyika kati ya Serikali na wawekezaji wote wa ndani na nje ya nchi ili kufikia maridhiano muafaka juu ya namna gani ya kulinda maslahi yao wawekezaji kwa kupata faida inayolingana na uwekezaji wao katika sekta hiyo na wakati huohuo kuzingatia maslahi ya Taifa na watanzania ambao ni wamiliki wa utajiri huo waliopewa na Mwenyezi Mungu.
- Tutaifanya marekebisha ya utozaji wa mrhaba na kodi kwenye madini. Tutahakikisha kwamba mapato ya serikali yanakuwa alau asilimia thelathini (30) ya thamani ya mauzo ya madini badala ya asilimia 3 ya hivi sasa, ili kuwepo na uwiano wa mapato ya migodi yetu na ile ya Kusini na Magharibi mwa Afrika.
- Tutaimarisha udhibiti na ukaguzi wa mavuno ya madini. Aidha tutarekebisha mfumo wa misamaha ya kodi na uagizaji wa bidhaa mbalimbali kutoka nje ya nchi ili kuweka urari sawia wa kukuza sekta ya biashara nchini.
- Tutashirikiana na wawekezaji wa ndani na nje katika kuhakikisha kuwa makampuni yote yanaweka na kutoa taarifa sahihi za mitaji yao na kuepuka kufanya udanganyifu wa kuongeza thamani halisi ya mitaji yao (over invoicing of capital expenditure) kwa madhumuni ya kukwepa kodi.
- Migodi yote mipya itasamehewa ushuru wa forodha kwa asilimia 100 kuhusiana na mitambo itakayoingizwa kabla ya kuanza uzalishaji, na baada ya kuanza uzalishaji itapata msamaha wa kodi ya mapato wa asilimia 100 katika miaka miwili ya kwanza. Baada ya kipindi hicho kila mgodi utalazimika kulipa kodi kamili ya Serikali kwa mujibu wa viwango vilivyowekwa.
- Ili kuweza kuwapatia huduma muhimu ikiwa ni pamoja na masoko mazuri na kuwaendeleza kitaalam, Serikali itawasaidia wachimbaji wadogo wadogo wajisajili kama kampuni na kwamba kampuni inayohusika ndio itakayomilikishwa mgodi unaohusika.
- Vitalu ambavyo vimetelekezwa kwa muda mrefu bila kuendelezwa vitashughulikiwa kwa mujibu wa sheria husika.
- Itasimamia uanzishwaji wa viwanda vya kuboresha madini husika kabla ya kuuzwa nje (polishing industries) ili kuyaongezea thamani na kuanzisha ajira rasmi mpya kwa watanzania. Aidha maeneo yote yaliyo na utajiri wa madini yatapewa kipaumbele cha kipekee ili miji hiyo iendane na hadhi na ulinganifu wa utoaji wa mchango mkubwa wa utajiri huo kwa taifa.
- Serikali ya CUF itahakikisha kuwa wananchi kwa wingi zaidi wanajishughulisha na shughuli za uzalishaji wa madini ya mfyanzi na chumvi ambayo yanapatikana nchini kwa wingi na hayana tatizo la soko. Madini ya chumvi yana soko kubwa katika nchi za jirani. Mfyanzi ni madini yenye soko kubwa katika viwanda vya petroli sehemu mbalimbali duniani.

UTALII

Ziko nchi nyingi duniani ambazo zinategemea kwa kiasi kikubwa biashara ya utalii kuweza kufidia gharama za mahitaji ya wananchi wake. Nchi hizi zimefanikiwa kwa sababu zimewekeza kwa dhati kwenye sekta hii, pamoja na kwamba baadhi yake hazina vivutio vingi vya watalii. Bahari ya Hindi, Visiwa vya Zanzibar na Mafia, Delta ya mto Rufiji, mbuga za wanyama za Serengeti, Ngorongoro, Lake Manyara, na Selous, milima Kilimanjaro na Meru na ukarimu wa wananchi wetu na tamaduni zao, unaifanya Tanzania kuwa nchi ya pekee kwa mapumziko murua kwa wageni watokao nchi za Ulaya, Marekani na Asia. Gazeti la Financial Times la

Uingereza katika moja ya matoleo yake limeelezea kuwa Tanzania “**Offers one of the world’s most complete holiday destinations**”. (Ni moja ya nchi za dunia zinazofaa kutembelewa na anayehitaji mapumziko murua ya uhakika). Hata hivyo hatujautumia urithi huu kikamilifu kuinua hali ya maisha ya Watanzania tuliopo sasa na wale wa vizazi vijavyo.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya utalii;

Hapajakuwepo na uwekezaji wa kutosha wa miundo mbinu inayohitajika kwa huduma ya utalii. Serikali kwa muda mrefu ilimejikita katika kuangalia utalii wa asili, yaani ule wa kuja kuangalia mbuga za wanyama au kupanda mlima Kilimanjaro, na kusahau kuendeleza maeneo ya utalii ya aina nyingine. Juhudi za kuhamasisha utalii wa ndani zimekuwa zikifanyika kwa msimu na hazijitoshelezi inavyotakiwa.

Kuna tatizo katika utaratibu wa ugawaji wa maeneo maalumu ya uwindaji na kwamba imekuwa ikilalamikiwa kuwa hauzingatii maslahi ya Taifa serikali ya awamu ya nne imechagua kukaa kimya.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

• Kuimarisha miundo mbinu;

- Serikali itaimarisha mawasiliano ya aina zote katika maeneo mbali mbali ya nchi yetu ambayo kwa hivi sasa yako kwenye ukanda wa utalii.
- Serikali itatafuta wawekezaji zaidi kuwekeza katika huduma za watalii kama vile hoteli, usafirishaji, uandaaji wa ziara nakadharika.
- Serikali italinda mazingira ya hifadhi za taifa.

• Kupanua wigo shughuli za utalii;

Hivi sasa shughuli za kitalii nchini zimeelemea sana kwenye utalii wa kiasili. Serikali ya CUF pamoja na kuchukua hatua za kuimarisha utalii wa kiasili, pia itasimamia kwa karibu uanzishwaji na uuzwaji wa utalii wa kimazingira na kiutamaduni (**eco-tourism & cultural tourism**). Utalii wa aina hii utawavutiwa wageni wengi wenye nia ya kujua Watanzania wanavyoishi na mazingira yao, hususan wanafunzi na watafiti. Aidha Serikali itafanya juhudi kubwa kuhamasisha na kutoa vichocho kwa watalii wa ndani. Matarajio ni kuongeza pato linalotokana na utalii kutoka wastani wa dola za kimarekani milioni 2300 kwa mwaka za sasa hadi wastani wa dola milioni 4200 kwa mwaka katika miaka 5 ijayo.

• Kukuza na kupanua soko la utalii;

Pamoja na kuimarisha miundo mbinu ya kitalii na kupanua vivutio vya utalii, Serikali ya CUF itafanya juhudi kubwa kuitangaza biashara yetu ya utalii nchi za nje, ikiwa ni pamoja na kuanzisha kituo kikubwa cha utalii kwenye mtandao wa internet ambacho kitakuwa na habari zote zitakazo kuwa zinaboreshwa mara kwa mara ili wageni wenye nia ya kuizuru nchi yetu

wawe na taarifa kamili ya nchi yetu na sekta ya utalii.

- Serikali ya CUF italinda mazingira ya hifadhi za Taifa kwa kuwashirikisha wananchi wanaoishi kandokando ya hifadhi wanufaike na mapato ya hifadhi hizo. Serikali ya CUF itatengeneza utaratibu ambapo kila kijiji au kata ambayo eneo lake lina kivutio chochote cha utalii vinapewa sehemu ya mapato yanayotokana na utalii. Hii itawafanya wenyeji wa maeneo husika wanufaike moja kwa moja na maeneo waliyoyatunza kwa karne kadhaa.

• Huduma kwa wafanyakazi wa idara ya wanyamapori;

Zitaimarishwa kwa kiasi kikubwa kwa kuboresha maslahi zaidi na kuwapatia vitendea kazi. Kuimarishwa huku kwa huduma kutakuwa ni motisha kwa wafanyakazi hawa kutoa huduma bora na ya uhakika zaidi siyo kwa wanyamapori tu, bali pia na kwa watalii wanaouzuru maeneo yao.

• Kusimamia maeneo ya uwindaji;

Serikali itachunguza tuhuma malimbali zinazoelekezwa katika maeneo haya na kuchukua hatua muafaka kurekebisha matatizo yaliyopo.

HUDUMA ZA KIBIASHARA.

Hali ya huduma za kibiashara nchini siyo ya kuridhisha hususani katika sekta ya benki, mitaji, na huduma za Bima.

HUDUMA ZA BENKI

- Benki ni Taasisi muhimu sana siyo tu katika kuhudumia biashara ila pia katika kurahisisha mfumo wa malipo na utunzaji wa akiba. Kigezo kimojawapo muhimu cha uchumi imara katika nchi yoyote ni umadhubuti wa mtandao wa kibenki uliopo. Katika nchi yetu taasisi za kibenki zimekuwa na matatizo ya aina nyingi kwa muda mrefu. Kabla ya mfumo wa benki binafsi kuruhusiwa nchini sekta ya benki ilikuwa chini ya ukiritimba wa benki chache za ‘Umma’ yaani NBC, CRDB, Benki ya Nyumba, na Benki ya Posta chini ya usimamizi wa lililokuwa Shirika la Posta na Simu. Ukiondoa Benki ya Posta ambayo kimtaji na kwa aina ya wateja iliyowahudumia ilikuwa ni benki ndogo tu, benki hizi hazikufanya kazi kibiashara, zilitawaliwa na utoaji wa huduma mbaya, wizi na udanganyifu wa hali ya juu hadi kuilazimu Serikali mara kwa mara kuzipa ruzuku ili kuzinusuru zisife.
- Mabadiliko ya sheria yaliyoruhusu wawekezaji binafsi kuwekeza katika sekta ya benki nchini yalisaidia zaidi kuzinusuru NBC na CRDB. Siyo tu kwamba mabadiliko haya yalizilazimisha benki hizi kujifanyia marekebisho makubwa kiutendaji ili kukabiliana na ushindani, bali pia yaliinufaisha CRDB moja kwa moja pale ilipoamua kuingia ubia na wawekezaji binafsi na shirika la maendeleo la misaada la Denmark (Danida).

Hali ilivyo sasa katika Sekta ya Benki;

- Pamoja jitihada za kueneza huduma za kibenki kwa kuanzisha matawi mengi zaidi na matumizi ya mtandao wa mawasiliano ya simu kupata taarifa za kibenki na kulipia huduma mbalimbali bado sekta ya benki imekuwa na mfumo usio sawa wa utoaji wa mikopo na utozaji wa riba kwa asilimia kubwa ukilinganisha na hali ya mzunguruko wa fedha kiuchumi.
- Kumekuwa na tatizo la kutokuwa na udhibiti wa idadi ya wateja katika matawi kiasi cha kusababisha msongamano mkubwa kama ule wa magari barabarani katika kuwahudumia

wateja kwa haraka. Wakati mwingine umchukua mtu mpaka masaa matano akiwa katika foleni ya kusubiri kuweka au kuchukua fedha.

- Mashine za **ATM** zilizowekwa katika baadhi ya maeneo ni za mtumba 'second hand' na hivyo kuzorotesha ufanisi wa utowaji wa huduma kwa wakati wote.
- Mtandao wa kibenki umejikita zaidi katika maeneo ya mijini na hasa Dar es Salaam na kuwatelekeza wananchi wengi wa maeneo ya vijijini ikiwa ni pamoja na wakulima kupata huduma za kibenki kwa ukaribu. Mathalani Benki ya Rasilmali Tanzania (Tanzania Investment Bank-TIB) benki iliyoelekezwa kupokea sehemu ya fedha za EPA zilizorejeshwa ambayo ina dirisha la kilimo (Agriculture window) ipo Dar es Salaam.
- Serikali wala Watanzania katika sekta binafsi hawamiliki benki kubwa ya biashara. Utendaji wa mabanki haya unaongozwa na makao makuu yao nje ya nchi. Athari hizi zimeonekana wakati wa mtikisiko wa uchumi duniani. Mabanki yalipunguza kasi ya kutoa mikopo sekta binafsi wakati Tanzania haikuwa na matatizo kama yale yaliyotokea nchi za Marekani na Ulaya. Serikali haikuweza kutumia benki hizi kupunguza athari za mtikisiko wa uchumi duniani.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Sekta ya benki inahitaji kufanyiwa marekebisho ya msingi kuiimarisha ili kurejesha imani ya wananchi kwa benki zilizopo na kujenga mazingira yatakayowahakikishia wawekezaji juu ya uwezo wa mfumo wetu wa benki kukidhi mahitaji yao. Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo ili kuhakikisha kuwa mfumo wa kibenki unaimarishwa na kuweza kutoa mchango mkubwa katika kuinua hali za maisha ya watanzania:

• Kuzilinda benki dhidi ya usimamizi mbovu;

Serikali ya CUF itafanyia marekebisho sheria ya Benki Kuu ili iweze kutumia mamlaka iliyopewa katika mazingira ya uwazi na ithibati zaidi katika kutekeleza majukumu yake ya ukaguzi na usimamizi. Aidha Mabadiliko hayo yatalenga kuziwezesha benki kuwa huru zaidi katika kuanzisha huduma mpya katika utoaji wa mikopo kwa nia ya mikopo hiyo kuwafikia watu wengi zaidi. Mfano mzuri wa huduma hizi ni utaratibu unaoruhusu benki kuwekeza katika miradi mbalimbali itakayoona nafaa na kushiriki katika kugawana faida badala ya kutoza riba.

• Serikali kuendelea kumiliki Benki ya Wananchi;

Serikali ya CUF itaendelea kuimiliki benki ya Posta Tanzania na kuiwezesha kimtaji kusudi iweze kupanua mtandao wa huduma zake katika maeneo yote ya nchi yetu; na kuwahudumia wananchi wanyonge walio wengi.

• Riba katika amana na mikopo;

Sera ya benki itaangaliwa upya ili kuweka uwiano wa haki kati ya riba inayotolewa kwa amana za wateja na riba inayotowazwa katika mikopo ya wateja hii itasaidia wananchi wengi kukopa na kuwa na uwezo wa kulipa bila kuhofia kuuzwa kwa amana zao.

• Benki ya Rasilmali ya Tanzania;

Tanzania Investment Bank itaongezewa mtaji na kuundiwa menejimenti na Bodi mpya ya watu wenye ujuzi na uzoefu na wasio na shutuma za ufisadi na ubadhirifu ili iwe benki yenye uwezo wa kutoa mikopo ya muda mrefu, na kuanzisha matawi katika kila mkoa na baadae kila wilaya ili kuwafikia walengwa husika ikiwa ni pamoja na wakulima.

- Utaandaliwa utaratibu wa kudhibiti ukomo wa idadi ya wateja katika matawi ili kuondokana na

msongamano mkubwa kama ule wa magari barabarani katika kuwahudumia wateja na hii itaweze-sha uanzishwaji wa matawi mengi zaidi yatakayotoa ajira na kuharakisha maendeleo ya Taifa.

- Mtandao wa kibenki utaenezwa mpaka maeneo ya vijijini ili wananchi wengi wa maeneo ya vijijini ikiwa ni pamoja na wakulima waweze kupata huduma za kibenki kwa ukaribu.
- Juhudi za makusudi zitafanyika kuhakikisha kuwa inauhishwa upya benki kubwa ya biashara inayoongozwa na watanzania wenyewe ili iweze kusaidia ukuaji wa uchumi kwa kutoa huduma za mikopo kwa wajasiriamali wetu waliowengi ambao mitaji yao ya biashara ni midogo na haiimiri soko la ushindani wa kibiashara.

MASOKO YA MITAJI NA HISA

Dhana ya Masoko ya Mitaji na Hisa bado ni ngeni kwa Watanzania walio wengi. Ugeni huu unatokana na historia ya nchi yetu kutoka katika sera za 'Ujamaa' zilizoshinikizwa kwa Watanzania kwa karibu miaka 35 ambazo hazikuwa zinaruhusu kabisa kuwepo kwa aina hii ya masoko. Hata baada ya Serikali ya awamu ya pili kuzitupilia mbali sera hizo na kuruhusu uchumi wa soko huria, bado taasisi hii haikupata kipaumbele kutokana na ukweli kwamba mazingira halisi ya kiuchumi ya wakati huo hayakuwa yanaruhusu. Soko kama hilo wakati huo halikuwa na maana yoyote kwa sababu hakukuwa na wanunuzi wala wauzaji. Wananchi ambao mara nyingi ndio wanunuzi (wa hisa) katika soko la aina hii walikuwa taabani kwa umasikini na makampuni (ukiondoa machache sana) ambayo ndio wauzaji yalikuwa katika hali mbaya mno.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya masoko na mitaji ya hisa;

- Soko la Mitaji na Hisa la Dar-es-Salaam, maarufu kwa jina la kiingereza la The Dar-es-Salaam Stock exchange (DSE), halina uchangamfu wa kutosha na uendeshaji wa shughuli zake ni mdogo sana. Ni kweli kuwa moja ya sababu zinazofanya shughuli za soko hili kudorora ni ugeni wa dhana hii kwa Watanzania. Lakini sababu kubwa zaidi ni umasikini wa Wananchi. Ni vipi utarajie Wananchi kujiingiza katika biashara ya kununua na kuuza hisa ili hali walio wengi hawana hata kipato kinachoweza kukidhi mahitaji yao ya kawaida ya mwezi? Umasikini wa Watanzania umewafanya walio wengi wasiwe na shauku ya kuwekeza katika miradi ambayo matunda yake yatachukua muda mrefu kuonekana, na si kwa sababu hawaelewi umuhimu wa kuwekeza katika miradi hiyo. Tatizo lao ni kutomudu kusubiri kwa muda mrefu. Hii ndiyo sababu michezo ya upatu kama DECI n.k pamoja na matatizo yake, ni maarufu na Wananchi huichangamkia sana. Katika upatu faida haitarajiwi baada ya kipindi kirefu cha mwaka, bali ni katika kipindi cha miezi au hata majuma machache tu. Mtu anajua kuwa akiwekeza huko huo ni muda mfupi mno kiasi cha kutoweza kuathiri ulipaji wa karo za wanawe au kodi ya pango kwa mwenye nyumba.
- Hapajakuwepo na nia thabiti au mikakati sahihi mbadala ya kuwasaidia wananchi kuondoa umasikini wao bila shaka yoyote wangegundua kwamba kipaumbele kilikuwa kiwekwe kwenye aina zingine za Masoko ya Mitaji ambazo zingeendana na hali halisi iliyopo. Masoko ya aina

hii ni yale yenye mitaji inayotafuta wa kuitumia kwa kuingia ubia au kulelea mawazo mapya ya kibiashara. Masoko haya kwa kiingereza yanajulikana kama Venture Capital Markets & Start – up Incubators.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- kuimarisha soko la hisa la Dar-es-Salaam (DSE).
 - Pamoja na mambo mengine Serikali itahamasisha makampuni zaidi yenye sifa kujiorodhesha kwenye soko la hisa.
 - Serikali itaimarisha Kanuni zinazoyataka makampuni kuweka mahesabu sahihi na pia itaimarisha huduma za ukaguzi.
 - Makampuni na mashirika yote ya Serikali yaliyobinafsishwa na ambayo yako kwenye mpango wa kubinafsishwa yatahamasishwa yaorodheshwa kwenye soko hili.
 - Chini ya utaratibu mpya wa ubinafsishaji utakaowekwa na Serikali, Serikali kupitia soko hili itawauzia wananchi asilimia 30 ya hisa zake kwenye shirika au kampuni yoyote inayobinafsishwa.
- Kupanua huduma za masoko ya mitaji;
 - Mbali ya kwamba Serikali ya CUF itaanzisha mifuko mahsusi ya mikopo ya masharti nafuu (Incubator Funds) kwa ajili ya shughuli za uzalishaji kama ambavyo imekwishaeleza kwenye sehemu nyingine za ilani hii, Serikali pia itatoa leseni kwa makampuni binafsi yatakayokuwa na nia ya kufungua mifuko ya aina hii kwa nia ya kuwawezesha wananchi wenye mawazo mapya ya kibiashara lakini wasio na sifa za kukopa katika mabenki, kufanikisha malengo yao.

HUDUMA ZA BIMA

Dhana ya Bima ni kutoa kinga ili kufidia madhara yanayoweza kutokea. Mbali ya kwamba nchini Tanzania ziko bima za aina nyingi, ni aina chache tu (zile ambazo zinazalimishwa kwa mujibu wa sheria) ndizo ambazo zimeshamiri. Bima nyingi muhimu, kama vile bima ya kinga dhidi ya uharibifu kwenye biashara-mathalani kutokana na moto, bima ya kinga dhidi ya unyang'anyi, n.k., bado haziwavutii wananchi wengi.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Bima nchini;

kwa muda mrefu mno kulikuwa na usumbufu mkubwa kwa wananchi wengi ambao walikuwa wakifuatilia malipo yao ya bima NIC – ambalo lilikuwa ndiyo shirika pekee la bima nchini. Wakati mwingine kwa visingizio mbalimbali ilichukua hata zaidi ya mwaka mmoja kabla ya muathirika kufidiwa. Hali hii imewafanya wananchi wengi wajenge utamaduni wa kutokuwa na imani na taasisi za bima, japokuwa hivi sasa soko la bima ni huru na ufanisi umeongezeka kwa kiasi kikubwa.

Utamaduni uliojengeka wa kulea rushwa iliyosababisha sekta ya bima kujaa uzembe na ubabaishaji, imesababisha wananchi kuendelea kutokuwa na imani sana na sekta bima mpaka hivi leo.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Ubinafsishaji wa shirika la bima la Taifa (NIC);

Hatua za haraka zitachukuliwa kulibinafsisha shirika hili ili pamoja na mambo mengine lifanye shughuli zake kwa ufanisi na kuzuia lisiendelee kuwa kisima cha Serikali kuchota fedha za

wanachama kufanyia ubadhirifu. Aidha Serikali itahakikisha kuwa ubinafsishaji wa NIC unaenda sambamba na malipo halali ya mafao ya wafanyakazi wa shirika hilo na katika ubinafsishaji huo wananchi wa kawaida wanakuwa na uwezo wa kumiliki hisa za kutosha.

- Uimarishaji wa ushindani katika sekta ya bima;

Serikali ya CUF itahimiza makampuni binafsi zaidi kuwekeza katika sekta ya bima ili kuimarisha ushindani na kupanua orodha ya huduma zinazotolewa. Aidha Serikali itayahimiza makampuni ya bima kutoa elimu ya kina kwa wananchi kuhusu huduma zao ili zieleweke na wananchi wengi zaidi waweze kushiriki.

HIFADHI YA JAMII.

Nchini Tanzania kuna mifuko kadhaa ya hifadhi ya jamii ambayo kila mfanyakazi kwenye sekta rasmi ni lazima kisheria awe mwanachama wa mmoja wapo. Iliyo maarufu zaidi katika hii ni ile ya PPF, PSPF, na LGPF. Mbali ya nia nzuri ya kuwepo kwa mifuko hii, uendeshaji wake umekuwa na manufaa kidogo kwa wanachama wake na badala yake Serikali imekuwa ikitumia fedha za wanachama kujinufaisha. Sheria iliyopitishwa hivi karibuni inayowauzia wanachama wa PPF walioachishwa kazi kabla ya kufikia umri wa kustaafu kuchukua fedha zao ati mpaka watakapofikia umri wa kisheria kuweza kustaafu, haikuwa na nia nyingine yoyote zaidi ya kuiwezesha Serikali kupitia shirika hilo kujikopesha fedha za wanachama hao kwa nguvu.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya hifadhi ya Jamii;

Kwa muda mrefu sasa mifuko hii imekuwa ikiwekeza fedha za Wanachama wake kwenye vitega uchumi mbalimbali lakini faida itokanayo na vitega uchumi hivi haigawiwi kwa wanachama.

Mifuko hii imekuwa ikikopesha fedha za wanachama kwa watu ambao siyo wanachama, na kibaya zaidi haijaweka utaratibu wowote unaoeleweka kuwakopesha wanachama wake.

Mifuko hii imekuwa ikihodhi fedha za wanachama zinazotokana na michango ya mwajiri, pale inapotokea mfanyakazi kufukuzwa kazi. Aidha kumekuwa na usumbufu mkubwa kwa Wanachama wanaotaka kuchukua michango yao baada ya kuacha ajira zao.

Sera ya kukata kodi mafao ya wafanyakazi wanaostaafu au kuacha na kuachishwa kazi. Hii haina mantiki hata kidogo ikizingatiwa kuwa muathirika anahitaji sana mafao haya kama mtaji wa kujianzishia shughuli nyingine za kujiendeshea maisha yake.

Sera mbovu za huduma ya hifadhi ya jamii kuwalenga zaidi watumishi walio katika sekta rasmi na kuwatelekeza kabisa wananchi wengi walio katika sekta isiyo rasmi; hususani wakulima, wafugaji, na wavuvi.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Kuifanya mifuko hii iwajibike zaidi kwa wanachama;

— Mgawanyo wa faida inayotokana na vitega uchumi. Mifuko hii itawajibika kugawa robo tatu ya faida yote inayotokana na vitega uchumi vilivyotokana na kuwekeza fedha za wanachama, kwa wanachama wa mifuko hiyo.

— Malipo yote kwa wanachama wanaoacha ajira zao. Malipo yao yatakamilishwa katika kipindi cha miezi mitatu (3) na mwanachama atakuwa na haki ya kuchagua utaratibu wa malipo anaotaka. Mathalani, tofauti na utaratibu wa sasa unaotumiwa na NSSF, mwanachama atakuwa na haki ya kuchukua fedha zake zote kwa mkupuo mmoja iwapo huo ndio utakuwa uamuzi wake.

- **Kusitisha utaratibu wa kujimilikisha michango ya waajiri;**

Utaratibu huu utasitishwa mara moja na michango ya mwajiri atakabidhiwa mfanyakazi aliyefukuzwa kazi sambamba na michango yake.

- **Kusitisha utaratibu wa kukata kodi kwenye mafao ya wafanyakazi;**

Serikali ya CUF itafuta mara moja utaratibu wa kukata kodi kwenye mafao ya wafanyakazi wanaostaafu au kuacha kazi; ili kutoa fursa kwa wahusika kujianzishia shughuli za kuendeshea maisha yao wakiwa na uwezo mzuri zaidi.

- **Kuasisi sera ya Taifa ya hifadhi ya jamii;**

Serikali ya CUF itaasisi sera ya taifa ya hifadhi ya jamii ili huduma hii iweze kuwanufaisha wananchi walio wengi.

MATUMIZI YA BANDARI

- Ni nchi chache duniani zenye jiografia nzuri kama Tanzania lakini haziko katika matumizi ya jiografia hiyo. Tanzania ina ufukwe wa bahari upatao kilometa 1,424 na ndani yake kuna Bandari za Tanga, Dar-es-Salaam, Mtwara na Zanzibar kwa upande wa mashariki. Upande wa kaskazini, kaskazini magharibi, magharibi, na kusini magharibi inapakana na mataifa ya Uganda, Rwanda, Burundi, Congo, Zambia na Malawi. Haya yote ni mataifa ambayo hayakujaliwa milango ya bahari, hivyo ni tegemezi kwa mataifa ya jirani ya Tanzania, Kenya, na Msumbiji kwa ajili ya usafirishaji wa bidhaa zao.
- Miongoni mwa nchi hizi tatu – yaani Tanzania, Kenya na Msumbiji, Tanzania ina nafasi ya kipekee kabisa. Tofauti na Kenya ambayo nchi pekee inayopakana nayo isiyokuwa na bandari ni Uganda, au tofauti na Msumbiji ambayo nchi pekee inazopakana nazo zisizokuwa na bandari ni Swaziland, Zimbabwe, na Malawi, Tanzania kama ambavyo tumekwishaona inapakana na mataifa sita yasiyo na bandari. Hii ina maana kwamba bandari zetu za Tanga, Dar-es-Salaam, na Mtwara ni maeneo ambayo yaliyotakiwa kuwa na pilika pilika nyingi katika harakati za usafirishaji wa bidhaa zinazolingia na kutoka katika nchi hizi za jirani. Kwa kifupi bandari hizi zilitakiwa kuwa ni chanzo kikubwa sana cha ajira na mapato ya nchi.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Bandari nchini;

- Huduma mbovu bandarini na mtandao mbovu wa njia za reli na barabara ni mambo ambayo yamesababisha nchi jirani zisizo na bandari kutopendelea kuendelea kutumia bandari zetu kwa kiasi kikubwa. Kwa mfano, Malawi na Zambia ziko karibu zaidi na bandari ya Mtwara kuliko zilivyo karibu na bandari ya Dar-es-Salaam. Hata hivyo zinapoamua kusafirisha bidhaa zake kupitia Tanzania zinalazimika kutumia bandari ya Dar-es-Salaam kwa sababu mawasiliano ya barabara na reli ni rahisi zaidi. Hali kadhalika Uganda iko karibu zaidi na bandari ya Tanga kuliko ilivyo karibu na bandari ya Dar-es-Salaam, lakini ni rahisi zaidi kupitishia bidhaa zake Dar-es-Salaam kutokana na mawasiliano ya reli kuwa rahisi zaidi kwa njia hiyo.
- Wizi na uzembe ni mambo ambayo yanawafanya wafanyabiashara wengi wa nchi jirani kupendelea bandari za nchi nyingine kuliko zile za kwetu. Mathalani, Zambia ilishawahi kutamka wazi kuwa pamoja na umbali kati ya Zambia na Afrika Kusini, na uhusiano wa karibu kati yake na Tanzania, iko radhi ianze kutumia bandari za Afrika Kusini kusafirishia bidhaa zake kwa sababu: mosi, itakuwa na uhakika wa usalama wa bidhaa hizo, na pili upotevu wa muda utakuwa mdogo. Hali kadhalika kwa sababu hizo hizo sehemu kubwa ya bidhaa za

Uganda na Rwanda hupitia katika bandari ya Mombasa nchini Kenya.

- Urasimu mkubwa katika kutoa makontena bandarini, inaweza kumchukua mfanyabiashara wiki au miezi kadhaa kufanikiwa kupata mizigo yake kutoka bandari za Tanzania, kwa mfano tangu Serikali iingie ubia na kampuni ya TICTS ili kupakua na kupakia mizigo bado hakuna mabadiliko makubwa yaliyofanyika, mizigo inachukua miezi kupakuliwa bandarini, huu ni uzembe mkubwa na unawafanya wafanyabiashara wengi wazikimbie bandari zetu.
- Shehena iliyohudumiwa na bandari ya Dar es Salaam ilipungua toka tani milioni 6.32 mwaka 2006 mpaka kufikia tani milioni 2.32 mwaka 2008. Shehena katika bandari ya Tanga imepungua toka tani 519,000 mwaka 2006 na kufikia tani 178,000 mwaka 2008. Bandari ya Mtwara ilihudumia shehena ya tani 82,000 tu mwaka 2008 ukilinganisha na tani 519,000 mwaka 2006.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Ni wazi kabisa kuwa kungekuwapo na njia za reli zinazounganisha bandari ya Mtwara na Mbamba bay kwenye ziwa Nyasa, na miji ya Arusha na Mwanza kwenye ziwa Victoria, na hali ya ufanisi ikaingizwa katika utendaji wa bandari zetu, bila shaka bandari za Mtwara na Tanga zingekuwa ni bandari chaguzi kwa nchi za Malawi na Uganda. Hali hii ingepunguza msongamano kwenye bandari ya Dar-es-Salaam na kutoa nafasi kwa bandari hii kutoa huduma bora zaidi kwa nchi za Zambia, Congo, Burundi na Rwanda.

Serikali ya CUF itachukua hatua za makusudi kabisa kuhakikisha kuwa bandari zetu zinakuwa ni chanzo kikubwa cha mapato ya nchi na ajira. Hatua hizi ni pamoja na:

- **Kuongeza ufanisi na tija kwenye utendaji wa bandari zetu;**

- Ubinafsishaji wa baadhi ya shughuli za bandari utaendelezwa ili kuvutia teknolojia mpya, mitaji, utaalamu na ufanisi – hususan katika usalama wa bidhaa za wateja.
- Kutakuwa na utaratibu wa makusudi wa kujifunza kutoka kwa wenzetu waliopata mafanikio makubwa kwenye matumizi ya bandari zao.

- **Kuzifanya bandari zetu ziwe ni chaguo la kwanza;**

Ili kuzifanya bandari zetu kuwa ni chaguo la kwanza kwa wasafirishaji wa mizigo wa nchi jirani, pamoja na kuongeza ufanisi katika utendaji tunahitaji pia kuangalia suala la gharama kwa wasafirishaji hao. Kama ambavyo tayari imeshaelezwa, kuna wasafirishaji ambao wangevutiwa zaidi na matumizi ya bandari za Tanga na Mtwara iwapo kungekuwa na usafirishaji mzuri wa reli kuanzia kwenye bandari hizo. Serikali itachukua hatua za dharura kabisa kutafuta wawekezaji watakaowekeza katika ujenzi wa njia hizo za reli.

- Serikali ya CUF itahakikisha panakuwa na kampuni za uhakika za kupakua na kupakia mizigo

na itazisimamia ipasavyo ili kuondoa msongamano bandarini na kufanya muhusika kupokea mzigo wake (kontena) kwa siku chache kabisa baada ya mzigo kuwasili bandarini. Kampuni ambayo itashindwa kufanya kazi hii kwa haraka na ufanisi itaondolewa mara moja na kazi kupewa kampuni nyingine.

MAPATO YA KODI

Kulipa kodi ni wajibu wa kila Mwananchi mwenye uwezo wa kiuchumi kufanya hivyo. Hata hivyo mazingira ya ulipaji kodi yanatakiwa yaandaliwe vizuri kiasi kwamba wajibu huu ugeuke kuwa ni utamaduni uliokumbatiwa na Wananchi na siyo jambo la kuchukiza.

Iwapo utamaduni wa namna hii utajengwa ni dhahiri kabisa kuwa mapato ya Serikali yatokanayo na kodi yatakuwa ni makubwa na ya kuridhisha. Kwa bahati mbaya sana mazingira yaliyoko nchini kwetu katika masuala ya kodi yamekuwa ni kizingiti dhidi ya kukua kwa utamaduni huu. Hali hii imesababisha kuwe na udhaifu mkubwa katika ukusanyaji wa kodi.

Hali ilivyo sasa katika eneo la mapato ya kodi

- Viwango vya kodi vimepelekea kujengeka kwa hisia kuwa ni vikubwa mno kiasi cha kutishia uhai wa biashara au maendeleo ya mlipa kodi.
- Hisia za matumizi mabaya na ufisadi wa fedha za walipa kodi yanayofanywa na Serikali yamewafanya walipa kodi wengi kuwa na imani kuwa kodi inayokusanywa haitumiki kwa maslahi ya Taifa.
- Utaratibu wa kutoza kodi ambao unawapendelea walipa kodi wakubwa (kwa kuwapa misamaha holela) na kuwakandamiza walipa kodi wadogo.
- Chini ya nusu ya ushuru wa mafuta ya petroli na diselini unaostahiki kutozwa ndiyo unaokusanywa na serikali.
- Mamlaka ya mapato Tanzania (TRA) imekuwa ikitumiwa na Serikali ya CCM kuwatisha walipa kodi, na hususani wafanyabiashara wakubwa ili kuiunga mkono CCM na yule ambaye hafanyi hivyo hupelekewa gharama kubwa za kodi au kufilisiwa kwa mlango wa nyuma.
- Kumekuwa na mlundikano wa kodi (duplication of taxes) jambo ambalo linawaumiza walaji na kuwakatisha tamaa wafanyabiashara, mathalan katika biashara inayofanyika kati ya Zanzibar na Tanzania bara.

Dira ya Mabadiliko ya CUF

Katika uchaguzi mkuu wa mwaka 2000 CUF- Chama cha Wananchi kilifanya kampeni kubwa dhidi ya mwenendo mzima wa ukusanyaji kodi nchini. Kutokana na juhudi hizi kumekuwa na mafanikio kiasi fulani. Mafanikio haya ni pamoja na kuondolewa kwa utaratibu uliokuwepo uliokuwa unamshinikiza mlipa kodi kulipa sehemu ya kodi inayotarajiwa (provisional tax) kabla hata ya kuanza kwa shughuli yenyewe inayotakiwa ije itozwe kodi, na kufutwa kwa kilichokuwa kinaitwa kodi ya maendeleo. Hata hivyo bado kunahitajika marekebisho makubwa katika mfumo wa kodi na jinsi inavyotumiwa ili kuwajengea watazania utamaduni wa kuridhia kulipa kodi.

Serikali ya CUF inakusudia kuchukua hatua zifuatazo ili kufanya Mabadiliko ya kweli kwenye mfumo wa kodi kwa ajili ya kuleta manufaa yanayotarajiwa na wananchi:

• Kodi za Serikali kuu;

Kuungalia upya viwango vya kodi;

- Serikali ya CUF itavipitia upya viwango vyote vya kodi zinazotowa na Serikali kuu kwa nia ya kuvirekebisha visiwe ni kero kwa wananchi walipa kodi. Viwango vya kodi vinavyohusu vifaa vya elimu, vifaa vya afya, pembejeo za kilimo, maji, nishati, na mawasiliano ikiwa ni pamoja na reli na barabara vitapewa upendeleo maalum kwa kipindi cha miaka kumi ili kukuza uwekezaji katika maeneo haya.
- Utaratibu mpya wa kuchukua kodi katika posho utanzishwa, kila mtu apokeaye posho katika vikao, semina, makongamano n.k atatozwa kodi. Hii itahusisha kwa dhati posho wanazopokea wabunge, mawaziri na maafisa wa ngazi zote wanaopokea posho wahudhuriapo shughuli yoyote.
- Utaratibu wa kodi ya mapato kwa kampuni mpya;

Marekebisho yaliyofanyika yanawaruhusu wafanyabiashara wapya kufanya kazi kwa miezi mitatu tu kabla ya kuanza kulipa kodi. Huu ni muda mfupi mno kwa biashara kuanza kuonyesha mwelekeo. Pamoja na mambo mengine Serikali ya CUF itauondoa utaratibu huu na badala yake wafanya biashara wapya waliosajiliwa kama kampuni watawajibika kulipa kodi ya mapato katika faida halisi watakayopata baada ya kipindi kimoja cha biashara (mwaka mmoja) kumalizika.

• Misamaha ya kodi;

Hakutakuwa na misamaha ya kodi. Iwapo itatokea kuwa kwa sababu za kistrategia kuna umuhimu wa kutoa msamaha wa kodi fulani, basi Serikali italiomba bunge kuidhinisha msamaha huo baada ya kuhakiki kuwa msamaha huo wa kodi utaongeza tija katika uchumi wa nchi.

- Kodi za mauzo na VAT; Kodi ya ongezeko la thamani (VAT) itashushwa kutoka asilimia ishirini (18%) ya sasa hadi asilimia kumi na tano (15%). Hata hivyo wigo wa wafanyabiashara wanaostahili kujiorodhesha kwa ajili ya kodi hii utapanuliwa na kuwaingiza wafanyabiashara wote ambao mauzo yao kwa mwaka hayapungui shilingi milioni 20; tofauti na utaratibu wa sasa ambapo wafanyabiashara wenye haki ya kuorodheshwa kwa ajili ya VAT ni wale wenye mauzo yasiyopungua shilingi milioni 40 kwa mwaka hata hivyo, Utaratibu wa ushuru wa stempu kwa wale wafanyabiashara wasio na sifa ya kujiorodhesha kwa ajili ya VAT utatumika.

• Ushuru wa barabara;

Mianya ya kukwepa ushuru wa barabara unaotowa mafuta ya petroli na dizeli itaondolewa.

• Matumizi ya kodi maalum;

Hivi sasa kuna kodi kadhaa ambazo hutozwa maalum kwa ajili ya kuimarisha eneo fulani na huduma, mathalani ushuru wa barabara. Hata hivyo matumizi ya kodi hizi yamekuwa hayaeleweki vema na mara nyingi kisingizio kinachotolewa ni kwamba zimechotwa kugharamia masuala fulani nje ya yale yaliyokusudiwa. Serikali ya CUF itapitisha sheria inayozuia matumizi ya kodi hizi nje ya makusudio ya awali, na iwapo kutakuwa na dharura yoyote inayohitaji sehemu ya kodi hizi kutumika nje ya makusudio yake, itabidi kwanza Serikali iombe idhini ya bunge.

• Kodi katika mafao ya wastaafu;

Serikali ya CUF itafuta kodi yoyote inayotowa kwenye mafao ya wafanyakazi wanaostaafu au kupunguzwa makazini kwa sababu yeyote ile. Ufutaji wa misamaha holela ya kodi, kurahisisha ukusanyaji wa kodi na kukusanya kodi toka sekta ya madini kutaongeza ukusanyaji wa pato la Taifa kama mapato ya Serikali toka asilimia 16 za hivi sasa mpaka kufikia asilimia 20.

• Kodi za Serikali za Mitaa;

Kutenganisha vyanzo vya kodi

- Ni muhimu sana vyanzo vya kodi za Serikali kuu na zile za Serikali za mitaa vikatenganishwa

ili kuondoa uwezekano wa kuwatoza wananchi kodi ya aina moja mara mbili. Serikali za mitaa zitatakiwa kuangalia upya kodi zinazotoza na pale ambapo itabainika kodi fulani inayotowazwa tayari inatowazwa na Serikali kuu japo kwa jina tofauti.

- Kodi na ada za mazao; Ili kuongeza motisha kwa wakulima kodi na ada za mazao zitafutwa kwa kipindi cha miaka mitano ijayo.
- Marekebisha ya sheria yatafanyika ili kuziwezesha ngazi za kata kusimamia maendeleo ya maeneo yao kwa kurejeshewa nusu ya mapato yanayotokana na kata husika katika kupanga na kusimamia miradi ya maendeleo.

MTANDAO WA MAWASILIANO

Moja ya mambo yanayochangia kuongezeka haraka kwa maendeleo katika nchi ni mtandao mzuri wa mawasiliano. Barabara, reli, usafiri wa majini pale unapohitajika, usafiri wa anga, simu, fax, na hivi sasa Intaneti. Kuwapo kwa njia za uhakika za usafiri ndani ya nchi kunarahisisha sana usafirishaji wa idadi kubwa ya watu na kiasi kikubwa cha bidhaa toka pande moja ya nchi hadi nyingine. Hili mbali ya kuokoa muda, lina mchango mkubwa katika kushusha gharama za kibiashara na hatimaye bei ya bidhaa. Hali kadhalika linasaidia sana kukuza maingiliano ya watu kwenye jamii na hivyo kufanya watu wa upande mmoja kujifunza kutoka kwa watu wa upande mwingine. Kwa kifupi mtandao mzuri wa mawasiliano unaongeza tija kwa kiwango cha juu iwe ni kwa mtu mmoja mmoja na Taifa kwa ujumla.

RELI NA BARABARA

MTAZAMO WA CUF JUU YA USAFIRI WA RELI NA BARABARA NCHINI

Tanzania ina tatizo kubwa la mawasiliano ya ardhi kwa maana ya usafiri na usafirishaji. Sehemu kubwa ya mtandao wa barabara uko katika hali mbaya kabisa. Kielelezo cha ubovu wa barabara zetu si kigeni kabisa kwa wakazi wa miji yetu. Barabara takriban zote alizoziacha mkoloni zikiwa na lami hivi sasa ni vumbi na makorongo matupu. Pamoja na tuhuma za uongozi mbaya unaosimamia Mamlaka za Reli zilizoko nchini, mtandao wa reli uliopo mbali ya kwamba ni chakavu, pia hauko kimkakati. Tanzania ina njia kuu za reli tatu. Kuna reli ya kati inayoanzia Dar-es-Salaam hadi Kigoma na ambayo ina tawi linaloanzia Tabora hadi Mwanza. Kuna reli ya Tanga inayoanzia Tanga hadi Moshi na Arusha na pia kuwa na matawi, moja linaloanzia Korogwe hadi Dar-es-Salaam, na jingine linaloanzia Kahe (mkoani Kilimanjaro) hadi Taveta mpakani mwa Kenya na Tanzania. Reli ya tatu ni ile ya TAZARA inayoanzia Dar-es Salaam hadi Tunduma mpakani mwa Tanzania na Zambia.

Reli za Tanga na ile ya kati zilijengwa na wakoloni wa Kijerumani kati ya mwaka 1896 na 1905. Baadaye wakoloni wa Kiingereza waliongeza matawi katika reli hizo yanayounganisha miji tuliyoitaja. Wajerumani walipozijinga reli hizi kusudio lao kubwa lilikuwa kurahisisha usafirishaji wa mazao (hasa katani, kahawa na pamba) kufika kwenye bandari za Tanga na Dar-es-Salaam. Wakoloni wa Kiingereza hali kadhalika nao walizitumia reli hizi kikamilifu kwa malengo hayohayo. Kudidimia kwa kilimo cha mazao ya biashara baada ya uhuru na kuwepo kwa barabara nzuri inayoiunganisha mikao ya Arusha, Kilimanjaro, Tanga na Dar-es-Salaam kumepunguza kwa kiasi kikubwa umashuhuri wa reli ya Tanga. Ili kuurejesha umaarufu wake inabidi juhudi zifanyike kuongeza wingi wa mizigo inayohitaji kufikishwa bandarini Tanga. Ni dhahiri kabisa kuwa kuhuishwa kwa shughuli za kilimo cha kibiashara katika mikoa ya Arusha, Kilimanjaro, na Tanga

enyewe kutatoa mchango mkubwa katika kufanikisha hili. Lakini huenda mchango mkubwa zaidi ukatokana na kufanikisha juhudi za kuhakikisha kuwa bidhaa za Uganda, na pengine Rwanda zinasafirishwa kupitia reli hii kwenda na kutokea bandarini Tanga. Ili suala hili lifanikiwe hata hivyo itabidi kwanza lijengwe tawi la reli litakalounganisha miji ya Arusha na Mwanza. Umuhimu wa reli ya kati hadi leo umekuwa ni wa kipekee kabisa ikizingatiwa kuwa kuanzia Dodoma hadi Kigoma na Mwanza (tofauti na maeneo yanayounganishwa na reli za Tanga na TAZARA ambayo vile vile yana barabara kuu za uhakika), huu ndio usafiri pekee wa uhakika unaotegemewa na sehemu kubwa ya wananchi wa maeneo hayo ya kanda ya ziwa kwa hivi sasa.

Reli ya TAZARA ilijengwa kwa msaada kutoka China kwa ushirikiano kati ya Tanzania na Zambia kati ya mwaka 1970 na 1975. Reli hii ilijengwa kwa kuzingatia zaidi hali ya kisiasa iliyokuwepo kusini mwa Afrika katika miaka ya sabini, kuliko mahitaji ya kiuchumi ya Watanzania. Ujenzi wa reli hii ulizingatia zaidi kuisaidia Zambia kufikisha bidhaa zake (na hasa hasa madini ya shaba) katika bandari ya Dar es Salaam baada ya njia za kusini, kupitia Zimbabwe hadi Beira nchini Msumbiji, au Zimbabwe hadi Afrika Kusini kuwa hazipitiki kutokana na vita vya ukombozi vilivyokuwa vimeshamiri katika eneo hilo lote. Hata hivyo ilikuwa ni muhimu kwa wajenzi wa reli hii kuzingatia ukweli kuwa kuna siku vita vya ukombozi vingemalizika, na Zambia ianze kuvutika tena kutumia njia za kusini kwa usafirishaji wa bidhaa zake. Bila shaka wangelizingatia hili wangehakikisha kuwa reli inajengwa kufuata maeneo yote yenye wingi wa watu (tofauti na ilivyo sasa) ili ikitokea kuwa usafirishaji wa bidhaa za Zambia unadorora, reli hii iendelee kuwa ni huduma muhimu kibiashara na kimawasiliano kati ya maeneo hayo. Hivi sasa reli hii inakabiliwa na tishio la Zambia kukimbilia nchi za kusini mwa Afrika kwa usafirishaji wa bidhaa zake. Migogoro ya mara kwa mara ya kiuendeshaji inayolikumba shirika la TAZARA ni kioo cha hali hii. Ni wazi kabisa kuwa zinahitajika juhudi za makusudi kabisa kuiokoa reli hii kabla haijafikwa na kile kilichovifika viwanda vyetu. Ujenzi wa matawi kati ya Tunduma na Rukwa, Mbeya na mpaka wa Malawi kuunganisha na Songea, Tunduru hadi bandarini Mtwara kutatoa uhai mkubwa sana siyo kwa TAZARA tu, bali pia kwa bandari ya Mtwara na shughuli za kiuchumi kwa ujumla kwa eneo lote la kusini.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya mawasiliano ya Reli na Barabara;

- Rushwa, ubadhirifu na kutojali ndani ya Serikali vimetoa mchango mkubwa katika kusababisha hali mbaya katika sekta ya mawasiliano ya ardhi ambayo tunaishuhudia hivi sasa. Makusanyo ya mapato ya mfuko wa barabara yamefikia shilingi bilioni 284.1 kwa mwaka. Hata kama kila kilomita 1 ya barabara ya lami inagharimu shilingi 600 milioni, fedha hizi zingetosha kutengeneza kilomita 470 za lami kila mwaka. Kama kwa miaka 10 iliyopita fedha hizi zingetumiwa kwa malengo yaliyokusudiwa, nchi yetu ingekuwa na barabara nzuri. Isitoshe, fedha inayokusanywa ni nusu tu ya mapato ya mfukowa barabara yanayostahiki kukusanywa.
- Bado Serikali imeshindwa kuona kuwa matumizi ya vivuko katika maeneo ambayo hayana madaraja katika barabara kuu na barabara zinazounganisha mikoa, kwa malengo ya muda mrefu yana gharama kubwa zaidi kuliko kujenga madaraja katika maeneo hayo.
- Kufa kwa kilimo cha kibiashara katika mikoa ya Tanga, Kilimanjaro, na Arusha; na kutokuwa na nia thabiti ya kupanua fursa za kibiashara na nchi ya Uganda kunakaribia kuididimiza kabisa reli ya Tanga.
- Uzembe wa kutoikarabati kikamilifu reli ya kati baada ya mvua za El-nino za 1998 umesababisha reli kusimama kutoa huduma kwa kipindi kirefu mwaka 2010 baada ya mvua kubwa iliyopiga

katika wilaya ya Kilosa. Aidha ubinafsishaji usio makini wa uendeshaji wa Shirika la Reli umeliongezea matatizo na kudidimiza ufanisi wa shirika hilo na kuathiri kwa kiasi kikubwa juhudi za wananchi za kujikwamua kiuchumi. Malalamiko ya huduma mbovu katika mabehewa ikiwa ni pamoja na kujaa wadudu kama kunguni, mende, panya, na uchafu wa kila aina.

- Katika kipindi cha miaka kumi iliyopita Serikali ya CCM imeingia katika mashindano na CUF kuhusu kuweka mtandao wa barabara nchini, baada ya dhamira ya CUF juu ya suala hili kuwa wazi. Wizara ya ujenzi imeanzisha miradi mingi ya barabara kama kielelezo cha jinsi Serikali hiyo ilivyo livalia njuga suala hili, ukiwemo ujenzi wa barabara ya Kibiti-Lindi, na baadhi ya vipande vya barabara inayotokea Dodoma hadi Mwanza. Hata hivyo kama ilivyo kawaida ya jambo lolote ambalo halifanyiki kwa dhati kuna ushahidi kuwa barabara takriban zote zinazojengwa chini ya miradi hii zina ubora ambao uko chini ya viwango vinavyotakiwa. Katika baadhi ya miradi hii makandarasi wamekimbia baada ya kushindwa kuhimili vitendo vya rushwa na ufasidi walivyohitajiwa kushiriki.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Serikali itakayoundwa na CUF – Chama Cha Wananchi itahakikisha mawasiliano ya barabara na reli kuwa ni miongoni mwa mambo yanayopewa umuhimu wa kipekee kwa kutenga fedha za kutosha kukarabati na kujenga barabara na reli mpya.

MKAKATI WA CUF KUBORESHA USAFIRI RELI;

- Serikali ya CUF itakaribisha wawekezaji wa kibiashara kwenye ujenzi wa matawi ya reli ambayo umuhimu wake tayari tumekwisha ueleza hapo juu.
- Serikali ya CUF haitabinafsisha shirika la reli isipokuwa litapatiwa menejimenti makini na bodi imara yenye uhuru wa maamuzi na kufanya kazi zake kitaalamu zaidi na kwa kuzingatia maslahi ya Taifa. Menejimenti itapewa mkataba yenye viwango vinavyopimika (performance management contract).
- Pamoja na mambo mengine Menejiment itakuwa na wajibu wa kuhakikisha inaboresha huduma za usafiri wa reli kwa kuwa na vifaa vya kisasa vya utendaji kazi, mabehewa ya abiria na mizigo yenye viwango na hadhi ya kimataifa kuweza kulinda usalama na afya za abiria na mizigo, kuwa na ratiba ya ukahakika ya usafiri na kuwajibika pale itakapozembea kutekeleza wajibu wake kwa wateja. Mathalani, abiria amepakia bidhaa kutoka Tabora kuleta Dar es Salaam, bidhaa inakadiriwa kusafirishwa kwa siku tatu na kubakia katika ubora wake, shirika la reli kwa namna yoyote ile kama bidhaa zitasafirishwa kwa siku nane na matokeo yake kuharibika, shirika litawajibika kulipa fidia juu ya uharibifu huo. Hali hii itasaidia sana kulifanya shirika kuwajibika kikamilifu katika kuyaendea majukumu yake.

MKAKATI WA CUF KUBORESHA BARABARA NCHINI;

- Serikali ya CUF itahakikisha kuwa ushuru wote wa barabara unaelekezwa kwenye ujenzi wa barabara mpya na kurekebisha zile zilizoharibika, Asilimia 50 ya fedha za ushuru wa barabara zitaelekezwa kwenye ujenzi wa barabara za vijijini. Aidha wawekezaji kwenye sekta ya barabara (kwa ajili ya ujenzi wa barabara zitakazolipiwa ushuru, yaani Toll Roads) watatafutwa ili pamoja na matumizi ya kodi ya Serikali na misaada tunayoweza kupata kutoka nchi mbalimbali marafiki, kasi ya kuboresha usafiri wa barabara nchini kote iwe ya kuridhisha.
- Katika kipindi cha miaka mitano Serikali itahakikisha kuwa maeneo yote ambayo hivi sasa

yanatumia vivuko katika barabara kuu na mabarabara zinazounganisha mikoa, yatakuwa na madaraja ya uhakika na utumiaji wa vivuko kusitishwa. Kabla ya kufikia malengo haya uvushaji katika vivuko vyote utakuwa bila malipo.

- Pamoja na kukarabati barabara zilizopo Serikali itajenga kilomita 500 za barabara kuu mpya za lami kila mwaka katika kipindi cha miaka mitano.
- Sekta ya miundo mbinu na hasa ujenzi wa barabara imekuwa ikilalamikiwa juu ya uwepo wa ubadhilifu na ufasidi kutokana na makandarasi kujiingiza au kulazimishwa kushiriki utoaji wa rushwa na kuathiri ubora wa viwango vya barabara zinazojengwa. Serikali ya CUF itachukua hatua maalumu za kuthibiti suala hili kwa kuzingatia na kuiboresha sheria ya manunuzi ya umma na kuhakikisha kuwepo kwa utaratibu makini wa kuingia katika mikataba ya ujenzi.
- Sanjari na kuthamini makandarasi wazalendo, suala la kuharakisha ujenzi wa miundo mbinu ili kukuza uchumi wa taifa ni jambo linalohitaji kupewa msukumo wa kipekee. Serikali ya CUF itahakikisha miradi mikubwa ya ujenzi inapewa makampuni yenye uwezo mkubwa kifedha, kiutendaji (vifaa vya kutosha na vya kisasa), uzoefu, na utaalamu wa hali ya juu. Makampuni haya yatapeleleza kazi hizo na kuweka utaratibu wa kuwashirikisha wazalendo (sub-contract) katika kutekeleza kazi za mradi husika. Lengo likiwa ni kuondokana na ucheleweshaji wa miradi ya barabara ambayo tumeshuhudia kutokana na mapungufu ya kiutendaji na kusababisha miradi kujengwa kwa mwendo wa konokono.

USAFIRI WA MAJINI

Ukiondoa hali ilivyo sasa kati ya Dar es Salaam na Zanzibar ambako wawekezaji kadhaa wanaendesha safari za maboti yaendayo kasi, hali katika maeneo mengine yanayohitaji usafiri wa majini siyo ya kuridhisha. Usafiri wa baharini kati ya Dar es Salaam na mikoa ya kusini, na kati ya Dar es Salaam na kisiwa maarufu cha Mafia umedidimia kabisa. Usafiri katika maziwa makuu unategemea meli chakavu za kizamani ambazo mbali ya kuhatarisha usalama wa abiria, kutokana na uchakavu unaozikabili zinashindwa kuwa na ratiba za uhakika. Kwa nyakati tofauti tumeshuhudia maafa ya watu wengi yakitokea na bado hatujaweza kuitumia vizuri fursa hii ya kuwa na bahari na maziwa makuu. Juhudi za watu mbalimbali kuwekeza katika usafiri wa majini katika maeneo ambayo hivi sasa yana tatizo kubwa la usafiri huo zimekuwa zikikwama kutokana na sababu zisizokubalika zinazonasibishwa na ubinafsi na ufasidi.

MKAKATI WA CUF KUBORESHA USAFIRI WA MAJINI

- Serikali ya CUF itafanya juhudi kubwa kupata wawekezaji watakaowekeza katika maeneo yote ambayo hivi sasa yanahitaji usafiri wa majini, na kwa sababu huduma hizi hazipo kabisa katika maeneo mengi Serikali itaweka msamaha wa kodi wa miaka mitano mfululizo kwa watakaokubali kutoa huduma ya usafirishaji katika sehemu zote ambazo zimekuwa hazina usafiri wa majini kwa muda mrefu.
- Serikali ya CUF itafanya kila linalowezekana bila kuathiri maslahi ya Taifa kuwasaidia wawekezaji hao kufanikisha utoaji wa huduma hii muhimu.
- Serikali ya CUF itasimamia mipango ya ujenzi wa ‘magati’ kwa maeneo mbalimbali ili kurahisha huduma ya majini kuweza kuwanufaisha wanachi wengi zaidi.

USAFIRI WA ANGA

- Usafiri wa anga siyo maarufu sana kwa Watanzania walio wengi, kwani wananchi wengi

wanahusisha gharama kubwa na usafiri huo. Pili, kuna mikoa michache tu ambayo ina viwanja vya ndege vilivyochakaa vinavyoweza kuhudumia ndege kwa muda wote huku mikoa mingine ikiwa haina viwanja vya ndege kabisa. Mtazamo wa Serikali juu ya aina hii ya usafiri kuonekana kama anasa kwa wananchi wa kawaida na kuona kuwa ni haki ya wageni wa kimataifa pekee. Ukosefu wa viwanja vya ndege katika maeneo mengi ya nchi vyenye uwezo wa kuhudumia ndege muda wote kumesababisha wawekezaji wengi wasivutiwe kuwekeza katika aina hii ya usafiri.

- Viwanja vya ndege vidogo na vibovu vilivyoshamiri nchini vinawatia hofu abiria wengi na kuwakatisha tamaa, kwa mfano pamoja na ukuaji na umaarufu wa mkoa wa Mwanza juhudi za makusudi hazijachukuliwa kuboresha uwanja wa ndege.

MKAKATI WA CUF KUBOresha USAFIRI WA ANGA;

- Itakaribisha wawekezaji kuwekeze zaidi katika eneo hili, na hasa yale makampuni ya nje ambayo yana uzoefu mkubwa katika kutoa huduma za haraka kati ya mji na mji (Shuttle service). Kwa kawaida makampuni haya yanatoa huduma ya usafiri wa anga kwa gharama nafuu sana kiasi kwamba huduma zao zinavuta watu wa aina zote wakiwemo na wananchi wenye kipato cha chini.
- Itahakikisha kuwa walau kila mkoa nchini una kiwanja kimoja cha ndege kinachoweza kuhudumia ndege muda wote bila kujali majira ya mwaka na pia kila kanda inakuwa na kiwanja cha ndege kikubwa kimoja kinachoweza kuhudumia ndege zenye ukubwa unaohitaji viwanja vikubwa, viwanja hivi vya kikanda vitasaidia pia kuleta mashirika ya ndege ya kimataifa ambayo yatafanya biashara ya kubeba mizigo na abiria kutoka kwa mfano; kanda ya ziwa kwenda nchi za nje n.k.
- Itachambua kwa makini gharama za usafirishaji wa anga na hasa bei za mafuta ya ndege kwa nia ya kuangalia jinsi ya kuzifanyia marekebisho yenye lengo la kushusha gharama za uendeshaji na kwa abiria.

HUDUMA ZA SIMU, NUKUSHI (FAX), POSTA, NA MTANDAO (INTERNET)

Teknolojia ya Habari na Mawasiliano TEKNOHAMA ni muundo mbinu muhimu katika mkakati wa kukuza uchumi katika karne ya 21. Teknolojia hii imepunguza sana gharama za mawasiliano na inaongeza tija katika uzalishaji na utoaji huduma katika sekta zote. Matumizi ya mtandao wa kompyuta kupitia Internet yameleta mapinduzi katika sekta ya elimu, huduma za afya na burudani za aina mbalimbali. Teknolojia ya simu za mkononi imeongeza utumiaji wa huduma za simu. Hadi mwisho wa mwaka 2009, kampuni za simu za mikononi zilikuwa na wateja milioni 17.5 ukilinganisha na wateja 173,922 wa simu za mezani. Tatizo jingine kwenye eneo hili ni bei kubwa mno zinazotowazwa na makampuni ya simu kwa wateja. Pamoja na gharama za mawasiliano kuwa juu, bado Watanzania walio wengi wanatumia muda mwingi kutafuta taarifa na kuingia gharama kubwa zaidi za usafiri kwa sababu tu ya kukosa mawasiliano ya simu katika maeneo wanamoishi.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Mawasiliano ya Simu, Fax, Posta na Intaneti;

- Mtazamo wa kuona kuwa huduma hizi ni anasa tu na mfumo wa siasa za Ujamaa zilizotufunga katika kichumba kisicho madirisha ya kuona mambo ya maana na maendeleo yanayofanyika katika maeneo mengine ya dunia ni jambo lililotuchelewesha sana watanazania kufika hapa tulipo.
- Uendeshwaji wa kampuni ya simu Tanzania (TTCL) kisiasa zaidi kuliko kitaalamu pamoja na kwamba kampuni hii ilikuwa ni moja ya makampuni machache sana ya umma nchini yaliyokuwa yanajiendesha kwa faida na wakati inabinafsishwa ilikuwa na akiba ya mabilioni benki, kwa sababu ambazo hazijawekwa wazi viongozi wa Serikali ya CCM walilazimisha kampuni hiyo ibinafsishwe.
- Gharama za mawasiliano ya simu nchini, bila kujali kuwa ni simu za kawaida au za mkononi ziko juu kupita kiasi. Kwa wastani bei zinazotowazwa na makampuni ya simu yaliyoko nchini ni mara tisa zaidi ya bei zinazotowazwa na makampuni yanayotoa huduma hizo katika maeneo mengine duniani, na hasa yale yaliyoko katika nje ya bara la Afrika. Inatia shaka mno kuona kuwa baadhi ya viongozi wa umma ambao ndio wanashiriki vikao vya kupanga viwango vya malipo ya gharama za simu nchini wakati huohuo ni wajumbe wa bodi katika baadhi ya makampuni hayo ya simu nchini.
- Eneo la matangazo (promotion and advertisement) kwa makampuni ya simu limechukua sehemu kubwa mno na kuleta mkanganyiko kwa wateja na jamii kwa ujumla.
- Serikali ya CCM imeshindwa kuelewa kuwa uchumi wa kisasa unatumia kompyuta na mtandao (internet), na kuwa ili wananchi waweze kushiriki kikamilifu katika uchumi wa aina hii ni lazima kuwe na juhudi za makusudi kabisa kuwafikishia huduma hii muhimu na kufanya maandalizi ya kimumbo katika sekta ya elimu ili wanafunzi na walimu waweze kuingia moja kwa moja katika matumizi ya teknolojia hii. Aidha kutokana na ujuzi mdogo, Watanzania walio wengi hawajaweza kutumia teknolojia hii ya mawasiliano (hata simu za mkononi) kwa kuwango cha juu kabisa yaani zaidi ya kutuma ujumbe mfupi kupiga na kupokea basi. Mbali na simu kusheheni vifurushi-programu mbalimbali zinazoweza kusaidia kuratibu shughuli za kila siku za mtumiaji wa simu.

Mpango wa CUF Katika Kuboresha Matumizi ya Huduma za Simu, Fax, Posta, na Intaneti;

- Serikali ya CUF pamoja na mambo mengine itachukua hatua makhsusi kuhakikisha kuwa huduma za simu, fax, na mtandao wa internet zinasambaa kwa haraka na kuyafikia maeneo mengi nchini kote mijini na vijijini.
- **Gharama za mawasiliano;**
Serikali ya CUF itahakikisha kuwa gharama za mawasiliano zinashuka ili kuwiana na gharama hizo kama ilivyo kwa mataifa mengine.
- **Kuwakaribisha wawekezaji zaidi;**
Serikali itakaribisha makampuni zaidi ya ndani na nje kuwekeza kwenye sekta hii na yale yatakayowekeza vijijini yatapelelewa motisha maalum.
- **Matumizi ya kodi;**
Kwa muda wa miaka kumi ijayo, kodi yote ya mauzo inayotowazwa na Serikali kwa watumiaji wa simu, fax, na internet itarejeshwa tena kuwekezwa kwenye upanuzi wa huduma za mawasiliano haya vijijini.

- **Kujifunza kwa wenzetu;**

Pamoja na jitihada nyingine, Serikali pia itachukua hatua za kujifunza na kuiga kutokana na uzoefu walioupata wenzetu wa nchi mbali mbali, hususan Bangladesh na kampuni yao ya GrameenPhone, juu ya usambazaji wa huduma ya simu kwa malengo ya kupiga vita umasikini vijijini.

- **Huduma ya mtandao(Internet);**

Katika kipindi cha miaka 5 Serikali ya CUF itasambaza mkonga wa broadband ufike katika kila Makao makuu ya mkoa na hatimaye katika kila makao makuu ya wilaya, kupunguza gharama mkonga huu pia utatumiwa na TANESCO katika usambazaji wa umeme.

- Pia Serikali itafanya mazungumzo na makampuni yanayosambaza huduma za internet nchini ili makampuni hayo yasambaze huduma hizo hadi kwenye shule za msingi na sekondari na vyuo kwa gharama nafuu. Gharama hizi zitakuwa zinafidiwa na Serikali kama punguzo la kodi yake kwa serikali.

HUDUMA ZA UZALISHAJI MALI

NISHATI

Hatuwezi kuzungumzia uchumi wa kisasa iwapo hakuna nia ya kushughulikia suala la nishati na maji. Hii ni kutokana na ukweli kwamba uchumi wowote wa kisasa unaoanishwa na matumizi ya hali ya juu ya mashine – iwe ni mitambo ya viwandani, matrekta ya mashambani au vyombo vya usafirishaji nakadharika, hutegemea nishati na maji kujiendesha. Hivyo basi ili uweze kupata ufanisi wa juu kutoka kwenye mashine ni sharti kwanza kuwepo na uwekezaji wa kiasi cha kutosha kwenye sekta za nishati na maji ili kuhakikisha kuwa siyo tu kuwa vitu hivi vinapatikana, bali pia vinapatikana kwa bei ya kuridhisha. Hata hivyo Tanzania ni nchi ambayo imeonyesha udhaifu mkubwa sana katika sekta za nishati na maji.

UMEME

Umeme ambao ndiyo nishati kuu kwa matumizi ya mitambo viwandani na ambayo pia inapaswa kuwepo majumbani ili kupunguza matumizi ya kuni na mkaa kwa lengo la kulinda mazingira, unazalishwa kwa kiwango kidogo, kwa ufanisi mdogo na bei yake ni kubwa sana. Uzalishaji umeme nchini Tanzania kwa asilimia 90 unategemea maji ya mvua. Hili lisingekuwa ni tatizo sana kama hifadhi ya maji haya kwenye mabwawa ya kuzalishia umeme ingekuwa ni ya uhakika. Kwa bahati mbaya sana uhakika huo haupo. Zaidi ya maji, **TANESCO** pia huzalisha umeme kwa kutumia mafuta ya dizeli na hivi karibuni gesi ya Songosongo. Mitambo inayotumia dizeli ya kampuni ya IPTL ambayo ilijengwa mwanzoni mwa miaka ya tisini kwa ajili ya kuzalisha umeme wa kuiuzia **TANESCO** siyo tu kwamba haijasaidia kuondoa tatizo la umeme, lakini pia imekuwa ni mzigo mkubwa kwa watumiaji huku Serikali ikipoteza mabilioni ya shilingi kutokana na ufiadini mkubwa uliambatana na kampuni ya IPTL, RICHMOND na zinginezo. Iltarajiwa kuwa tatizo la umeme lingepungua sana baada ya **TANESCO** kuanza kutumia gesi ya songosongo. Hata hivyo pamoja na kuanza kuitumia gesi hiyo matatizo ya umeme kwa wateja yamebaki palepale, kama siyo kuongezeka. Pamoja na Serikali ya CCM kuifukuza menejimenti ya **TANESCO** na kuiajiri kampuni ya **NET GROUP SOLUTIONS** katika mazingira yaliyojaa utata wakati ule, ili kuliendesha shirika hilo. Net Group Solution wameiacha **TANESCO** katika hali mbaya zaidi kuliko walivyoikuta, na kuwa **'NET GROUP PROBLEM'**

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Umeme nchini;

Bila ya shaka makucha ya **UFISADI** ambayo yamejikita kila mahala chini ya Serikali ya CCM, hadi kuteketeza takriban kila nyanja ya maisha ya Mtanzania yanaiparua na **TANESCO** pia:

- Mitambo chakavu ya **TANESCO** inayosababisha umeme ukatike ovyo ni kielelezo tosha kuwa siyo tu kuwa fedha za mfuko wa nishati zilikuwa zikitafunwa kwa miaka mingi bila kufanyia kazi iliyokusudiwa, lakini pia kuwa kuna ubadhirifu mkubwa katika shirika hilo.
- Uchambuzi unaonyesha kuwa pamoja na **TANESCO** kuwa na matatizo mengi tangu wakati ikiwa chini ya menejimenti ya umma, matatizo hayo yameongezeka kwa kiasi kikubwa baada ya menejimenti hiyo kufukuzwa na nafasi yake ikachukuliwa na menejimenti ya kigeni na baadaye kurudisha menejimenti ya wataalam wa ndani ambayo nayo hadi leo haina jipya zaidi ya kuongeza gharama za umeme kila kukicha.
- **TANESCO** imekuwa na malalamiko ya muda mrefu kuwa baadhi ya wateja wake wamekuwa wakiliingizia shirika hilo hasara kwa kuwa na malimbikizo ya bili ya muda mrefu. Kwa upande mwingine wateja nao wamekuwa wakilalamika kuwa bili wanazoletewa na **TANESCO** ni kubwa mno na kuwa haziakisi matumizi halisi ya umeme. Suala hili bado halijapatiwa uchunguzi na ufumbuzi sahihi na kulitolea kauli. Malalamiko ya **TANESCO** kwa upande mmoja, na malalamiko ya wateja kwa upande mwingine yangeweza yakapatiwa suluhisho kupitia matumizi ya mita za **LUKU**.
- Gharama za kuunganisha umeme zimeendelea kuwa ghali, wananchi wengi hata walioko maeneo ambayo nguzo zimebahatika kupita karibu wanaishia kuzitizama tu nguzo hizo kwani hawawezi kumudu gharama kubwa za kuunganisha umeme na hata wale waliounganisha hivi sasa wanashindwa kumudu malipo makubwa ya umeme yanayotowza na **TANESCO** kwa mwezi.
- Tatizo la kukatikakatika kwa umeme limekuwa halina tibia tena, wananchi wengi wamekwishapata hasara kubwa baada ya umeme unaokatika kurudi kwa nguvu na kuunguza samani zao muhimu huku hakuna wa kuwafidia hasara hizo zinazorudisha nyuma maendeleo yao.
- Viwanda vingi na sehemu za uzalishaji hazifanyi kazi kutokana na ukatikaji wa umeme wa kila wakati unaosababishwa na miundombinu mibovu ya **TANESCO**, wamiliki wa viwanda wamekuwa wakipata hasara kubwa sana ya kuwasha majenereta yanayotumia dizeli ili kuendesha mitambo yao hali hii inakatisha tamaa na kuua uchumi wa nchi.

Dira ya Mabadiliko ya CUF

- **Kuteua Menejimenti mpya;**

Serikali italiimarisha shirika la **TANESCO** kwa kuteua menejimenti ya wataalam wenye uzoefu katika shughuli za umeme na kuwapa mkataba wenye malengo yanayopimika (management performance contract) sanjari na uboreshaji wa Menejimenti, Serikali ya **CUF** kwa kuzingatia uzoefu na mafanikio yaliyopatikana kwa nchi zingine itaunda utaratibu wa kuwa na mgawanyo wa makampuni yatakayosimamia Nishati ya Umeme kwa kuwa na mgawanyiko ufuatao; kuwepo kwa kampuni inayoshughulikia uzalishaji pekee (electricity power generation). Kampuni nyingine kushughulikia usambazaji (electricity power transmission). Na kampuni nyingine kushughulikia na Masoko na Mauzo ya Nishati ya umeme (electricity power distribution) ili kuleta tija na ufanisi zaidi.

- **Uanzishaji wa vyanzo vipya vya umeme;**

Pamoja na Serikali ya CUF kuendelea na mpango wa kutumia gesi ya SongoSongo kufua

nishati ya umeme, Serikali pia itatafuta wawekezaji watakaowekeza kwenye ujenzi wa vinu vya kuzalisha umeme kutokana na vyanzo vingine, hususan kwa kutumia malighafi ya makaa ya mawe kutoka katika mgodi wa Kiwira na migodi mingine. Tathmini ya kina itafanywa kuzingatia gharama na athari ya ajali mbaya na uchafuzi wa mazingira kabla ya kuamua kutumia madini ya uranium kuzalisha umeme. Hili ni muhimu ili kutuhakikishia kuendelea kupata umeme wa kutosha hata kama kutakuwa na tishio la ukame litakaloathiri uzalishaji wa umeme wa maji.

- **Nishati ya jua na upepo;**

Serikali itafuta ushuru wote kwenye vifaa vinavyotumika kuzalisha umeme kutokana na nishati ya jua na upepo ili kuharakisha usambazaji wa umeme katika maeneo ya vijijini. Hali ilivyo kwa sasa ni kwamba vifaa vya kuzalisha umeme kwa kutumia jua na upepo vimekuwa ghali na Watanzania hawana pa kukimbilia ili kuwa na nishati bora ya umeme.

BIDHAA ZA PETROL

Baada ya mchakato wa ubinafsishaji wa biashara ya mafuta ya petroli, makampuni mengi binafsi yamejitokeza kushiriki katika kufanya biashara ya bidhaa za petroli. Katika hali ya kawaida ingetarajiwa kuwa ushindani baina ya makampuni haya ungepelekea kushuka kwa bei za bidhaa za petroli na hivyo kuwa wa manufaa kwa wateja. Hali kadhalika ingetarajiwa kuwa Serikali ingenufaika zaidi kwa kuwa na idadi kubwa zaidi ya walipa kodi katika sekta hiyo. Hata hivyo, hali halisi ni tofauti kabisa kwani badala ya manufaa yaliyotarajiwa sekta hiyo imevurugika. Siyo tu kwamba bei ya bidhaa za petroli imeongezeka kwa kiasi kikubwa bali inabadilika mara kwa mara.

Uzoefu unaonyesha kuwa kila uchaguzi mkuu unapokaribia makusanyo ya kodi inayotokana kwenye bidhaa za petroli yamekuwa yakishuka, ikiashiria kuwa kiasi kikubwa cha bidhaa hizi wakati huo huingizwa nchini kwa magendo. Mwaka 1999, yaani mwaka mmoja kabla ya uchaguzi mkuu wa mwaka 2000, makusanyo ya kodi kwenye bidhaa za petroli yalishuka kwa asilimia 25. Wakati tunaelekea kwenye uchaguzi mkuu wa Oktoba 2010 mapato ya kodi inayotokana na bidhaa za petroli tayari yamekuwa yakishuka ilhali matumizi ya bidhaa hizo yameendelea kupanda.

Moja ya sababu zinazochangia sana magendo na ukwepaji kodi katika biashara ya mafuta nchini ni bei kubwa ya bidhaa za petroli. Sababu nyingine ni usimamizi dhaifu kwa mafuta yanayoorodheshwa kuwa ni ya kusafirishwa kwenda nchi jirani. Kwa kutumia ujanja ujanja na rushwa sehemu ya mafuta haya imekuwa ikiuzwa nchini bila kulipiwa kodi. Pamoja na kwamba bei kwenye masoko ya dunia iliongezeka sana kabla ya mtikisiko wa uchumi wa dunia, bei ya mafuta ilishuka sana wakati wa mtikisiko wa uchumi lakini bei za mafuta Tanzania hazikushuka kwa uwiano wa kushuka kwa bei ya soko la dunia. Katika siku za hivi karibuni bei za mafuta zimepanda kiasi, lakini ukweli wa mambo ni kwamba bei hizo hadi mafuta yanafika kwenye bandari zetu na kuanza kupokelewa na waagizaji bado ziko chini sana ukilinganisha na bei za kuuzia zinazotangazwa na makampuni ya mafuta.

Hali ilivyo kwa sasa;

- **Viwango vya kodi;**

Viwango vikubwa vya kodi vinavyotokana kwenye bidhaa hizo za petrol imekuwa ni mzigo kwa Watanzania na kusababisha ongezeko la gharama zinazozalishwa viwandani na gharama za usafiri na usafirishaji wa bidhaa kutoka sehemu moja hadi nyingine.

- **TATIZO LA UCHAKACHUAJI WA MAFUTA;**

Tatizo la baadhi ya wafanyabiashara kuchakachua mafuta ya taa na dizeli na bidhaa nyingine limekuwa sugu na kukosa ufumbuzi sahihi kiasi ambacho mpaka magari ya Mhe Rais akiwa ziarani mkoani Kilimanjaro yalifanyiwa uchakachujaji.

- **Kushindwa kukuza uchumi na kushuka kwa thamani ya shilingi;**

Kushindwa kuendesha uchumi wa nchi vizuri na kuendelea kuporomoka kwa thamani ya shilingi kila kukicha, kumetokana na mchango mkubwa wa kupandisha mara kwa mara bei ya mafuta yanayonunuliwa na Tanzania kwenye masoko ya Dunia. Kati ya mwaka 1995 na mwaka 2010 shilingi ya Tanzania imepoteza thamani yake dhidi ya dola ya kimarekani ambayo bei yake imepanda toka shilingi 575 mwaka 1995 mpaka kufikia shilingi 1500 kwa dola moja mwaka 2010.

- Ubinafsishaji holela wa sekta ya bidhaa za petroli umerutubisha rushwa katika sekta hiyo na kuchochea kuongezeka kwa magendo ya bidhaa hizo kwa kiwango cha kutisha.

- Serikali haikuwa makini wakati wa kusajili kampuni mpya za mafuta na kuzipa leseni za kufanya biashara hiyo. Nyingi ya kampuni hizi hazina sifa zinazostahili kwa kampuni ya mafuta kuwa nazo kwa sababu;

- Nyingi ya kampuni hizi mpya hazina maghala ya hifadhi. Katika biashara ya mafuta kampuni ambayo haina maghala ya kuhifadhi mafuta inayoyapokea kabla ya kuyasambaza inakuwa ni vigumu kwa serikali kufuatilia kodi zake. Sababu ni kwamba kisheria maghala haya yanakuwa chini ya uangalizi wa kudumu wa serikali na muda wote wanakuwepo maafisa wa ushuru wa forodha kukagua mali inayoingia na kutoka. Haijulikani ni vipi serikali ilitarajia kukusanya kodi zake kwa baadhi ya kampuni hizi mpya, ilihali ilijua fika kwamba hazikuwa na maghala ya hifadhi.

- Ukwepaji mkubwa wa kodi unaofanywa na baadhi ya kampuni hizi mpya umesababisha mauzo ya makampuni makubwa yaliyokuwepo tangu zamani kushuka na hivyo basi kupungua kwa kiasi cha kodi ambacho serikali imekuwa ikikusanya. Hata hivyo kuna taarifa kuwa kuna baadhi ya vigogo serikalini wanahisa kwenye baadhi ya kampuni hizi mpya na huenda hicho ndicho kilichokuwa kichocheo cha kukiuka taratibu.

- Nyingi ya hizi kampuni mpya zinafanya shughuli zake katika mazingira ya hatari. Biashara ya mafuta inahitaji uangalifu wa hali ya juu. Ni biashara ambayo inaweza kuzua janga kubwa na kuleta madhara makubwa kwa maisha ya watu na mali zao. Kwa kawaida makampuni ya mafuta yanatumia fedha nyingi kutoa mafunzo kwa wafanya kazi na makandarasi wao juu ya kuchunga usalama. Aidha hutumia fedha nyingi kuweka miundombinu ya kinga dhidi ya majanga ya moto. Kwa kuwa nyingi ya kampuni hizi mpya huingiza mafuta kwa njia ya barabara kutokea nchi jirani, na hazina sehemu maalum za hifadhi, ni jambo la kawaida kukuta magari yaliyobeba shehena ya mafuta yakiwa yameegeshwa sehemu mbalimbali katikati ya makazi ya watu. Hali kadhalika, hata makampuni yaliyoweka vituo vya kuuzia mafuta vya rejareja, vituo hivi mara nyingi vinakuwa havikujengwa kukidhi viwango vya usalama vinavyotakiwa.

MKAKATI WA CUF KUBOresha Sekta ya Bidhaa za Petrol

Serikali ya CUF pamoja na mambo mengine itachukua hatua zifuatazo ili kuleta marekebisho yanayotakiwa katika sekta hii muhimu:

Makampuni yatakayofanya biashara ya mafuta nchini;

Serikali itaangalia upya usajili wa makampuni ya mafuta na yatakayoruhusiwa ni yale tu yatakayotimiza masharti ya kuwa na maghala ya hifadhi yaliyojengwa kwa kuzingatia viwango vya usalama vinavyokubalika. Na pili kuhakikisha kuwa mafuta yote yanayoingizwa nchini kwa ajili ya biashara yatakuja kwa njia ya baharini, ila tu katika nyakati za dharura.

Mafuta yanayosafirishwa nje ya nchi kupitia Tanzania;

- Serikali ya CUF itafanya mazungumzo na majirani zetu wanaopitishia mafuta yao nchini kwetu ili kwa pamoja tukubaliane juu ya suala la kutia rangi mbalimbali kwenye mafuta na mgawanyo wa rangi hizo kwa kila nchi. Mathalani, Tanzania pink na njano, Uganda kijani na bluu, Rwanda, zambarau na hudhurungi nakadharika. Kwa utaratibu huu mafuta yoyote yaliyoorodheshwa kuwa yanasafirishwa nje kisha yakauzwa nchini kwa magendo bila kulipiwa kodi yatagundulika kwa urahisi na wahusika kudhibitiwa. Utaratibu wa sasa wa kutumia BIOMARKER unakwepeka kirahisi kwa kuwa unahitaji utafiti wa kimaabara kutambua mafuta ya magendo.
 - Pamoja na utaratibu wa kutia rangi Serikali pia itaweka sheria inayowalazimisha wasafirishaji wote wa mafuta ya nchi jirani kutia sahihi dhamana inayolingana na kodi yote ambayo Serikali ingelipwa iwapo mafuta haya yangeuzwa nchini. Dhamana hiyo itafutika mara moja baada ya Serikali kuthibitisha kwamba mafuta hayo tayari yamevuka mpaka na kuingia kwenye nchi yalikusudiwa.
- **Suala la bei ya mafuta;**
Serikali ya CUF itazipitia upya kodi zinatozwa kwenye bidhaa za petroli na kuzirekebisha ili kushusha bei ya nishati hii muhimu. Marekebisha haya yatalenga kuzifanya bei za bidhaa za petroli zinazouzwa nchini ziwe katika uwiano mzuri na bei ya bidhaa hizo katika nchi za jirani; ili pamoja na kuwaletea wananchi unafuu na kupunguza gharama za uzalishaji katika sekta mbalimbali zinazotegemea nishati ya mafuta, tuweze pia kuwa na silaha nyingine ya kupigia vita ukwepaji kodi na biashara ya magendo katika mipaka yetu.
 - Itahakikisha kunakuwa na udhibiti wa juu wa mafuta ili kuwabana wafanyabiashara wote wanaoingiza mafuta yaliyo chini ya viwango au yaliyochakachuliwa.

MAJI NA MAZINGIRA

Hali ya maji nchini kwa ajili ya matumizi ya viwandani na majumbani ni mbaya sana. Hali hii ni ya kushangaza sana ikizingatiwa kuwa Tanzania ni miongoni mwa nchi ambazo Mwenyezi Mungu amezijaalia sana wingi wa maji, kwani zaidi ya asilimia 6 ya eneo lote la nchi yetu ni maji. Tukumbuke kuwa sehemu kubwa ya maziwa makuu matatu yaliyoko katika bara la Afrika yaani Victoria, Tanganyika, na Nyasa, iko Tanzania, pia kuwa zaidi ya maziwa haya matatu, nchi yetu pia imejaaliwa maziwa mengine madogo madogo na mito mikubwa na midogo kwa mamia. Tanzania iko katika ukanda wa dunia ambapo mvua ni nyingi na kwa kiasi kikubwa ni za uhakika.

Tanzania ina bahati ya kuwa na maji ya kutosha kuwa kichocheo kikubwa cha maendeleo ya uchumi na jamii. Raslimali ya maji tuliyonayo haijatumiwa vizuri ipasavyo kukuza uchumi na kustawisha hali za maisha ya Watanzania kwa ujumla wake. Tanzania ina mabonde tisa ya maji (water basins). Mabonde ya ziwa Victoria, ziwa Tanganyika, ziwa Nyasa, ziwa Rukwa, mto Ruvuma, mto Rufiji, mto Pangani, mito ya Ruvu na Wami, na bonde la ndani (internal drainage basin) la mikoa ya Arusha, Dodoma, Manyara, Singida na Shinyanga. Mwaka 2006, Tanzania

ilipata maji ya mvua ya wastani wa mita za ujazo 2467 kwa kila mtu. Kwa sababu la ongezeko la watu, wastani wa maji ya mvua yanayoweza kutumiwa na kila mwananchi utapungua na kufikia mita za ujazo 1500 mwaka 2025. Nchi inahesabiwa kuwa na upungufu wa maji ikiwa inapata maji ya mvua chini ya mita za ujazo 1000. Hivi sasa Tanzania inatumia chini ya asilimia 1 ya maji ya mvua. Hatuna utaratibu mzuri na endelevu wa kuvuna na kuhifadhi maji. Nchi nzima ina mabwawa ya kuhifadhi maji 22 mengi yake ni madogo madogo isipokuwa mabwawa yanayohifadhi maji ya kufua umeme kama vile mtera na nyumba ya Mungu. Ofisi tisa zinazosimamia mabonde ya maji (Basin Water Offices) hazina uwezo wa kuratibu na kupanga matumizi ya maji katika mabonde yao. Ofisi hizi hazina wataalam wa kutosha kupata taarifa ya haidrolojia ya mabonde yao, matumizi halisi ya maji na kuwa na mipango ya maendeleo ya kuvuna na kuhifadhi maji. Kwa muda mrefu nchi imekosa uratibu endelevu wa kulinda vianzio vya maji katika mabonde yote na badala yake Serikali hukurupuka wakati maji yakipungua katika mabwawa ya kufua umeme kuhamisha wafugaji na wakulima wanaofanya shughuli zao katika vianzio vya maji.

Hata hivyo pamoja na utajiri huu wa maji, tumekuwa na udhaifu mkubwa katika kuyaandaa maji hayo yawe tayari kwa matumizi. Huduma za usambazaji ni mbaya mno kiasi kwamba moja ya kero kubwa sana zinazowakabili wananchi wengi, bila kujali kuwa ni wa mjini au vijijini, ni uhaba wa maji. Haishangazi basi kuwa uchimbaji wa visima – hata katikati ya miji – miaka hii imekuwa ni biashara kubwa. Viwanda, makampuni, na watu binafsi – wote wanaponea kwenye maji ya chumvichumvi ya visima. Lakini tujiulize, ni mwekezaji gani wa hadhi atawekeza kiwanda muhimu nchini mwetu kwa kutegemea maji ya kisima? Hakuna shaka yoyote kuwa baada ya miaka 49 ya kujitawala suala la maji linatakiwa lianze kupewa umuhimu unaostahili kama kweli tuna nia ya kuboresha maisha ya Watanzania na kuwavutia wawekezaji wa uhakika.

Hali ya huduma ya maji ilivyo sasa;

- Hazijafanyika juhudi za makusudi na za uhakika kuboresha miundombinu ya kusambazia maji ambayo mingi ilirithiwa toka kwa wakoloni, na hakuna mipango endelevu ya kupanua huduma ya maji kulingana na ongezeko la idadi ya watu.
- Serikali haijaona umuhimu wa kuwa na mipango ya kuhifadhi maji ya mvua. Kila mwaka mabilioni ya galoni yanapotelea baharini kupitia katika mito yetu inayofurika wakati wa misimu ya mvua.
- Pamoja na kubinafsisha baadhi ya mamlaka za maji ubinafsishaji huo mpaka sasa haujaleta matunda yanayoonekana. Maji bado hayawafikii walengwa wengi kama ilivyotarajiwa na hata hao ambao kwa kiasi fulani yanawafikia, maji wanayopata sio safi na salama. Wananchi bado wanalazimika kuingia gharama kuchemsha maji hayo au kuyatia dawa ya kuulia vijidudu.
- Maji ya visima yanayotumiwa na wananchi wengi siyo safi na salama kwani visima vingi ni vifupi na vimechimbwa katika maeneo yenye msongamano mkubwa wa makaazi. Kutokana na kuwepo kwa miundo mbinu chakavu ya maji taka au kutokuwepo kabisa kwa miundo mbinu hiyo maji mengi ya visima hivi yanachanganyika na vinyesi, hasa wakati wa misimu ya mvua. Kutokana na hali hii kipindupindu kimekuwa ni ugonjwa wa kudumu hapa nchini. Utafiti unaonyesha kuwa asilimia zaidi ya kumi ya magonjwa yote wanayoyapata wanaadamu yanatokana na matumizi ya maji yasiyosalama kwa muda mrefu.

MKAKATI WA CUF KUBOresha HUDUMA YA MAJI KWA MAENDELEO YA TAIFA

Serikali ya CUF italichukulia suala la usambazaji wa maji kuwa ni miongoni mwa majukumu ya

msingi ya kipekee ambayo yatashughulikiwa kwa haraka. Pamoja na mambo mengine Serikali itachukua hatua zifuatazo:

- Itaimarisha ofisi za mabonde ya maji zipate taarifa ya haidroliji ya mabonde yao, ziandae mipango endelevu ya matumizi ya maji utakaozingatia matumizi ya maji ya binadamu na mifugo, shughuli za viwandani, kufua umeme, kilimo cha umwagiliaji maji na ulinzi wa mazingira kuzuia ukaukaji wa maji unaosababishwa na binadamu na mifugo yake.
- Itatekeleza mipango endelevu ya ujenzi wa mabwawa ya kuvuna na kuhifadhi maji.
- Itawahamasisha na kusaidiana na wanakijiji kuwa na miradi midogo midogo ya kuvuna maji.
- Itafungua mabonde ya chini (down stream basin) kwa kilimo cha umwagiliaji maji baada ya maji ya bonde kutumiwa katika kufua umeme. Kwa mfano kuna hekta zaidi ya milioni 1 zinazoweza kutumiwa kwa kilimo katika bonde la chini la mto Rufiji.
- Huduma za usambazaji maji zitabinafsishwa na kupewa kampuni zenye uwezo, utaalamu na uzoefu wa kutoa huduma bora kwa wananchi.
- Katika kuimarisha utaalamu wa maji. Pamoja na kwamba nia ni kubinafsisha sekta ya maji, bado tuna wajibu mkubwa wa kuwaandaa vijana wetu kufuzu kuchukua nafasi za ajira zitakazojitokeza kwenye makampuni binafsi ya uzalishaji na usambazaji wa maji. Pamoja na mambo mengine Serikali itakiimarisha zaidi Chuo cha Maji cha Rwegarulila na kuanza kuchukua hatua za kukipandisha hadhi kuwa chuo kikuu kishiriki chini ya Chuo Kikuu cha Dar-es-Salaam ambacho kitatoa wataalam wa viwango vya juu ambao wataisaidia sekta ya maji kufikia malengo yake.

ELIMU

Kukua kwa uchumi wa kisasa wenye uwezo wa kuboresha maisha ya wananchi kunategemea wafanyakazi wenye ujuzi na maarifa. Kwa hakika utafiti unaonyesha kuwa kukua kwa uchumi wa taifa lolote kunashabihiana kwa karibu na kiwango cha kuwekeza katika sekta ya elimu. Hivi sasa dunia inashuhudia mapinduzi ya teknolojia ya habari na mawasiliano (TEKNOHAMA) ambayo yanaleta mageuzi makubwa ya uchumi na biashara ya kimataifa. Ni dhahiri hatutaweza kushindana kiuchumi na kibiashara katika ulimwengu tulionao leo iwapo hatutachukua hatua za makusudi kuhakikisha kuwa watu wetu wengi na hasa wanafunzi na vijana wote wanapata fursa kujifunza taaluma hii.

Elimu ya Chekechea

Serikali ya CUF itawahamasisha wananchi-ikiwa ni pamoja na watu binafsi, taasisi za kidini, na mashirika yasiyo ya kiserikali kuwekeza kwenye nyanja hii chini ya utaratibu ufuatao:

- Serikali itashughulika na kuweka viwango vinavyotakiwa na usajili.
- Serikali itawasaidia wananchi wenye nia ya kuanzisha shule za chekechea kwa kuwapatia

viwanja vinavyotosheleza mahitaji kwa ajili ya kuzingatia viwango wakati wa ujenzi.

- Kwa kuwa hivi sasa hakuna utaratibu wa kuwaandaa walimu wa chekechea kwenye vyuo vyetu, Serikali ya CUF itauanzisha ili watakaowekeza kwenye shule za chekechea wasiwe na shida ya kupata waalimu wenye sifa.
- Shule za chekechea hazitatozwa kodi.

Elimu ya msingi

Pamoja na kwamba Elimu yetu kwa ujumla imeendelea kukumbwa na matatizo mengi, lakini hali ni afadhali kidogo hivi sasa kuliko ilivyokuwa mwaka 2000. Mwaka 2000 kulikuwa na wastani wa watoto milioni nane (8.07) waliokuwa wanapaswa kuwa katika shule za msingi, lakini katika hao ilikuwa ni watoto milioni nne (4.37) tu ndio waliokuwa wanasoma katika shule zilizokuwepo, na waliobaki milioni tatu (3.69) hawakuwa wakisoma kwa sababu mbalimbali. Aidha ilikisiwa kuwa mpaka kufikia mwisho wa mwaka huo kungejitokeza kiasi cha watoto yatima laki nane (800,000) kutokana na wazazi wao kufariki kwa ugonjwa wa Ukimwi, na hivyo kuzidisha uwezekano wa ongezeko la watoto ambao wangekosa shule ya msingi.

Katika kampeni za uchaguzi mkuu wa mwaka 2000 CUF ililivalia njuga tatizo hili na kuifanya CCM ije juu na kudai kuwa CUF ilikuwa inasema uongo. Hata hivyo pamoja na kuja juu, baada ya chama hicho kurudi madarakani kilizikubali hoja za CUF, ikiwemo ya kufuta ada na michango yote mashuleni, na kuanzisha operesheni kubwa ya kupunguza idadi ya watoto wenye umri wa kwenda shule ambao walikuwa mitaani.

Pamoja na mafanikio haya kiasi yaliyokwisha patikana, sehemu kubwa ya watoto ambao wako mashuleni wanasoma katika mazingira magumu yenye matatizo makubwa matatu ikiwemo Msongamano kwenye madarasa, Njaa, na uhaba mkubwa wa waalimu na vifaa vya kufundishia. Kutokana na matatizo haya na mengine, uwezo wa darasani wa wanafunzi umeendelea kuwa wa chini.

Hali ilivyo sasa katika Sekta ya Elimu nchini;

• Ukosefu wa mipango ya kisera tangu mwaka 1961;

Pamekuwepo utamaduni wa kutokuchukua hatua muafaka kwa wakati muafaka katika kukabiliana na changamoto nyingi zinazoikabili sekta hii ya elimu nchini. Ukosefu wa mipango ya kisera tangu awali hivi sasa taifa limejikuta likihitaji kufanya marekebisho makubwa katika elimu ya msingi ili kurejesha hali ya kawaida katika ngazi hiyo ya elimu.

• Ubora wa kiwango cha elimu;

Bado kiwango cha ubora ya elimu ya msingi inayotolewa nchini ni cha chini mno. Kwa wastani kila mwaka, zaidi ya nusu ya wanafunzi wote hawapati alama za kufaulu.

• Watoto wenye njaa ni vigumu kufundishika;

Tangu mwaka 2000 na kurejea tena mwaka 2005 Chama cha CUF imekuwa mstari wa mbele kusisitiza kuwa lazima uwepo utaratibu wa kuhakikisha kuwa watoto mashuleni wanapatiwa alau mlo mmoja kwa siku. Uzoefu unaonyesha wazi kuwa mototo mwenye njaa ni vigumu kufundishika. Lakini suala hili halikupewa umuhimu unaostahiki kutokana na ama kutofahamu au kutokuwa na dhamira ya dhati katika kupambana na adui ujinga, maradhi na umasikini,

na kumkomboa mtoto wa Tanzania kielimu. Wilaya zote zilizojaribu zimeshindwa kuendelea na kutoa chakula kwa wanafunzi kutokana na njaa kubwa inayolikabili taifa kila kukicha na maeneo mengine utaratibu huo umekuwa kero kubwa kwa wazazi/walezi wa watoto wasio na uwezo wa kumudu kuchangia madebe ya nafaka mashuleni.

- **Kazi ya ualimu ni ya kitaalamu;**

Mbali ya mwalimu kufundisha darasa zima katika ujumla wake, anatakiwa pia kumfuatilia kwa karibu mwanafunzi mmoja mmoja ili aweze kutoa msaada wa ziada kwa wale wenye kasi ndogo ya kujifunza (slow learners). Maslahi duni kwa walimu yamesababisha walimu wengi walazimike kujikita zaidi katika kuhangaikia kujikimu kuliko kuzingatia kanuni za ufundishaji. Pia malimbikizo ya mishahara kwa muda mrefu ni hali inayowamaliza walimu kwani wanajikuta wanapaswa kukaanga vitumbua na maandazi ili kujikimu na ukata mkubwa.

- **Elimu ya chekechea;**

Serikali haijawekeza kuhakikisha kuwa elimu ya chekechea inatolewa kwa watoto wote nchini. Mathalan, vyuo vya ualimu vya Serikali havina utaratibu wa kuandaa walimu wa chekechea na hivyo kusababisha waalimu wengi wa shule zilizopo kutokuwa na taaluma ipasayo. Aidha Serikali haitoi msaada wowote, mathalan wa viwanja vya ujenzi wa shule hizo kwa wananchi wenye nia ya kuanzisha mashule hayo, pamoja na kwamba inakataa kuzisajili nyingi ya shule zilizopo kwa kisingizio kuwa nyingi ziko katika majengo ya nyumba za kawaida za kuishi na hivyo kutofikia viwango vinavyotakiwa.

- **Watoto wanaohitimu elimu ya msingi wengi kati yao hawajui kusoma na kuandika kiingereza na hata kiswahili japokuwa wanapelekwa sekondari;**

Lugha ya kufundishia imekuwa ni tatizo kubwa sana. Vigogo wa CCM wanawapeleka watoto wao shule za msingi zinazofundisha kwa kiingereza huku kiswahili kikiwa ni kama somo la kujitegemea. Watoto wa makabwela (mahohaha) wanapelekwa katika shule zinatumiya kiswahili kufundisha. Wakati haya yanatokea CCM wanajua kabisa kuwa mtoto yule anayepewa elimu ya msingi kwa kutumia kiswahili atapaswa kupewa elimu kwa kutumia kiingereza katika hatua zote za elimu zinazofuata ikiwa ni sekondari, vyuo na vyuo vikuu. Wanachofanya ni kuwadanganya watazania kuwa wanakienzi kiswahili huku wao wakiwaandaa watoto wao kukabiliana na elimu za ngazi zinazofuata huku mtoto wa mtanzania wa kawaida akianza kujifunza upya kiingereza wakati akiwa na akili isiyokomaa na isiyoweza kujifunza vizuri lugha ngeni-ndiyo maana Taifa linaendelea kuzalisha wasomi wenye vyeti vya juu huku walikariri kila kitu darasani bila kuelewa kutokana na kutoielewa vizuri lugha ya kufundishia waliyobadilishiwa ghafla walipofika sekondari na ambayo hawakuanzishiwa mapema walipokuwa shule za msingi.

- **Walimu wa shule za msingi wamezidi kuwa masikini wa kutupwa, misharaha yao inalingana na pesa ya posho ya siku moja anayopewa mbunge, walimu wamekuwa hawana hata nyumba za kuishi na hii inapelekea wakae maeneo ya mbali na shule na hivyo kuondoa ufanisi wa kazi zao shuleni. CCM waliahidi katika ilani yao ya uchaguzi ya mwaka 2005 kuwa chini ya mpango wa MKUKUTA awamu ya kwanza ambao unakamilika mwaka huu, kuwa ifikapo mwaka 2010 itajenga nyumba za walimu 22,000. mpaka sasa kuna nyumba kama 360 zilizojengwa kwa kiwango duni kabisa ambazo ni sawa na alilimia 1.6 ya asilimia 100 iliyoahidiwa.**

- **Elimu kwa watoto wa kike(wasichana);**

Ukimuelimisha mwanamke ndio umeielimisha jamii nzima. Hili linatokana na ukweli kuwa wanawake wanajukumu la msingi la kimaumbile la ulezi wa familia. Kuporomoka kwa maadili

ya Taifa na ukosefu wa heshima na nidhamu na kujiingiza katika vitendo hatarishi kama utumiaji wa madawa ya kulevya, uhaserati, ukahaba, nakadharika kunatokana na kukosekana kwa kiasi kikubwa msingi wa awali wa malezi ya watoto. Watoto wa kike ndio walezi wa familia watarajiwa wenye nafasi ya kipekee katika familia. Kutokana na ugumu wa maisha wasichana walio wengi wamejikuta hawamalizi elimu ya msingi na kuendelea na elimu ya juu kutokana na kupata ujauzito kutokana na 'MAFATAKI' wakiwa mashuleni na hivyo kushindwa kuendelea na masomo. Sera ya kuwataka wasichana wanaopata mimba kuendelea na masomo na wenzao wengine darasa bado ni suala lenye utata linalohitaji umakini na uchambuzi wa kina kuangalia athari zinazoweza kujitokeza kutokana na hilo.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo kuhakikisha kuwa sekta ya elimu katika ngazi za msingi na chekechea inaboreshwa:

- **Asilimia 25 ya Bajeti kila mwaka kutumika katika sekta ya ELIMU;**

Itatumia si chini ya asilimia 25 ya bajeti yake kila mwaka kuboresha sekta ya elimu kwa ujumla. Asilimia 50 ya bajeti yote ya elimu itaelekezwa kwenye kupanua na kuboresha elimu ya msingi. Hili litasaidia kukamilisha marekebisho yanayotakiwa katika ngazi hii ya elimu katika muda wa miaka mitano.

- **Kuhamasisha Ujenzi wa Shule binafsi na kufuta kodi katika vifaa vya elimu;**

Serikali itafanya juhudi kubwa kuwahasisha watu binafsi, mashirika ya dini na mengine yasiyokuwa ya serikali, na makampuni ya biashara kujenga mashule zaidi ya msingi. Ili wananchi walio wengi waweze kumudu gharama za kusomeshea watoto wao kwenye mashule haya, Serikali haitayatoza kodi yeyote na itadhibiti viwango vya karo na michango vinavyotowazwa. Aidha Serikali itavifanyia marekebisho makubwa viwango vya kodi zote zinatozwa kwenye vifaa vya elimu ili sekta ya elimu kwa ujumla inufaike na punguzo la gharama.

- **Marekebisho ya Mitaala;**

Serikali ya CUF itafanya marekebisho ya mitaala kwa kuzingatia zaidi umuhimu (Relevance) wa maudhui, muda wa kila somo, uwezo wa wanafunzi, na faida ya somo lenyewe:

- Mitaala italenga kukuza lugha ya kiingereza na hivyo kuwangozwa wanafunzi uwezo wa kumudu vizuri masomo ya sekondari.
- Shule zisizomilikiwa na serikali zitakuwa na uhuru wa kufundisha masomo ya ziada kama itakavyokubaliwa na bodi za shule zinazohusika.
- Itakuwa ni marufuku kwa wanafunzi wa shule za msingi kutumiwa kwa ajili ya maandamano ya aina yoyote zaidi ya yale yanayohusu siku ya mtoto duniani. Hii ina maana kwamba watoto wa shule za msingi hawatahusishwa na vitu kama mbio za mwenge, mapokezi ya wanasiasa, au kutumika katika shughuli za kuwachezea ngoma na kuwatumbuiza wanasiasa hao.
- Itakuwa ni marufuku kwa wanafunzi kujihusisha na aina yoyote ile ya biashara kwenye maeneo ya shule.

- **Matumizi ya kompyuta mashuleni;**

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa Serikali inajiuunga na mpango wa kimataifa wenye lengo la kumpatia kila mwanafunzi kompyuta (laptop) moja ya bei nafuu. Hatua kwa hatua shule

za msingi na sekondari zitaunganishwa na mtandao wa intaneti wanafunzi waanze mapema kutumia kompyuta na mtandao wa mawasiliano (internet).

- **Lishe kwa wanafunzi;**

Utafiti unaonyesha kuwa watoto wenye njaa hawafundishiki, na huu ndio msimamo na mtazamo wa CUF siku zote. Serikali ya CUF kwa kushirikiana na halmashauri za wilaya na kamati za shule itahakikisha kwamba watoto wote wa shule za msingi wanapata walau mlo mmoja kamili wa chakula kikuu kinachopatikana katika eneo husika, wakati wanapokuwa shuleni.

- **Elimu itatolewa bure na kupiga marufuku michango ya aina zote;**

Hili ni eneo ambalo limekuwa likilalamikiwa sana na wazazi. Michango ambayo haitabiriki imekuwa ni mingi na inavyoonekana siyo yote ambayo inachangishwa kwa nia njema. Serikali ya CUF itahakikisha kuwa huduma zote zinazotakiwa katika elimu ya msingi zitakuwa ni jukumu la serikali na kwa hivyo basi zitakuwa zinatolewa bure, mzazi atapaswa kumnunulia mtoto wake nguo za shule na madaftari tu. Vitabu na na vifaa vingine vitagharamiwa na serikali. Kamati za shule na mabaraza ya kata hayataruhusiwa kuirejeshe michango ya aina yoyote ile kwa mlango wa nyuma. Chini ya serikali ya CUF mchango wowote ule utakuwa ni suala la hiyari la muhusika.

- **Huduma za ukaguzi;**

Huduma za ukaguzi ambazo hivi sasa zimedorora kwa kiasi kikubwa zitahuishwa na kuimarishwa. Kila shule ni lazima ikaguliwe angalau mara moja kwa muhula.

- **Mishahara na Makazi ya walimu;**

Serikali ya CUF itaongeza mishahara ya walimu kama ilivyo kwa watumishi wote wa umma ili kukidhi mahitaji muhimu ya mwalimu wa shule ya msingi. Suala la makazi bora ya mwalimu litakuwa ni jukumu la msingi kabisa kwa serikali ya CUF ambalo litaanzisha mradi mkubwa wa ujenzi wa nyumba za walimu utakaosimamiwa na Serikali kwa haraka ndani ya miaka mitano ya kwanza ya uongozi wa nchi.

ELIMU YA SEKONDARI

Tanzania ni nchi iliyoachwa nyuma sana duniani katika maendeleo ya elimu ya sekondari, Chimbukio la Taifa letu kuwa nyuma mno katika elimu ya sekondari linaanzia katikati ya miaka ya sitini pale serikali ilipotangaza kuwa elimu ya darasani (formal education) haina maana sana, ati kwa kuwa ilikuwa inachukuwa miaka 20 hadi 30 mpaka matunda yake yaanze kuonekana na taifa lisingeweza kusubiri na hivyo mkazo ungeelekezwa kwenye elimu ya msingi na ya watu wazima, kutokana na msimamo huo athari zifuatazo zilijitokeza:

- Elimu haikuonekana tena kuwa ni haki kwa kila mtoto kujiendeleza hadi mwisho wa upeo wake.
- Dhana ya kufaulu kwa ajili ya kujiunga na masomo ya sekondari iliuawa na sehemu yake ikapandikizwa dhana ya kuchaguliwa.
- Watu na taasisi binafsi, hata waliokuwa na uwezo, walikatazwa kuwekeza kwenye elimu ya sekondari.
- Serikali haikujihangaisha kuwekeza katika mashule mapya ya sekondari ukiondoa mawili matatu ya mchepuo wa kilimo.
- Serikali ya awamu ya nne imejenga sekondari za kata bila maandalizi ya walimu wa kutosha na vifaa muhimu vya kufundishia kama vile mahabara na maktaba

- Hivi leo elimu ya sekondari imekuwa ghali mno kulingana na uwezo mdogo wa wananchi wengi walio masikini, japokuwa CCM inajisifia kuwa imeondoa ada na michango katika shule za sekondari ukweli unabakia palepale kuwa maelfu ya watoto wanashindwa kujiunga na sekondari kutokana na mzigo wa michango. Mathalani, ili mtoto ajiunge kidato cha kwanza anahitaji aende shule na vifaa au mchango wa dawati, mwalimu, mlinzi, jembe, panga, fyekeo, godoro, tahadhari na ada nakadharika hivi vyote vinaleta gharama kubwa, wazazi wangapi wanamudu elimu hii ambayo serikali ya CCM wanasema ni bure?

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Kama ilivyo kwa elimu ya msingi, elimu ya sekondari nayo inahitaji kupanuliwa na kuboreshwa. Ongezeko la bajeti ya elimu kwa ujumla litatupa uwezo wa kufanya marekebisho yanayohitajika. Serikali ya CUF inakusudia kutumia si chini ya asilimia 25 ya bajeti ya elimu kuimarisha na kuboresha elimu ya sekondari. Pamoja na kusudio hili Serikali itachukua hatua zifuatazo ili kuyafikia malengo haya:

- **Elimu ya sekondari bure;**

Katika kuongeza nafasi za elimu ya sekondari Serikali ya CUF itahakikisha kuwa ada na michango yote katika ngazi hiyo ya elimu vinafutwa; na nafasi za kutosha katika elimu ya sekondari zinapatikana ili kila kijana aliyepata alama za kufaulu katika mtihani wa darasa la saba aweze kuendelea na masomo ya elimu ya sekondari, bila kikwazo chochote.

- **Kuhamasisha ujenzi wa shule binafsi;**

Serikali itafanya juhudi kubwa kuwahamasisha watu binafsi, mashirika ya dini na mengine yasiyokuwa ya kiserikali, na makampuni ya biashara kujenga mashule zaidi ya sekondari. Aidha Serikali itatoa kila aina ya msaada unaohitajika ili kufanikisha lengo hili ikiwa ni pamoja na kuondoa vikwazo visivyo na sababu katika usajili wa shule binafsi. Ili wananchi walio wengi waweze kumudu gharama za kuwasomeshea watoto wao kwenye mashule haya, Serikali haitayatoza kodi yeyote.

- **Marekebisho ya mitaala;**

Serikali ya CUF itafanya marekebisho kwenye mitaala inayotumiwa na shule za sekondari ili pamoja na mambo mengine:

- Kupunguza idadi kubwa ya masomo ya lazima ambayo kwa kiasi fulani yanachangia mwelekeo uliopo hivi sasa wa wanafunzi kusoma kwa ajili ya kufaulu mitihani badala ya kuwajengea uwezo wa kukuza uelewa.
- Kuingiza elimu zaidi ya vitendo kuliko nadharia.
- Kuingiza somo la kompyuta na matumizi ya mtandao wa internet.
- Kuhamasisha wanafunzi kujifunza masomo ya hisabati na sayansi.
- Somo la uraia liboreshwe ili kuwajenga vijana katika utamaduni wa kuthamini haki za binadamu na kwa hivyo kuwa mstari wa mbele katika kutetea haki hizo.
- Ufundishwaji wa katiba ya nchi katika mashule ya sekondari itakuwa ni moja kati marekebisho ya mtaala yatakayopaswa kuingizwa mashuleni.

- **Huduma za ukaguzi;**

Kama ilivyo kwa shule za msingi, itakuwa ni lazima kwa shule za sekondari kukaguliwa angalau mara moja kwa muhula.

• **Maslahi ya walimu na makazi bora;**

Mishahara ya walimu na mazingira bora ya walimu wa shule za sekondari vitaboreshwa. Serikali ya CUF itahakikisha kuwa kila mwalimu wa shule ya sekondari ya umma anaishi katika nyumba bora itakayojengwa na serikali na iliyo eneo lake la kazi isipokuwa atakavyopenda mwenyewe kuishi eneo jingine bila kuathiri utendaji wa kazi yake.

ELIMU YA JUU

Elimu ya juu kwa Taifa lolote ni muhimu kwa sababu inalenga katika kuwaandaa wataalamu mbali mbali kuja kukabidhiwa majukumu mbalimbali kwenye jamii. Kutokana na ukosefu wa mipango makini tangu awali katika kuboresha elimu kwa ujumla, Tanzania tumekuwa na udhaifu mkubwa katika suala zima la kuwaandaa wataalamu wetu. Siyo tu kwamba idadi ya wataalamu wanaoandaliwa ni wachache ikilinganishwa na mahitaji halisi, lakini pia ubora wa maandalizi yao hauridhishi. Waajiri wengi nchini, na hasa wale wa sekta binafsi wamekuwa na upendeleo wa wazi wa wahitimu walioandaliwa kwenye vyuo vya nje kuliko wale walioandaliwa nchini. Ni dhahiri kabisa kuwa kwa hali tuliyonayo nchi yetu itakwama katika juhudi za kuboresha uchumi na kujitelea maendeleo iwapo hatua za dharura hazitachukuliwa mapema siyo kuongeza tu idadi ya wataalamu tunaowaandaa, lakini pia kuboresha utoaji wa taaluma katika taasisi zetu za elimu ya juu.

Hali halisi ilivyo sasa katika sekta ya elimu ya juu nchini;

- Tanzania pamoja na kwamba ndiyo nchi yenye idadi kubwa ya watu kuliko nchi zote za Afrika Mashariki, ndiyo ya mwisho kwa idadi ya wananchi wake wenye walau shahada moja.
- Kumekuwa na wimbi kubwa la wahadhiri katika taasisi zetu za elimu ya juu kuondoka na kwenda vyuo vya nchi zingine za kiasia kutokana na maslahi duni wanayopata hapa nchini.
- Katika taasisi zetu nyingi za elimu ya juu huduma za kitafiti zinalegalega kwa kiasi kikubwa kutokana na serikali kushindwa kutenga fedha kwa shughuli hiyo. Huduma hizi pale ambapo zipo kwa kiasi kikubwa zinafadhiwa na wahisani wa nje ambao mara nyingi wao ndiyo wanaoamua ni aina gani ya utafiti wanataka ufanywe. Hali hii imesababisha taifa kutonufaika kikamilifu na matokeo ya tafiti mbalimbali zinazofanyika kwenye taasisi hizi.
- Bila kujali kwamba kimsingi Tanzania haijafikia wakati wa kuhitaji wanafunzi wetu wanaosoma katika taasisi za juu za elimu kuchangia gharama, Serikali ya CCM imeulazimisha utaratibu huo kutumika bila kuzingatia mizania ya faida na hasara zake kwa jamii yetu.
- Kumekuwa na kulazimisha kuongeza idadi ya wanafunzi wanaosoma katika taasisi za juu kusikoendana sanjari na uboreshaji wa huduma za msingi zinazohitajika. Matokeo yake ni kwamba mazingira ya wanafunzi wanaosoma miaka hii ni magumu kuliko ilivyokuwa miaka ya nyuma.
- Elimu ya juu imefanywa kama ni anasa na mzigo mkubwa kwa serikali, wanafunzi wa elimu ya juu wananyanyasika vya kutosha kutokana na utaratibu wa utoaji mikopo, wanafunzi wengi wanakopeshwa kwa mada ili waweze kuja kuitumikia nchi yao hali hii inaondoa uzalendo kwa Taifa tunalolilea kwani iwapo vijana hawathaminiwi na serikali hawatakuwa na mchango wowote kwa taifa baadaye.
- Utoaji wa udhamini wa mikopo kwa madaraja; vigezo vya utoaji wa mikopo kwa wanafunzi hauzingatii hali halisi ya maisha na uwezo wa kifedha za wazazi wa wanafunzi, mathalani wale

watoto waliosoma shule zisizo na walimu na wakapata daraja la tatu na la pili kwa wavulana na la tatu kwa wasichana ndio wanaonyimwa mikopo. Wale watoto wa vigogo wanaosoma shule nzuri na zenye walimu wa kutosha ambako ni rahisi kufaulu kwa kiwango cha daraja la kwanza ndio CCM imewatengea mikopo.

- Sehemu kubwa ya gharama za posho wakati wa mafunzo kwa vitendo yanayoenda kufanywa na mwanafunzi wa chuo kikuu yanagharamiwa na mzazi na mwanafunzi peke yake. Serikali haioni umuhimu wa mafunzo haya na ina mchango kidogo sana katika kuwezesha mafunzo bora ya vitendo kwa wanafunzi wa elimu ya juu.
- Wanafunzi wa vyuo vikuu leo wanakabiliwa na uhaba mkubwa wa makazi ya kuishi, Serikali imeliacha suala hili kuwa mikononi mwa wanafunzi na wazazi. Kinachotokea ni kuwa wanafunzi wengi wanaishi kwenye baadhi ya nyumba duni za kupanga zilizoko katika maeneo ya mbali na vyuo vyao. Kwa mfano; kwa Dar es Salaam mwanafunzi kuishi Mbagala Chalambe na kusoma Chuo kikuu cha Dar es Salaam humchukua masaa 4 kwa siku kwenda na kurudi chuoni lakini pia hayo mazingira ya makazi ya Mbagala na kujisomea elimu ya juu ni mashaka makubwa.
- Kiwango cha mkopo wanachopewa wanafunzi kwa ajili ya kujikimu ni shilingi 5,000/- kwa siku. Kiasi hiki ni kidogo na hakitoshelezi kumfanya mwanafunzi kuweza kulipia gharama za chakula, malazi, anunue madaftari, sabuni, nauli, mawasiliano, matibabu, nakadharika.
- Kushindwa kuviunganisha vyuo vikuu ndani ya nchi na huduma ya intaneti ya uhakika pamoja na kuvipatia kompyuta za kutosha ni tatizo linaloathiri uharaka wa kujifunza na kuendana na karne ya sayansi na teknolojia. Utafiti uliofanywa na serikali ya wanafunzi ya chuo kikuu cha Dar es salaam (DARUSO) mwaka 2007 ulibainisha kuwa katika chuo kikuu hicho sehemu ya mlimani kompyuta moja inatumiwa na wastani wa wanafuzi 400.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Pamoja na kwamba Serikali ya CUF imedhamiria kutumia si chini ya asilimia 25 ya bajeti yote yote ya elimu kuboresha elimu nchini, Serikali pia itachukua hatua zifuatazo kuhakikisha kuwa malengo haya yanatimizwa;

• **Ugharimiaji (uchangiaji) wa elimu ya juu;**

CUF inaamini kuwa Tanzania haijafikia wakati wa kuhitaji wanafunzi wa elimu ya juu kuchangia gharama. Serikali ya CUF itaweka utaratibu utakaowawezesha vijana wote wenye sifa na waliochaguliwa kujiunga katika chuo kikuu chochote ndani ya nchi kupata elimu ya juu bila vikwazo. Serikali ya CUF itagharamia mahitaji yote ya msingi ya mwanafunzi wa elimu ya juu bila MKOPO, ikiwa ni pamoja na kugharamia bima ya afya ya kila mwanafunzi. Uboreshaji wa eneo hili la elimu ya juu utafanyika hatua kwa hatua kwa kuzingatia hali halisi ya ukuaji wa uchumi na mahitajio mengine ya Taifa.

• **Posho za kujikimu vyuoni na wakati wa mafunzo kwa vitendo;**

Serikali itakayoongozwa na CUF itatoa mchango wa kutosha na kuhakikisha kuwa wanafunzi wa elimu ya juu wanapatiwa posho zinazokidhi mahitaji wanapokuwa vyuoni na wanapokuwa katika mafunzo kwa vitendo, Serikali ya CUF itaongeza posho za kujikimu vyuoni kutoka shilingi 5,000/- ya sasa na kuwa kuanzia shilingi 10,000/- wawapo vyuoni na shilingi 15,000/- wawapo katika mafunzo kwa vitendo ili wawe na uwezo wa kusoma kwa utulivu na kujifunza mambo yote muhimu kwa ufasaha kwa ajili ya ustawi wa Taifa letu.

- **Matumizi ya intaneti;**

Serikali ya CUF itatengeneza mtandao mzuri wa matumizi ya intaneti katika vyuo vikuu vyote vya Serikali na kuhakikisha kuwa panakuwa na kompyuta za kutosha kwa uwiano wa kompyuta moja wanafunzi wawili au kila mwanafunzi na laptop yake. Hali hii itawafanya wanafunzi wetu kujielimisha vizuri zaidi ili waendane na ushindani wa soko la taaluma na ajira kutoka nchi nyingine zilizoendelea duniani.

- **Makazi ya wanafunzi wa elimu ya juu;**

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa kila chuo kikuu cha umma kinakuwa na makazi thabiti yatakayotosheleza wanafunzi wote. Makampuni makubwa ya ujenzi yatapelewa tenda za kujenga mabweni ya kisasa ya wanafunzi yaliyounganishwa na mtandao wa intaneti katika kila chuo. Lengo la Serikali litakuwa kuwezesha kila mwanafunzi apate makazi rafiki kwa usomaji, isipokuwa kwa yule ambaye kwa sababu binafsi atataka kukaa mahali pengine. Aidha uanzishwaji wa miji mipya ya vyuo vikuu pembezoni mwa miji mikuu litazingatiwa ili kuandaa mazingira bora zaidi ya kujifunza na kuondokana na msongamano wa vyuo kuwa katikati ya miji.

- **Mazingira ya kazi ya wahadhiri;**

Serikali ya CUF itaandaa mpango maalum wa makazi na mishahara ya wahadhiri wa vyuo vikuu vyote vya umma nchini ambapo kila mhadhiri atapelewa nyumba maalum na kulipwa mishahara unakidhi hali halisi ya maisha ya wakati husika.

- **Uboreshaji wa mitaala;**

Serikali kwa kushirikiana na wataalamu mbali mbali toka kwenye vyuo vinavyohusika itaanzisha programu ya kuifanyia mitaala inayotumika marekebisha ili ilenge zaidi kwenye kuandaa wahitimu walio tayari kwa kazi.

- **Kuongeza nafasi zaidi za masomo ya Sayansi na Teknolojia;**

Pamoja na kwamba Serikali ya CUF inakusudia kuipanua elimu ya juu nchini kwa ujumla, ongezeko la nafasi kwa fani za sayansi na teknolojia litapelewa kipaumbele. Chini ya mkakati huu madaktari, mainjini, wanasayansi na wataalamu wa kompyuta wengi zaidi wataandaliwa kila mwaka. Serikali pia itaendelea kuziunga mkono juhudi za watu binafsi, mashirika ya dini, na taasisi nyingine zenye malengo ya kuanzisha vyuo vikuu kwa ajili ya taaluma mbali mbali.

- **Kuimarisha huduma za kitafiti;**

Ukiondoa maslahi madogo, udhaifu mkubwa katika huduma za kitafiti ni sababu nyingine kubwa inayowafanya wataalamu mbali mbali kuzikimbia taasisi zetu za elimu ya juu. Serikali ya CUF itajitahidi kuziimarisha huduma hizi kwa kutoa fedha zaidi kwa ajili ya vifaa na masurufu. Aidha, itaanzisha kitengo maalumu cha uratibu wa kuzifanyia kazi tafiti/vumbuzi mbalimbali zinazopatikana kutokana na jitihada zilizofanywa katika vyuo vyetu.

- **Ujenzi wa miundombinu katika vyuo vikuu vyote;**

Serikali ya CUF itatengeneza miundombinu ambayo itawezesha mazingira ya vyuo kuvutia wanafunzi wa ndani na nje ya nchi. Vifaa vya kitaalam na kiteknolojia, vitabu vya kutosha, kuboresha vyumba vya masomo, barabara, korido zenye mapaa juu yake kwenye kila njia zinazounganisha darasa na darasa, ofisi za wahadhiri, sehemu za chakula, mabweni na maeneo mengine. Mtandao huu utasaidia kurahisisha mawasiliano na kuendana na muda na vipindi madarasani kutosimama hasa nyakati za mvua ambapo wanafunzi na wahadhiri wengi hushindwa kufika madarasani.

- **Maktaba zenye uwezo mkubwa;**

Miaka 49 sasa tangu tujitawale hali ya maktaba zetu imekuwa duni, Serikali ya CUF itahakikisha kuwa maktaba zetu zinakuwa na uwezo mkubwa sawa na maktaba za nje, na kwa kutumia mawasiliano ya intaneti wanafunzi wa vyuo vyetu wataweza muda wote kutumia TEKNOHAMA itakayowaruhusu kusoma vitabu mbalimbali vilivyoko katika maktaba za vyuo vikubwa duniani kwa njia za ki-elektroniki.

ELIMU MAALUM KWA WALEMAVU

Kwa bahati mbaya baadhi ya ndugu zetu wetu nchini ni walemavu na wana mahitaji ya elimu maalum yanayohitajika kuweza kujiendeleza. Kwa kawaida watoto au watu wenye ulemavu kwa ujumla wake huwa wana mahitaji maalumu ikiwemo ya uangalizi wa muda wote, hili upelekea kuwepo kwa gharama za kuwahudumia waangalizi. CUF tunaamini kuwa kuzisaidia familia zenye watoto wenye ulemavu kutasaidia kwa kiasi kikubwa kukabiliana na vikwazo vya kielimu wanavyopata watoto wenye ulemavu.

Hali ilivyo sasa;

- Kukosekana kwa sera ya elimu inayojumuisha mahitaji ya wanafunzi wenye ulemavu kumesababisha idadi kubwa ya vijana wenye ulemavu kukosa fursa ya kupata elimu.
- Huduma zilizoko katika taasisi mbalimbali za elimu kuanzia ngazi ya msingi, sekondari, na vyuo hazijazingatia mahitaji maalum ya walemavu.
- Hali duni ya maisha ya wazazi ni kikwazo kwa watoto wenye ulemavu kupata elimu bora.
- Ukosefu mkubwa wa vifaa vya kujifunzia ni kikwazo kwa watoto wenye ulemavu kupata elimu bora.
- Ukosefu wa kupewa kipaumbele na kutozingatia kutenga bajeti ya kutosha ya taifa kusaidia watoto wenye ulemavu ni kikwazo.
- Ulaghai wa kisiasa unaofanyika kwa baadhi ya walemavu na kusahau kusimamia haki za msingi za watu wenye ulemavu.
- Mazingira hatarishi ya maisha ya watu wenye ulemavu.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Kwa kutambua umuhimu mkubwa wa kuwaendeleza watoto wenye ulemavu na kuwapunguzia wazazi mzigo wa ziada katika kuwahudumia, Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo:

- Itazindua sera mpya ya elimu ambayo itakuwa imeyajumuisha kwa ukamilifu mahitaji maalum ya wanafunzi wenye ulemavu.
- Itafanya marekebisha mbalimbali ya kiufundi kwenye taasisi mbalimbali za elimu ili kuondoa vikwazo mbalimbali vinavyowakwaza wanafunzi wenye ulemavu wanaosoma katika taasisi hizo.
- Mahitaji maalum ya kielimu kwa watoto wenye ulemavu yatajumuishwa katika mitaala ya vyuo vya waalimu ili kuongeza idadi ya waalimu wenye uwezo wa kutoa elimu kwa watoto wenye ulemavu.
- Serikali itagharamia kwa asilimia mia moja gharama zote zinazohusiana na masomo ya wanafunzi wenye ulemavu katika ngazi zote za elimu.

ELIMU YA WATU WAZIMA

Hivi sasa inakadiriwa kuwa asilimia 27.4 ya Watanzania wenye umri wa zaidi ya miaka 15 sawa na wananchi milioni 6.4 kati ya nguvukazi ya watu milioni 21 hawajui kusoma na kuandika. Sehemu kubwa ya watu wanaohesabiwa wanajua kusoma na kuandika, uelewa wao ni mdogo sana. Idadi hii ni kubwa mno katika nguvu kazi ya watu wasiozidi milioni 16.

Hali ilivyo sasa;

- Kuupuza kwa muda mrefu umuhimu wa kuhakikisha kuwa watoto wote wenye umri wa kwenda shule wameandikishwa shule kumechangia sana katika kuongeza idadi ya vijana wanaoingia katika utu uzima ilhali hawajui kusoma na kuandika.
- Kuanguka kwa ubora wa taaluma inayotolewa katika shule za msingi kumesababisha kundi kubwa la watoto kumaliza darasa la saba wakiwa na uwezo kidogo sana wa kusoma na kuandika. Wengi wa hawa hupoteza ujuzi huu baada ya miaka michache huko mitaani kwa sababu ya kutoweka kwa kiasi kikubwa kwa utamaduni wa kujisomea miongoni mwa wananchi.
- Hivi sasa maktaba mbalimbali za Serikali zinatoza ada kwa wanaotaka huduma ya kujisomea. Hali hii inazidi kufisha hamu ya wananchi kujifunza na kujiendeleza kielimu.
- Mkazo uliokuwepo katika miaka ya 70 kuhusu elimu ya watu wazima uliachiwa taratibu kufikia hadi hatimaye ukatoweka kabisa. Kwa hivi sasa fedha za bajeti ya elimu ya watu wazima zinatolewa lakini haziwanufaishi walengwa.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

- Serikali ya CUF itahuisha upya madarasa ya elimu ya watu wazima. Serikali itaandaa utaratibu utakaowezesha kila shule ya msingi iliyoko nchini kuendesha madarasa ya elimu ya watu wazima kila siku jioni kuanzia Jumatatu hadi Ijumaa. Kwa hali hii fedha za bajeti ya elimu ya watu wazima zitatumika ipasavyo na hivyo kuwanufaisha walengwa.
- Serikali ya CUF itafuta ada zote zinazotoweka na maktaba za Serikali hivi sasa na kuhakikisha kuwa huduma katika maktaba hizi zinaboreshwa kwa kiwango cha juu ili kukidhi haja ya wananchi kujiendeleza kielimu.
- Maktaba zitaunganishwa na mtandao wa internet.

ELIMU YA UFUNDI

Kati ya mambo ambayo Serikali ya CCM haijafanikiwa ni kuimarisha vyuo vya elimu ya ufundi. Nchi yoyote iliyowekeza katika elimu hii inajiweka katika mazingira mazuri ya kuleta maendeleo haraka kwani vijana wengi wanapata ujuzi na kujiajiri katika sekta binafsi au zisizo rasmi.

Dira ya Mabadiliko ya CUF

Elimu ya Ufundi kuwa nyenzo muhimu ya maisha ya vijana;

- Shule za ufundi zitaongezwa katika kila wilaya kwa kadri ambavyo uchumi wa nchi unavyokua na serikali itazisimamia ipasavyo.
- Kila mtoto asiyejiunga shule ya sekondari lazima apate nafasi ya kusoma masomo ya ufundi ili ajijengee mazingira ya kupata ajira au kuwa na uwezo wa kujiajiri katika sekta binafsi.
- Serikali itawapeleka walimu wengi zaidi katika mafunzo ya juu ya ufundi ili vyuo vya ufundi

viwe na wataalam wa kutosha watakaokuwa wakiwafundisha wanafunzi kwa kuzingatia msisitizo wa mafunzo kwa vitendo kuliko nadharia.

AFYA

Katika Tanzania tatizo la afya za wananchi ni kubwa mno. Huduma za afya ziko katika hali mbaya sana. Hospitali, vituo vya afya, na zahanati ni chache na zinakabiliwa na matatizo mengi. Msongamano mkubwa wa Wagonjwa, uhaba wa madaktari na wauguzi, uhaba wa vitanda, uhaba wa vifaa vya kazi, uchakavu wa majengo, na zaidi ya yote uhaba mkubwa wa madawa ni baadhi tu ya matatizo haya. Utafiti unaonyesha kuwa zaidi ya asilimia 60 ya watoto wanaokufa chini ya umri wa miaka mitano hufia majumbani bila kufikishwa hospitali au zahanati angalau mara moja. Katika kila watoto 100 wenye umri usiozidi miaka mitano, 44 wanakosa lishe bora na kwa hivyo wameathirika kwa utapiamlo. Watoto wanaokosa lishe bora hawajengi kinga ya mwili na ubongo wao haukuvi vizuri. Ukimwi hivi sasa ni tishio kubwa linaloashiria maangamizi kwa taifa letu.

Ni lazima tuelewe kuwa maendeleo hayawezi kupatikana kwenye taifa lenye idadi kubwa ya watu ambao hawana afya nzuri, Tunawajibika kujenga mazingira yatakayohakikishia umma kuwa kuna nia ya dhati ya kuifufua na kuiboresha sekta ya afya. Tuandae madaktari na wauguzi kwa wingi zaidi na wapewe motisha wa kutosha ili wasilazimike kuikimbia nchi. Hospitali kuu zote kuanzia wilayani zipatiwe vifaa vya kisasa vinavyohitajika kukidhi haja ya matibabu katika ulimwengu wa kileo. Madawa yapatikane kwa gharama nafuu. Ni lazima uandaliwe utaratibu utakaotuhakikishia kwamba Mtanzania yeyote hatakosha kupata matibabu kwa sababu tu ameshindwa kumudu gharama. Lakini lililo la msingi kabisa ni kufufua na kuimarisha huduma ya afya ya kinga. Uboreshaji wa mazingira ni sehemu muhimu kabisa katika utoaji wa huduma ya afya ya kinga. Ili kuzuia utapiamlo na maradhi mengine serikali isimamie na kuratibu uwekaji wa virutubisho muhimu kama vile iodine kwenye chumvi, vitamini A na D kwenye unga nakadharika.

Ni lazima tuondoe vyanzo vya maradhi; taka zizolewe na turejeshe utaratibu uliotoweka siku nyingi zilizopita wa kudhibiti wadudu wanaobeba vimelea vya maradhi, hususan mbu. Ni lazima tuweke utaratibu utakaotuhakikishia kuwa Wananchi hawaishi na kufanyia shughuli zao kwenye maeneo yenye misongamano mikubwa. Ni lazima tufufue na kuimarisha huduma za ukaguzi za mabwana na mabibi afya ili kuhakikisha kuwa migahawa, maduka, masoko, machinjio, makazi yetu nakadharika, yanakuwa katika mazingira salama muda wote. Pamoja na haya yote ni lazima tuhakikishe kuwa suala la uhaba wa maji salama kwa matumizi ya majumbani linapatiwa ufumbuzi wa haraka. Aidha ni lazima kama Taifa kuliangalia upya suala la maambukizi ya UKIMWI kwa uzito unaostahili.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Afya;

- Utaratibu wa kinga ya msingi kwa maradhi umepuuzwa kwa kiwango kikubwa. Huduma ya

kuzoa taka na mfumo wa maji machafu ziko katika hali mbaya. Mkakati wa kuharibu vyanzo vya maradhi umeachwa muda mrefu uliopita.

- Wafanyakazi wa sekta ya afya wanafanyakazi katika mazingira ya hatari yanayoweza kuwaletwa maambukizi. Mishahara ni midogo ambayo hailingani kabisa na ugumu wa kazi. Wakilalamika wanaitwa ‘wabinafsi’ wasiojali ‘wito’ wa kazi yao na kukumbushwa viapo walivyoapa. Matokeo yake madaktari na wauguzi wamekuwa ‘ombaomba’ na wagonjwa wasio na chochote cha kutoa wamejikuta wakitekelezwa. Nchi jirani zimekuwa ndiyo kimbilio kubwa la madaktari na wauguzi wetu.
- Zahanati, vituo vya afya na hospitali ni chache na hazikidhi hitajio la ukuaji wa idadi ya watu Tanzania.
- Huduma muhimu katika vituo vya afya na hospitali kama madaktari na wauguzi, madawa, vitanda, na vipimo havitoshelezi mahitaji.
- Serikali imeendelea kutumia fedha nyingi kwa ajili ya kutoa huduma bora ya afya nje ya nchi kwa kundi la watu wachache ambao ni viongozi waandamizi na familia zao.
- Utaratibu wa kuwalazimisha wananchi kulipia gharama za matibabu umesababisha wananchi wengi kuathirika kwa kushindwa kumudu gharama hizo.
- Kuanzia mwaka 1985 hatua na mikakati kadhaa imechukuliwa yote ikilenga katika kuelimisha na kuhamasisha jamii juu ya athari za maambukizo ya ukimwi na njia za kudhibiti kuenea kwa maambukizi mapya. Hata hivyo pamoja na kampeni hizi, maambukizi ya ukimwi bado yameshika kasi na wanaouguwa maradhi haya wanazidi kujitokeza. Pamoja na kujitokeza kwa hali hii Serikali ya CCM imeshindwa kubadili mwelekeo wa kampeni hizi ili ziweze kutufikisha kwenye malengo tuli yokusudia.
- Mpango wa bima ya afya ulioletwa na Serikali ya CCM katika miaka ya hivi karibuni unafanya kazi katika maeneo machache na hivyo kuwasababishia usumbufu mkubwa wanachama wa mfuko huo.

Dira ya Mabadiliko ya CUF katika kuboresha sekta ya Afya nchini;

Kwa kuzingatia ukubwa wa tatizo la afya kwenye jamii yetu, Serikali ya CUF itatenga asilimia 15 ya bajeti yote ya Serikali kwa ajili ya kuboresha huduma za afya na kutekeleza mambo yafuatayo:

• Huduma za afya ya msingi bila malipo;

Huduma za msingi za afya zitakuwa ni haki ya kila Mtanzania. Mkazo maalum utawekwa katika tiba ya kinga ikiwa ni pamoja na chanjo za watoto na kuweka virutubisho katika vyakula (food fortification). Tiba ya maradhi ya kuambukiza kama vile malaria, kifua kikuu, UKIMWI, cholera (TB), typhoid, minyoo na kadharika zitapatikana bila malipo.

• Huduma za upendeleo;

Kina mama wajawazito, wazee kuanzia miaka sitini, walemavu na watoto wadogo wote walio na umri chini ya miaka mitano watapata matibabu yote bure. Aidha, Serikali ya CUF itaendeleza utaratibu wa ugawaji wa vyandarua vyenye dawa kwa kuongeza wigo zaidi kwa kuhakikisha kila mtanzania anapata chandarua sanjari na kuwa na program endelevu ya kuangamiza mazalia ya mbu.

• Utaratibu wa kuchangia gharama;

Pamoja na ongezeko kubwa katika bajeti ya afya bado bajeti hiyo itakuwa haitoshelezi

kulinganisha na mahitaji halisi. Ili kufidia pengo kuna umuhimu mkubwa kwa vyanzo vingine kuchangia katika huduma za afya. Uchangiaji huu utafanyika chini ya utaratibu ufuatao:

- Mpango wa bima ya matibabu; Serikali itasimamia uboreshaji wa utaratibu wa bima ya matibabu nchini ambapo waajiri wote katika sekta rasmi watatakiwa kuwakatia wafanyakazi wao bima, na pia kuwawezesha wanachama wa mpango huo kupata huduma hiyo mahala popote humu nchini. Bima hiyo itagharimia matibabu ya wafanyakazi na familia zao, yasiyohusiana na huduma za msingi za afya au huduma za upendeleo. Bima hii haitakuwa mzigo kwa waajiri kwa kuwa itamezwa katika marekebisho ya viwango vya kodi yatakayofanywa na Serikali ya CUF.
- Uchangiaji wa gharama wa moja kwa moja; Utaratibu wa kuchangia moja kwa moja gharama za matibabu yaliyo nje ya huduma za msingi za afya, au zile za upendeleo utaendelezwa kwa wananchi ambao watakuwa hawana bima na wenye uwezo wa kuchangia gharama. Kwa wagonjwa ambao watakuwa hawana uwezo kabisa wa kujigharamia dawa, watapatiwa matibabu kamili bila malipo na serikali.

• Kuboresha miundo mbinu ya afya;

Serikali ya CUF itahakikisha kuwa katika kipindi cha miaka mitano ijayo mazingira ya hospitali zote nchini kuanzia wilayani yameboreshwa kufikia viwango vinavyokubalika. Fedha zaidi zitatumika kuhakikisha kuwa ifikapo mwishoni mwa kipindi hicho hakuna mgonjwa anayelala chini au kuchangia kitanda, vipimo vyote muhimu vinapatikana kuanzia wilayani, na kila hospitali kuanzia wilayani ina madaktari na wauguzi wa kutosha kuweza kutoa huduma bora, na kuwepo kwa huduma zote za msingi ikiwemo upatikanaji wa maji na umeme wa uhakika.

• Kuboresha huduma ya matibabu;

Kila hospitali itabuni utaratibu wa kuongeza tija. Pamoja na mambo mengine utaratibu huu ni lazima uhakikishe kuwa kila mgonjwa atakayelazwa wadini ataanza kupata matibabu mapema iwezekanavyo. Kutafanyika ukaguzi wa mara kwa mara kwenye hospitali utakaohusisha kuwasaili wagonjwa mbalimbali kwa siri ili kupima ni kwa kiwango gani mahospitali yanazingatia utaratibu huu.

- **Kuimarisha huduma za kinga;** Taifa linaweza kuokoa fedha nyingi sana zinazotumika kwa matibabu iwapo watu watajikinga na maradhi. Ili watu waweze kujikinga na maradhi taifa halina budi kuzingatia kanuni za afya ya msingi kama usafi wa mazingira na kuzuia vyanzo vya maradhi. Serikali ya CUF itashirikiana na serikali za mitaa kuhakikisha kuwa katika kipindi cha miaka mitano ijayo vyanzo vyote vya maradhi ya kuambukiza kama mrundikano wa takataka, mazalio ya mbu, ujenzi wa vyoo bora nakadharika vinazingatiwa.

• Nidhamu ya matumizi ya fedha za mfuko wa Afya;

Serikali itafanya utaratibu wa kupunguza idadi ya wafanyakazi wa maofisini katika sekta ya afya na kuwahamishia katika ajira nyingine bila kuathiri huduma, na fedha zitakazookolewa zitaelekezwa kwenye kuboresha miundo mbinu na maslahi ya madaktari na wauguzi.

- Serikali itaboresha hospitali zetu kwa kuzipatia zana za kisasa, madaktari na wataalamu wenye uwezo ili kupunguza uwezekano wa viongozi waandamizi kutumia fedha nyingi za wananchi kwa ajili ya matibabu nje ya nchi.
- Ili kuongeza ufanisi baadhi ya huduma kwenye mahospitali ambazo hazina uhusiano wa moja kwa moja na tiba zitabinafishwa.

- **Kupunguza gharama za madawa;** Serikali itafanya mazungumzo na wawekezaji zaidi ili kujenga

viwanda vitakavyozalisha madawa ya kuiga (Generic Drugs) na vifaa vingine vya mahospitali kwa gharama nafuu zaidi nchini mwetu. Aidha, baadhi ya madawa ya msingi yatatengenezwa kwa wingi na kuwekwa nembo ya serikali ili kudhibiti matumizi mabaya ya dawa hizo.

- **Maslahi ya madaktari na wauguzi;** Kwa kuzingatia kuwa madaktari na wauguzi ni watu ambao wanafanya kazi ngumu na kwenye mazingira ya hatari ni lazima taifa lielewe kuwa maslahi yao yanahitaji kuboreshwa zaidi. Serikali ya CUF itahakikisha kuwa maslahi ya wafanyakazi hawa yanaboreshwa angalau kufikia viwango vya wenzao katika nchi jirani. Serikali ya CUF itaongeza mishahara na marupurupu kwa madaktari na wauguzi kwa kadri uchumi wa nchi unavyokua ili kuwafanya madaktari na wauguzi wajitume zaidi, wajiepushe na vitendo vya rushwa na waokoe maisha ya Watanzania yanayopotea wakati mwingine kwa sababu tu ya kushuka kwa ari ya kufanya kazi.
- **Mapambano dhidi ya ugonjwa wa UKIMWI;** Serikali ya CUF pamoja na mambo mengine itaweka mkakati wa kitaifa utakaolenga kupunguza kwa kiasi kikubwa uwezekano wa mtu ambaye hivi sasa hana virusi vya ukimwi, kuambukizwa. Mkakati huu utalenga katika kuishirikisha jamii katika mjadala wa kutunga sera mahsusi ya nchi itakayosimamia mapambano dhidi ya Ukimwi kwa nia ya kufanikisha malengo yafuatayo:-
 - Kuondoa utaratibu wa sasa unaofanya taarifa za maambukizi ya Ukimwi kuwa ni siri na badala yake taarifa hizi ziwe za wazi kama ilivyo kwa magonjwa mengine.
 - Kuweka utaratibu wa kutangazwa na kuchapishwa kila mwezi kwa takwimu za maambukizi ya Ukimwi kuanzia katika ngazi ya kata ili kumwezesha kila mwananchi kuwa na taarifa sahihi zinazohusu eneo analoishi.
 - Kufikia makubaliano ya kitaifa ni nini kifanyike ili kudhibiti kwa kiwango cha juu kabisa uwezekano wa maambukizi kwa wananchi wetu ambao bado kuambukizwa.
 - Kuanzisha utaratibu wa makusudi wa kuziunga mkono na kutoa kila aina ya msaada unaowezekana, juhudi za watafiti wa kizalendo ikiwa ni pamoja na waganga wa jadi katika kutafuta tiba au kinga dhidi ya maambukizo ya virusi vya ukimwi.
 - Kuhakikisha kuwa waathirika wote wa UKIMWI wanapatiwa madawa ya kuongeza muda wa kuishi ili waendele kutoa mchango muhimu katika malezi ya familia zao na maendeleo ya taifa kwa ujumla.
 - Kuendeleza na kuimarisha kampeni za kutoa elimu dhidi ya UKIMWI itakayoweka msisitizo juu ya ukweli kwamba njia ya uhakika ya kujikinga dhidi ya maambukizo ni kuacha kufanya vitendo vya uasherati.
 - Kujenga uchumi imara unaoongeza ajira, tija na neema kwa wote utakaopelekea jamii kujishughulisha zaidi katika masuala ya msingi na kujiepusha na vitendo vya ukahaba na uasherati.

MAKAZI

Pamoja na kwamba Tanzania ina wizara nzima inayoshughulikia masuala ya Ardhi, ina Chuo Kikuu kishiriki kinachoshughulikia masuala ya Ardhi tu na kuna Idara za Mipango Miji katika kila Halmashauri na Mabaraza ya Miji, hali ya makazi ya wananchi inazidi kuwa mbaya siku hadi siku. Uhaba mkubwa wa viwanja vilivyopimwa umewalazimisha wananchi wengi kujenga makazi kwenye maeneo yenye msongamano mkubwa wa watu na ambayo hayana huduma za msingi kama vile mitaro ya maji machafu, barabara zisizo na msongamano, vyoo vya umma, barabara, viwanja vya kuchezea watoto na sehemu za kuzikia za uhakika. Inakadiriwa kuwa zaidi

ya asilimia 70 ya wakazi wote wa Jiji la Dar es Salaam wanaishi kwenye maeneo yaliyojengwa kiholela na yenye msongamano mkubwa. Aidha hali hii imewalazimisha baadhi ya Wananchi wengine kujenga sehemu za mabondeni na hivyo kuhatarisha usalama wa maisha na mali zao wakati wa kipindi cha mvua.

Ukosefu wa sehemu za uhakika wa wafanyabiashara ndogondogo 'Machinga' na uhaba wa vituo bora vya mabasi, na maegesho rasmi kwa ajili ya vyombo vya usafiri - hususan magari, umetokea kuwa ni kero kubwa kwa wananchi wengi hususan katika Jiji la Dar es Salaam. Pamoja na yote haya pia kuna udhaifu mkubwa sana katika kusimamia sheria zinazotawala makazi.

Pamoja na matatizo haya, sheria ndogondogo zinazotungwa na halmashauri na mabaraza mengi ya miji hazizingatii hali halisi ya kimaisha ya wakazi wa miji husika. Mathalani, katika baadhi ya miji kuna sheria inayowakataza wakaazi kufanyia matengenezo nyumba zao zinazochakaa kwa maelezo kwamba maeneo ziliko nyumba hizo yametengwa kwa ajili ya kujenga magorofa. Matokeo ya sheria hii ni kwamba katika miji mingi kuna nyumba nyingi chakavu zinazokaribia kuanguka huku wamiliki wake wakisubiri zianguke na wao kupoteza haki ya kumiliki viwanja husika kwa sababu hawana uwezo wa kujenga maghorofa. Ni wazi kabisa kuwa sheria ya namna hii siyo tu kwamba ni ya kikandamizaji, lakini pia ni yenye kuongeza kiwango cha umasikini miongoni mwa wananchi.

Hali ilivyo sasa;

- Shirika la nyumba la Taifa ambalo kinadharia lilianzishwa kwa malengo ya kutatua tatizo la makazi kwa wananchi, hususan wale wanaoishi mijini limeshindwa kabisa kutimiza azma hiyo. Kasi ya ujenzi wa majengo mapya imefifia kabisa, na majengo yake mengi ya zamani, ikiwemo yale liliyoyarithi kutoka kwa wamiliki wake halali baada ya kutaifishwa, yako katika hali mbaya sana kutokana na kutokuwa na uangalizi mzuri. Hivi sasa shirika hilo liko kwenye mgogoro mkubwa na baadhi ya wapangaji wake kutokana na kupandisha kodi bila kuzingatia hali halisi ya uboreshaji wa makazi hayo.
- Pamoja na Serikali kubuni mradi wa viwanja elfu ishirini (20,000) katika jiji la Dar Es Salaam, bei za viwanja hivyo ni za juu mno kwa watu wa kawaida kuweza kuzimudu. Matokeo yake ni kwamba vingi kati ya viwanja hivyo vitaangukia katika mikono ya watu wachache wenye uwezo, na wananchi wa kawaida (ambao ndiyo wengi) wataendelea na ujenzi holela katika maeneo yasiyofaa.
- Kasi ya kuboresha maeneo ya makazi amabayo hayajapimwa kwa kujenga barabara, kuweka maeneo ya ujenzi wa shule, vituo nya afya, na viwanja vya kuchezea watoto ni ndogo mno. Matokeo yake ni kwamba huduma muhimu, mathalan za magari ya zima moto na magari ya wagonjwa bado ni vigumu kuwafikia wakazi walio wengi katika maeneo hayo.
- Kuna udhaifu mkubwa katika kuandaa maeneo ya wafanyabiashara ndogondogo 'machinga' na maeneo mengine muhimu kama vituo vya mabasi ya daladala. Kutokana na hali hii kuna baadhi ya mitaa ambayo wakazi wake wanapata adha kubwa kutokana na msongamano mkubwa wa biashara hizo na wingi wa daladala zilizogeza mitaa hiyo kuwa stendi za kupakia na kushusha abiria.
- Kumekuwa na ukiukwaji mkubwa wa sheria ndogondogo zinazotawala makazi na hususan katika maeneo ya mijini, bila ya hatua zozote kuchukuliwa.
- Sheria katika baadhi ya miji na manispaa zinazokataza wakazi wa baadhi ya maeneo kufanyia

matengenezo nyumba zao kwa kisingizio kuwa maeneo hayo yametengwa kwa ajili ya ujenzi wa maghorofa ni za udhalilishaji, zinalenga kuongeza umasikini katika jamii, na zinakiuka haki za binadamu.

- Serikali imeshindwa kabisa kukitangaza kitengo chake cha mradi wa utafiti wa nyumba za bei nafuu na matokeo yake ni kwamba wananchi walio wengi hawanufaiki na kuwepo kwa kitengo hicho.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Ili kuboresha makazi, Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo:

- Kubinafsisha shirika la nyumba la Taifa; Serikali ya CUF itaweka utaratibu wa kuwarejeshea majumba yao wale wote waliokuwa wametaifishiwa na hawakulipwa fidia, na baada ya zoezi hili italibinafsisha shirika la nyumba la Taifa.
 - Baada ya kuibinafsisha NHC Serikali ya CUF itaanzisha “Housing Banks” ili kuhamasisha mifuko ya jamii kujiingiza katika sekta ya ujenzi wa nyumba za kuishi “ESTATE DEVELOPMENT” kwa mikopo nafuu ya muda mrefu na mfupi kama ilivyo kwa nchi zingine zinazoendelea kwa kasi duniani.
- **Upatikanaji wa viwanja vilivyopimwa;** Serikali itahakikisha kwamba katika kipindi cha miaka miwili tu, katika miji yote nchini viwanja vilivyopimwa na vinavyopatikana kwa bei nafuu ndivyo vitatafuta wajenzi; badala ya hivi sasa ambapo wananchi mbalimbali wenye nia ya kujenga ndio wanaohaha kutafuta viwanja hivyo. Huduma za barabara, maji na umeme kwenye makaazi zitakwenda sambamba na upimwaji wa viwanja vipya.
- **Uboreshaji wa mazingira ya miji;** Serikali itasitisha mara moja ukiukwaji mkubwa wa sheria za mipango miji uliopo hivi sasa. Aidha kwa kushirikiana na serikali za mitaa, serikali itaweka mkakati imara wa kuhakikisha kuwa kila penye makazi na hasa kwenye maeneo ambayo yamejengwa kiholela, barabara zinapitishwa, mitaro ya maji machafu inakuweko au kufanyiwa ukarabati, vyoo vya umma vinasambazwa, taka zinazolewa kwa wakati na madimbwi yanayotuama maji wakati wa mvua yanashughulikiwa. Serikali pia itahakikisha kuwa uhaba wa sehemu za kukikia, vituo bora vya mabasi, sehemu za uhakika kwa biashara za ‘Machinga’, viwanja vya kuchezea watoto, na bustani za mapumziko unapatiwa ufumbuzi wa haraka.
- **Gharama za ujenzi;** Gharama za ujenzi zitapungua kutokana na azma ya Serikali ya kurekebisha viwango vya kodi. Serikali itakiimarisha na kukitangaza kwa nguvu zote kitengo chake cha mradi wa utafiti wa nyumba za bei nafuu na kuwahamasisha wananchi wote- wa mijini na vijijini – wakitumie kujengewa nyumba bora kwa gharama nafuu. Aidha katika maeneo ya mijini makampuni zaidi yatahamasishwa kwa ajili ya kujenga nyumba za gharama nafuu na kuzigawa kwa wananchi mbali mbali kwa mikopo ya masharti nafuu.
- Sheria ndogo iliyotungwa na baadhi ya manispaa inayowakataza wakazi wa baadhi ya maeneo kufanyia matengenezo nyumba zao kwa madai kwamba maeneo hayo yametengwa kwa ajili ya maghorofa itafutwa.
- Kuondoa msongamano wa magari; Kwa sababu wakazi wa miji mikubwa yote ndani ya nchi na hasa Dar es salaam wanakumbana na tatizo kubwa la msongamano wa magari. Serikali ya CUF itahakikisha msongamano unamalizwa kwa kuanzisha barabara mbadala (alternative roads), kujenga madaraja ya juu (flying bridges) kwenye makutano muhimu katika miji yenye msongamano pamoja na kupanua barabara zote za miji yenye msongamano kutoka kwenye “single roads” njia moja hadi kuwa njia mbili.

- Lakini kubwa zaidi ni kuhakikisha kuwa barabara zote za miji mikubwa zinawekewa mfumo wa taa ili kuwawezesha watu kufanya shughuli zao muda wote bila kuhofia usalama wao.

MAENDELEO YA MAKUNDI YA KIJAMII

Wenye Ulemavu;

Kwa mujibu wa takwimu za Shirika la Afya la Dunia, katika kila watu kumi ulimwenguni mmoja ana ulemavu. Kwa kuwianisha, hii ina maana kwamba asilimia 10 ya Watanzania wote, yaani watu 4,200,000 wana ulemavu wa aina moja ama nyingine. Kwa mtizamo wa aina yoyote ile idadi hii ni kubwa mno kiasi cha kuhitajika mipango maalum ya kuwahudumia.

Hali ilivyo sasa;

- Baada ya miaka 49 ya uhuru taifa letu bado halina sera sahihi inayowalenga wenye ulemavu kuwahakikishia kuwa wanapata fursa sawa katika masuala yote yanayoihusu jamii.
- Mchakato mzima wa uendeshaji masuala mbalimbali ni wenye kuwabagua na kuwapuuza wenye ulemavu. Juhudi za makusudi zinazofanywa kuwaondolea wenye ulemavu vikwazo mbalimbali wanavyokabiliana navyo hata pale ambapo mazingira ya kufanya hivyo yanaruhusu hazijitoshelezi.
- Serikali imeshindwa kujenga mazingira mazuri kushughulikia ulemavu unaoepukika na ule unaoweza kupunguzwa makali yake.
- Serikali imeshindwa kutekeleza sheria namba 2 na namba 3 za mwaka 1982 zinazolinda ajira na matunzo kwa watu wenye ulemavu. Aidha Serikali ya CCM imeshindwa kutekeleza maazimio mbalimbali likiwemo lile la Umoja wa mataifa namba 149 la mwaka 1982 linalohusu wenye ulemavu pamoja na Muongo wa watu wenye ulemavu 2000 - 2009 (African Decade). Ingawa Bunge la mwaka huu lilipitisha Sheria kwa watu wenye ulemavu nchini lakini limeshindwa kukidhi mahitaji mengi muhimu kwa kundi hili ikiwemo ushirikishwaji kamilifu katika maamuzi ikiwa ni moja ya mambo matatu yaliyoridhiwa na Serikali katika (African Decade).

Dira ya Mabadiliko ya CUF kwa watu wenye ulemavu;

CUF inatambua kuwa ni vigumu kupata ufumbuzi muafaka wa matatizo ya wenye ulemavu bila kuwashirikisha kikamilifu. Aidha inatambua kuwa ukiondoa ulemavu wa kuzaliwa, kuna aina nyingi za ulemavu zinazoepukika iwapo hatua sahihi na za makusudi zitachukuliwa. Kwa

kuzingatia utambuzi huu Serikali ya CUF itafanya yafuatayo;

- Kwa kushirikiana na wadau husika Serikali itaandaa na kupitisha sera ya kitaifa itakayojulikana kama 'EQUALISATION OF OPPORTUNITIES POLICY' ambayo pamoja na mambo mengine itasimamia kikamilifu ushiriki wa wenye ulemavu katika masuala yahasuyo Utawala, Siasa, Ajira, Afya, Elimu, Na Michezo.
- Serikali itahakikisha kuwa kwa kushirikiana na wadau mbalimbali wakiwemo watu wenye ulemavu wenyewe kupitia upya sheria mbalimbali zinazokwaza haki za kundi hilo na kupitia upya sheria namba 2 na namba 3 za mwaka 1982 kuhusu ajira na matunzo kwa watu wenye ulemavu ili kuziboresha kabla ya utekelezaji kamilifu, na pia kuhakikisha maridhio yote ya kimataifa ya haki za watu wenye ulemavu yanatekelezwa ipasavyo.
- Serikali itasimamia kikamilifu kuhakikisha kuwa mazingira mbalimbali yanayosababisha ulemavu unaoepukika yanadhibitiwa. Hatua zitakazochukuliwa ni pamoja na:
 - Kudhibiti kikamilifu usalama katika viwanda, migodi, na maeneo mengine. Kutakuwa na sheria inayoagiza kuwepo na sera ya ndani inayosimamia usalama ambayo pamoja na mambo mengine itajumuisha na ukaguzi wa kila siku wa usalama wa mazingira ya kazi (safety audits).
 - Kudhibiti kikamilifu ubora wa madereva na vyombo vya abiria, na njia vinakopita vyombo hivyo ili kupunguza ajali.
 - Kutengeneza mazingira rafiki yatakayowasaidia sana wenye ulemavu kuzifikia huduma bila kutegemea msaada, kwa mfano kutengeneza njia maalum wanazoweza kupita wakiwa katika hospitali, shule, vituo vya mabasi na sehemu nyingine za utoaji huduma kwani sehemu zote hizi zimejengwa bila kujali kuwa kuna walemavu, mfano mzuri ni pale majengo yanapowekewa ngazi peke yake bila kukumbuka kuwa wenye ulemavu wa miguu hawataweza kupita.
- Serikali itasimamia kikamilifu kuhakikisha kuwa hatua muafaka za kitabibu zinachukuliwa kushughulikia ulemavu unaopunguzika;
 - Utoaji bure wa viungo bandia, baiskeli za magurudumu matatu, vifaa vya kusikilizia (hearing aid devices), miwani ya jua, mafuta maalumu ya ngozi na vifaa vingine.
 - Kupitisha sheria inayoelekeza kuwa watoto wote wanaozaliwa wakiwa na athari zinazorekebisha wanapatiwa matibabu bila kuchelewa.
 - Kujenga makazi maalum ambapo wenye ulemavu wa ngozi wanaoishi katika familia au maeneo yasiyo na ulinzi mzuri wa kijamii wataweza kuishi mahali salama kwa maisha yao.

Wanawake

Ingawa wanawake ni asilimia 51 ya wananchi wote wa Tanzania, mila na desturi, matatizo ya kihistoria na uzembe wa muda mrefu wa Serikali vimesababisha kuwe na tofauti kubwa ya kifursa kati ya Watanzania wanaume na Watanzania wanawake. Kipaumbele katika fursa zinazogusa masuala mengi muhimu katika jamii kimekuwa kikitolewa kwa wanaume zaidi. Hali hii imewajengea wanawake kutojiamini iwe ni katika masuala ya uongozi, elimu, kazi, na hata katika masuala ya kifamilia. Kwa upande mwingine, hali hii imewajengea wanaume wengi mtizamo hasi juu ya uwezo wa wanawake. Wanaume wengi waliokumbatia mila na desturi, na hasa wale ambao hawakubahatika kupata elimu ya kutosha wamejenga mazoea ya kuwachukulia wanawake kama viumbe duni na wasiokuwa na mchango wowote kifikra zaidi ya kuzaa watoto, kutafuta mahitaji ya familia, na kuwatumikia wanaume. Kwa muda sasa kumekuwa na juhudi

za makusudi na hasa kutoka kwa kina mama wenyewe zenye kulenga kujaribu kurekebisha hali hii. Sehemu kubwa ya juhudi hizi zimelenga zaidi katika kuhimiza kuwe na upendeleo maalum kwa wanawake. Pamoja na uzuri wa jitihada hizi, ni dhahiri kuwa hazitoshi na bado kazi kubwa inahitajika kufanyika ili hatimaye tofauti za kijinsia zisiwe ni tatizo tena katika upatikanaji wa fursa za kujitea maendeleo.

Maendeleo duni ya wanawake nchini;

- Kuna mapungufu juu ya kubuni mbinu sahihi zitakazotuhakikishia kuwa matatizo ya ubaguzi dhidi ya wanawake katika upatikanaji wa fursa yanapatiwa ufumbuzi wa kudumu.
- Kuna mapungufu juu ya kuielimisha jamii katika ngazi zote juu ya umuhimu wa kukumbatia haki sawa kwa jinsia zote na hivyo kuwa ni kikwazo katika kuwaendeleza wanawake.
- Pamoja na uwakilishi walionao hivi sasa wanawake katika bunge – ikiwa ni pamoja na kuwepo kwa nafasi za viti maalumu za wanawake - ushiriki wao mdogo katika vyombo mbalimbali vya kutoa maamuzi, unaonyesha kuwa bado hakuna nia ya dhati ya kuleta usawa wa kijinsia katika jamii. Hali hii isingetarajiwa ikizingatiwa kuwa hivi sasa idadi ya wanawake wenye elimu ni kubwa inayotosheleza kuweka uwiano mzuri wa kijinsia katika vyombo mbalimbali vya maamuzi.
- Pamoja na kuwepo kwa mifuko mbalimbali kwa ajili ya mikopo ya wanawake, uendeshaji wa mifuko hiyo ni wa kisiasa zaidi na hivyo kufanya wanawake walio wengi, hasa wa vijijini wasinufaike na mikopo hiyo. Benki ya wanawake ndiyo imezinduliwa mwaka huu 2010 na ipo Dar es Salaam pekee.
- Wanawake wanakabiliwa na tatizo kubwa mno la afya ya uzazi, huduma za uzazi kutozwa fedha, ukosefu wa lishe bora wanapokuwa wajawazito na majukumu ya malezi ambapo vifo vya akinamama na watoto limekuwa ni jambo lililozoeleka sana na kuonekana ni kitu cha kawaida katika jamii ya watanzania.
- Huduma duni ya maji. Wanawake wamekuwa wakitaabika sana katika kutafuta huduma ya maji na kutembea kwa mwendo mrefu, katika maeneo ya vijijini wakati mwingine hulazimika kutembea umbali wa zaidi ya kilometa 10 kufuata maji baada ya miaka 49 ya uhuru.
- Mfumo wa elimu uliopo nchini haumuandai mtoto wa kike kuweza kukabiliana na majukumu ya kijamii.

Dira ya Mabadiliko ya CUF;

Msingi mkuu wa sera za CUF ni 'Haki sawa kwa wote'. Hii inamaanisha kwamba pamoja na CUF kutambua tofauti za makundi mbalimbali ya watu katika jamii, inayatambua makundi yote kuwa ni sawa kutokana na uwananchi wa kila kundi. Wanawake na wanaume ni makundi yenye kutegemeana na hakuna linaloweza kuwa endelevu bila ya jingine. Kwa maana hii basi mfumo Dume uliojikita katika kila nyanja ya maisha nchini ni kikwazo cha maendeleo ya taifa letu. Sera za chama chetu kuhusu elimu, afya, na kuondoa umasikini kama zilivyoainishwa katika ilani hii ni kichocheo kikubwa katika suala zima la ukombozi wa mwanamke wa Kitanzania. Lakini pamoja na sera hizi nzuri, Serikali ya CUF pamoja na mambo mengine itachukua hatua zifuatazo ili kuboresha mazingira ya kujenga usawa wa kijinsia katika uwiano unaofaa:

- Itatunga sheria itakayotoa adhabu kali kwa mtu yeyote atakayetumia mamlaka yake kumdhalilisha kijinsia, na kumsababishia madhara ya namna moja ama nyingine Mtanzania mwe-nye jinsia tofauti na ya kwake; ili kujinufaisha binafsi kwa njia moja ama nyingine. Pamoja

na manufaa ya sheria hii katika maeneo mengine, sheria hii itasaidia hasa katika suala zima la kupambana na rushwa ya ngono, hususani kwa wanafunzi na waajiriwa wa kike.

- Itauboresha utaratibu ulioko hivi sasa ambao unatoa nafasi maalum za upendeleo kwa wanawake ili kuongeza ushiriki wao katika ngazi mbalimbali za maamuzi ya kisiasa, utawala, menejimenti na uongozi.
- Ili kuwanyanyua wanawake kiuchumi Serikali ya CUF itaiimarisha mifuko mbalimbali ya mikopo na kuisimamia kusudi iwanufaishe wanawake walio wengi wa mijini na vijijini bila kujali itikadi zao za kisiasa.
- Serikali ya CUF itawaunganisha wanawake wote bila kujali itikadi zao, kuunda chombo chao huru ambacho kitasimamia maslahi yao.
- Hata hivyo kwa kuwa CUF inaelewa fika kuwa suluhisho la kudumu la matatizo ya kijinsia nchini liko katika kubadilisha mitizamo ya jamii kuliko katika kuweka mashinikizo ya kisheria na kutoa upendeleo, basi hatua zifuatazo za ziada zitachukuliwa:
- Kwa kuwa tafiti zinaonyesha kuwa wasichana wanaosoma katika shule za peke yao mara nyingi wanajenga kujiamini kuliko wale wanaosoma katika shule mchanganyiko, Serikali itahakikisha kuwa kunakuwa na marekebisho katika mashule ili kupata manufaa ya kitaaluma yanayotokana na utafiti huo.
- Mitaala ya somo la uraia mashuleni itafanyiwa marekebisho ili pamoja na mambo mengine somo hilo lilinge katika kuffisha mitizamo ya vijana wa kiume dhidi ya wenzao wa kike kuwa ni viumbe duni, dhalili, na wasio na mchango wowote wa maana kifika katika jamii.
- Serikali itaanzisha na kuhimiza mjadala wa kina na wa wazi kitaifa katika ngazi mbalimbali za jamii kuhusu mgawanyo wa wajibu, majukumu, na haki katika mahusiano ya kijinsia, kwa nia ya kuboresha mahusiano hayo.
- Mkakati maalumu wa kitaifa wa kuwainua wanawake kiuchumi ili waondokane na madhara mbalimbali wayapatayo kutokana na umasikini utaasisiwa kwa kuwashirikisha wanawake wenyewe.

Vijana

Vijana ndiyo kundi lenye mchango mkubwa katika uzalishaji kuliko kundi jingine lolote, na kwa maana hiyo umuhimu wa kundi hili kwa jamii ni mkubwa mno.

Hali ilivyo sasa;

- Kauli mbiu ya vijana ni taifa la kesho imepelekea kundi la vijana kuendelea kusubiri bila mafanikio. Sehemu kubwa ya vijana hawana fursa za ajira za kueleweka kitu ambacho kinawasababisha walio wengi kujikuta wakilazimika kuingia katika vitendo viovu kupambana na umasikini unaowakabili. Vijana wengi wamekata tamaa mno kiasi kwamba wanadhani kwamba njia pekee iliyobaki ya kujiletea maendeleo ni wao kuondoka nchini au kutafuta biashara za kufaida kubwa za haraka hata ikiwa ni haramu, kama kuuza madawa ya kulevya, kujihusisha na biashara za magendo, nakadharika. Kwa kweli hali hii haiashirii mazingira mazuri kwa maendeleo ya nchi na juhudi za kuondoa umasikini. Vijana wamekuwa wakitumika katika kufanikisha malengo ya wanasiasa wakati wa uchaguzi pekee na hakuna sera sahihi za kuwainua vijana kushiriki katika kustawisha maendeleo ya taifa.
- Vijana wengi wapo vijiwani na wengine wamejiingiza katika utumiaji wa dawa za kulevya na ulevi wa kupindukia, uvutaji wa bangi na kwa kiwango kikubwa si wenye uwezo wa kuajirika

kutokana na kwamba hawajaandaliwa vya kutosha kumudu ushindani wa soko la ajira katika karne hii ya sayansi na teknolojia.

Dira ya Mabadiliko ya CUF kwa vijana nchini;

- Elimu; Pamoja na azma ya CUF kuhakikisha kuwa kila kijana anapata elimu ya darasani (formal education) kwa upeo wa uwezo wake, Serikali ya CUF itachukua pia hatua zifuatazo:
 - Itaongeza kwa kiasi kikubwa idadi ya vyuo vya mafunzo ya ufundi stadi katika maeneo yote ya nchi kwa lengo la kuwashawishi vijana walioshindwa kuendelea na mfumo wa masomo ya darasani kujipatia ujuzi mbalimbali wa ufundi.
 - Itaanzisha huduma ya ushauri nasaha kuhusu chaguo la ajira na matatizo ya kijamii ili kukabiliana na matarajio ya vijana.
 - Serikali ya CUF itahakikisha vijana wote wanaojifanyia biashara ndogondogo maarufu kama 'wamachinga' wanapewa maeneo maalum ya uhakika na yenye mzunguruko wa kibiashara kufanya shughuli zao bila kubughudhiwa. CUF itazuia kabisa utaratibu wa mgambo kuwapiga na kuwanyanyasa vijana wanaofanya biashara ndogondogo.
- Afya; Pamoja na azma ya CUF kuhakikisha kuwa kunakuwa na mkakati unaoigusa jamii nzima katika kuhakikisha kuwa afya za wananchi zinaboreshwa, Serikali ya CUF pia itachukua hatua za kuanzisha programu zitakazohusisha makundi ya vijana katika ngazi ya mtaa na kitongoji kwa kushirikiana na asasi mbalimbali kuelimishana juu ya njia bora za kuepukana na maambukizo ya ukimwi, Tatizo la matumizi ya dawa za kulevya na njia za kuepukana nazo.
- Utamaduni na michezo; Pamoja na azma ya CUF kuhakikisha kuwa kunakuwa na mkakati unaoigusa jamii nzima katika kuhakikisha kuwa viwango vya ubora wa ushiriki wa Taifa letu katika medani za michezo na burudani vinapanda, Serikali ya CUF pia itachukua hatua zifuatazo:
 - Itaboresha huduma za burudani na michezo vijijini na mijini kwa kushirikisha wataalamu wa fani mbalimbali katika medani hizo ili kusaidia kutambua vipaji na kuviendeleza.
 - Itashawishi ushiriki zaidi wa sekta binafsi katika kuwekeza katika huduma za burudani na michezo.
 - Itashawishi vijana kuwa mstari wa mbele kuendeleza yale yote mazuri yanayopatikana katika tamaduni zetu, na kupiga vita tamaduni mbaya za kigeni.
 - Itashawishi vijana kushiriki kwa hiari yao katika harakati mbalimbali za kijamii kama vile uboreshaji wa mazingira na kuwasaidia wagonjwa, watoto, wazee, na mayatima.
- Utumishi wa Taifa; Madhumuni makubwa ya uanzishwaji wa makambi ya JKT yalikuwa ni kutoa mafunzo ya awali ya ulinzi na uchapakazi kwa vijana ili kuwatayarisha kwa maisha yao ya baadaye. Lakini ni dhahiri kuwa kiutendaji madhumuni haya yalivurugwa kwani wale ambao kweli wanahitaji mafunzo ya awali ndio ambao hawakulazimika kushiriki na wale ambao walikuwa na uhakika wa ajira ndio waliolazimika kujiunga. Waliosamehewa ni wale wanaomaliza darasa la saba na kidato cha nne bila kujiunga na chuo chochote, wakati waliolazimika ni wale waliomaliza Kidato cha sita ama wenye elimu ya juu zaidi. Ni wazi basi kuwa mfumo uliotumika haukuwa na tija.

Pili, uendeshaji wa programu mbalimbali katika makambi hayo ulilenga zaidi katika kukomoana na kudhalilishana na hivyo matumizi ya akili yalizingatiwa kwa kiwango kidogo. Haishangazi basi kuwa makambi ambayo kimsingi yalitakiwa yawe na uwezo wa kuzalisha kwa ajili ya kujiendesha na ziada, hatimaye yalionekana kuwa ni yenye kuliingizia taifa hasara kubwa na kulazimika kusitisha sehemu kubwa ya programu zake – hususan ile ya kuwachukua vijana kwa mujibu wa

sheria. Hata hivyo bado umuhimu wa utumishi kwa taifa upo ila kinachohitajika ni marekebisho ya msingi. Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo ili kuleta marekebisho yenye tija:

- Utaratibu wa uendeshaji wa programu kwenye vituo hivi utabadilika ili kuondoa dhana kwa vijana, wazazi, na watoa mafunzo kuwa hivyo ni vituo vya ‘mateso’ kwa vijana wanaomaliza masomo yao. Katika kutekeleza azma hiyo, kwanza kabisa muundo wa awali utabadilishwa na badala ya kujulikana kama makambi sasa yataitwa ni ‘vituo vya maandalizi kwa vijana ili kulumikia taifa’.
- Itatenganisha kabisa masuala ya uajiri, fursa za masomo na suala la kujiunga na vituo hivi. Itavifanya vituo hivi kuwa ni huduma muhimu ya miaka miwili katika kutoa mafunzo ya awali ya kijeshi, ukamavu, kazi za uzalishaji (Vocational Training), lugha za kiingereza, huduma ya mwanzo (First Aid), sanaa mbalimbali, udereva, michezo, pamoja na stadi zinazohusiana na shughuli za uokoaji (Rescue Operations).
- Itatoa ruzuku mwanzoni wakati wa maandalizi, na mikakati itawekwa kukiwezesha kila kituo kiwe kinajiendesha chenyewe.
- Itaweka vituo katika kila mkoa kwa ajili ya uandikishaji wa wale wote ambao wangependa kujiunga na vituo hivi na itawashauri vijana wanaomaliza darasa la saba na kidato cha nne na kukosa nafasi ya kuendelea na masomo katika shule za kawaida na vyuo wajiunge.
- Itaweka utaratibu kuhakikisha kwamba fedha zote zitakazozalishwa na vijana kutokana na miradi mbalimbali ya uzalishaji baada ya kuondoa gharama za kuendesha kambi inayohusika zinahifadhiwa kwa ajili ya kupewa vijana wakati wa kuhitimu ili ziwasaide kununulia zana mbali mbali zinazohusiana na stadi walizojifunza.
- Ajira; Mapinduzi ya kilimo na uanzishwaji wa viwanda utaongeza ajira ya vijana katika sekta rasmi. Pia serikali ya CUF itahakikisha kuwa vijana wanatumia kikamilifu fursa ya kuwepo kwa mifuko ya mikopo ya masharti nafuu (Incubator Funds) ambayo serikali itaanzisha kwa kila sekta ya uzalishaji mali, kupata mikopo kwa madhumuni ya kujiajiri.

Wazee na Wastaafu.

Wazee wa Tanzania wamejenga historia kubwa kwa kulifikisha taifa hapa lilipo lakini wao ndio wanaoishi maisha magumu kupita kiasi na hadi sasa Serikali haijafanya juhudi za dhati kuwasaidia.

Ajenda ya CUF kwa wazee na wastaafu;

Serikali ya CUF itafanya mambo yafuatayo ili kuimarisha maisha ya wazee na wastaafu;

- Itaboresha pensheni ya wastaafu katika sekta zote ili kukidhi mahitaji yao.
- Itawalipa wastaafu wote malimbikizo ya madeni wanayodai ili kuondoa mvutano uliodumu kwa miaka mingi kutokana na dhuluma waliyofanyiwa.
- CUF itawapatia wazee huduma muhimu za kijamii bila malipo na urasimu wowote.
- Itanzisha utaratibu wa kuwalipa pensheni wazee wote. Kwa kuanzia tutaanza na miradi ya mifano (pilot projects) kabla ya kusambaza huduma hii kwa wazee wote.

Ustawi wa Watoto nchini;

Serikali ya CUF itawekeza rasilimali nyingi katika kuhakikisha watoto wanajengewa mazingira thabiti yatakayowawezesha kukua vizuri kimwili na kiakili. Itawekeza katika maeneo muhimu yanayolinda utu na heshima ya mtoto miongoni mwa masuala ya msingi yatakayosimamiwa na serikali ya CUF ni;

- Kuunda, kusimamia na kuwezesha kitengo maalum huru kitakachokuwa na kazi ya kuishauri serikali juu ya nini kifanywe kuboresha mazingira mazuri katika ukuaji wa watoto. Kitengo husika kitaundwa kwa kujumuisha asasi mbalimbali za kijamii zinazojihusisha na utetezi wa haki za watoto. Serikali ya CUF itanzisha na kusimamia mambo yote muhimu yatakayoshauriwa na kitengo hiki.
- Kuokoa maisha ya watoto dhidi ya majanga mbalimbali, na kuhamasisha upatikanaji wa lishe bora kwa watoto.
- Kutengeneza mifumo mizuri ya usafi wa maji na afya kwa ujumla katika shule wanazosoma na kuwaandaa kwa kuwapatia elimu bora.
- Kuhakikisha kuwa watoto wadogo na watoto wa kike wanalindwa dhidi ya maambukizi ya VVU na kudhibiti upatikanaji wa mimba kwa watoto wakiwa na umri mdogo.
- Kuwasaidia watoto wenye mahitaji maalum (wenye ulemavu).

Wataalamu

Tanzania haitaweza kupiga hatua za maendeleo iwapo wataalam hawatapewa kipaumbele katika nyanja mbalimbali. Nchi yetu ina wataalam wengi katika sekta za uchumi, sekta za kijamii na kiutamaduni lakini bado hatujaweza kuwatumia ipasavyo katika kuwakomboa watanania kutoka katika dimbwi la umasikini, ujinga, maradhi na mengine.

Dira ya Mabadiliko ya CUF kwa Wataalamu wa fani mbalimbali;

- CUF itanzisha tuzo maalum kwa ajili ya wataalam wote waliofanya kazi muhimu ya kitaalam na ikaleta tija kwa nchi.
- Itawapa uhuru wa kujianzishia vyama vya kitaaluma na klabu mbalimbali ili wakutane mara nyingi kadri wawezavyo katika wilaya zao na kujadiliana mambo na mbinu mbalimbali ili kuinua taaluma yao kulingana na asili ya maeneo waliyopo.
- Itawapeleka wataalam wengi nje ya nchi kadri iwezekanavyo ili wakaongeze taaluma zao kwa maslahi ya nchi. Hivi sasa wataalam wanaopelekwa nje ya nchi kuongeza mafunzo ya kitaalam ni wachache na hakuna uzingatiji wa vigezo sahihi katika kuwateua.
- Itawaongezea vivutio zaidi na kuboresha maslahi yao kiutendaji ili wataalam wetu wasiichoke kazi yao muhimu katika kuleta maendeleo ya kweli katika nchi.

MICHEZO NA BURUDANI

Hali ya michezo na burudani nchini imekuwa siyo nzuri kwa muda mrefu sasa. Viwanja vyetu vya michezo vilivyoko katika mikoa yote vina hali mbaya sana, ahueni iko katika viwanja viwili tu vya Dar es salaam, ni uwanya mpya wa Taifa na ule wa uhuru na wawakilishi wetu mbalimbali kwenye michezo ya kimataifa wanaendelea kufanya vibaya kila mara. Pamoja na juhudi kubwa za makampuni ya biashara kama NMB na mengine kufadhili kwa kiasi kikubwa gharama za timu zetu za taifa na vilabu bado pamekuwa na tatizo kubwa la serikali kutokuwa na usimamizi mzuri katika michezo. Aidha kumekuwa na udhaifu mkubwa katika kulinda haki na maslahi ya wasanii mbalimbali na kuwasaidia ili waweze kunufaika ipasavyo na kazi zao hali ambayo imepelekea kazi zao kuchapishwa hovyoya mitaani huku wao wakibakia masikini na wajanja kunufaika na hali hiyo, bila kupata msaada stahiki kutoka kwa mamlaka husika.

Hali ilivyo sasa katika sekta ya Michezo nchini;

- Serikali ya CCM imekuwa na mtizamo wa kizamani kuhusu michezo, yaani kama suala la watu

binafsi badala ya suala la jamii nzima. Kutokana na mtizamo huu imeshindwa kabisa kuona jinsi ambavyo michezo imekuwa ikibadilika taratibu kutoka kuwa ni burudani tu na kuwa ni biashara kubwa inayohusisha mamilioni ya dola.

- Kumekuwa na matumizi mabaya ya fedha za umma kwa kisingizio cha kuhudumia masuala ya michezo, burudani na dini wakati katika hali halisi hakuna huduma kama hizo zinazotolewa.
- Juhudi za kuendeleza vipaji vya vijana hazijawekewa mikakati inayopimika na yenye kuzaa matunda.
- Viwanja karibuni vyote vilivyojengwa kwa nguvu ya wananchi baada ya uhuru vimechukuliwa na kumilikishwa Chama cha mapinduzi na hivi sasa vipo katika hali mbaya, havina ukarabati wala uboreshaji wa kuviendeleza viwanja hivyo.
- Vifaa vya michezo vimekuwa vya gharama za juu sana kiasi cha waliowengi kushindwa kuvunua na kutumia vifaa vya kisasa vya michezo kwa madhumuni ya kujenga afya njema.
- Serikali ya CCM imeshindwa kutimiza wajibu wake ipasavyo katika kulinda na kuendeleza haki za wasanii.

Dira ya Mabadiliko ya CUF katika sekta ya michezo;

Ili kuboresha mazingira ya michezo nchini na kuhakikisha kuwa viwango vya uchezaji vya wanamichezo wetu vinakua na kufikia ngazi ya ushindani wa kimataifa, Serikali ya CUF itachukua hatua zifuatazo:

- Uboreshaji wa viwanja vya michezo; Serikali itahimiza ujenzi wa viwanja vipya vya michezo na uboreshaji wa vile ambavyo tayari vipo. Jukumu la kukamilisha azma hii litakabidhiwa kwa mabaraza ya manispaa, miji na halmashauri za Wilaya ambapo kila mkoa utapaswa kujenga uwanja mkubwa wa michezo yote, kila manispaa itapaswa kujenga kiwanja kimoja kikubwa kitakachotumika kwa michezo yote huku Serikali kuu ikiwa na jukumu la kujenga viwanja vya kimataifa na kisasa vinne vyenye uwezo wa kutumika kwa michezo yote mikuu. Viwanja hivyo vitajengwa katika kanda ya kusini, kanda ya ziwa, kanda ya kaskazini na kanda ya kati. Pamoja na vyanzo vingine vya fedha, mamlaka hizi zitatafuta wabia wa kushirikiana nao kukamilisha jukumu hilo.
- Kuzuia maeneo ya wazi; Serikali ya CUF itahakikisha kuwa maeneo yote ya wazi yanatunzwa ipasavyo huku yale mengi yaliyouzwa katika mazingira tata yanashughulikiwa.
- Kuongeza ushindani katika michezo; Ili kuongeza ushindani zaidi katika michezo Serikali kwa kushirikiana na vyama vya michezo mbalimbali itabuni mashindano ya ziada nje ya ligi za kawaida ikiwa ni pamoja na kutafuta wadhamini wa uhakika wa kudhamini mashindano hayo katika ngazi za wilaya, mkoa na Taifa.

- Ajira ya michezo; Ili wanamichezo waweze kushindana kikamilifu taifa halina budi kukubali kuwa Mabadiliko ya msingi ni lazima yafanyike katika sekta ya michezo ili wanamichezo wetu waweze kuitegemea michezo wanayocheza kama ajira. Serikali itawatumia wataalamu mbalimbali wa masuala ya michezo ili kupata mkakati bora wa kuasisi Mabadiliko hayo.
- Kuimarisha mafunzo ya michezo; Hivi sasa Chuo Kikuu cha Dar-es-Salaam kinatoa mafunzo ya elimu ya michezo katika kitivo chake cha elimu. Wahitimu wa mafunzo haya wanatarajiwa kuwa waalimu wa michezo mashuleni. Hata hivyo wahitimu hawa ni wachache sana ikilinganishwa na mahitaji. Serikali ya CUF itapanua zaidi idara inayohusika na mafunzo haya na kuongeza idadi ya wanafunzi wa fani ya michezo. Aidha itayaimarisha mafunzo yanayotolewa ili yalenge katika kutoa wahitimu bora zaidi. Katika kuendeleza vipaji vya wachezaji wadogo wa michezo mbalimbali Serikali itajenga shule za sekondari kadhaa za mchepuo wa michezo. Shule hizi zitakuwa vituo muhimu vya kuwaandaa wawakilishi wetu mbalimbali katika michezo ya kimataifa.
- Huduma kwa timu za Taifa; Serikali ya CUF itahakikisha kuwa timu za taifa zinazojiandaa kwa mashindano mbalimbali ya kimataifa zitakuwa chini ya udhamini wa Serikali. Aidha Serikali ya CUF itachukua hatua za makusudi na kuweka mkakati mahsusi kwa kushirikiana na TFF kuhakikisha kuwa timu ya Taifa ya mpira wa miguu inashiriki mashindano ya kombe la Afrika na kombe la dunia nchini Brazil mwaka 2014.
- CUF itawapeleka nchi za nje vijana wengi wenye vipaji vya michezo mbalimbali ili wakajifunze michezo katika vituo vya michezo (Sports Academy) huku wakiendelea na masomo. Vijana hao watarudishwa baadaye ndani ya nchi ili waweze kuwa walimu wazuri wa michezo nchini.
- Kuwasaidia Wasanii; Serikali ya CUF itaziunga mkono kikamilifu juhudi za wadhamini mbalimbali ambao wanajitokeza kukuza vipaji vya wasanii na kuwaendeleza. Aidha Serikali itafanya marekebisho mbalimbali ya kisheria ili kulinda kikamilifu haki za wasanii wetu baada ya kukutana nao na kukubaliana juu ya njia sahihi za kudhibiti wizi wa kazi za wasanii na kutunza kazi zao ili ziwanaufaishe.

Imetolewa na Baraza kuu la Uongozi la Taifa,

THE CIVIC UNITED FRONT
(CUF-Chama Cha Wananchi)

Imezindiuliwa Peacock Hotel, Dar es Salaam. August 26, 2010

Makadirio ya Bajeti (Mapato na Matumizi) ya Serikali itakayoundwa na CUF 2010-2016

katika sekta za muhimu Kilimo, Miundo Mbinu, Elimu, Nishati, Afya, Maji, Na Mawasiliano kwa mwaka wa fedha 2011-2016.

Makadirio ya Pato la Taifa na Bajeti 2008/09 – 2015/16 bilioni shilingi							
	2008/09	2009/10	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
	Halisi	Halisi	Makadirio ya CUF				
Pato la Taifa kwa Bei za Soko	26497.2	29764.3	37012.4	41551.7	46965.6	53430.8	61053.5
Mapato ya ndani	4293.1	4568.4	7217.4	8310.3	9862.8	11754.8	14042.3
Jumla ya Matumizi	6811.8	8639.1	9189.9	10295.2	11636.6	13238.4	15127.1
Matumizi ya Kawaida	4681.5	5813.7	5513.9	6177.1	6981.9	7943.1	9076.2
Matumizi ya Maendeleo	2130.4	2825.4	3676.0	4118.1	4654.6	5295.4	6050.8
Nakisi	-2518.8	-4070.7	-1972.5	-1984.8	-1773.8	-1483.7	-1084.8
Ukuaji halisi wa uchumi (%)	6.7	6.0	7.3	7.8	8.5	9.3	9.8
Mfumko wa bei wa PLT (%)	9.2	6.3	4.5	4.5	4.5	4.5	4.5
Mgao wa matumizi ya serikali Kisekta bilioni shilingi							
Elimu	1341.9	1624.1	2021.8	2470.8	2909.1	3309.6	3781.8
Afya	790.2	898.5	1102.8	1441.3	1745.5	1985.8	2269.1
Kilimo	327.0	622.0	919.0	1235.4	1629.1	1985.8	2269.1
Miundombinu	1410.0	1606.9	2757.0	2573.8	2909.1	3309.6	3781.8
Jumla ndogo	3869.1	4751.5	6800.5	7721.4	9192.9	10590.8	12101.7
Mengine	2942.7	3887.6	2389.4	2573.8	2443.7	2647.7	3025.4
Mgao wa matumizi ya serikali Kisekta Asilimia (%)							
Elimu	19.7	18.8	22	24	25	25	25
Afya	11.6	10.4	12	14	15	15	15
Kilimo	4.8	7.2	10	12	14	15	15
Miundombinu	20.7	18.6	30	25	25	25	25
Jumla ndogo	56.8	55	74	75	79	80	80
Mengine	43.2	45	26	25	21	20	20

Pato la Taifa na Bajeti 2008/09 - 2010/11 trilioni shilingi			
	2008/09	2009/10	2010/2011
Pato la Taifa kwa Bei za Soko	26.5	29.8	33.1
Mapato ya ndani	4.3	4.6	6.2
Jumla ya Matumizi	6.8	8.6	11.6
Matumizi ya Kawaida	4.7	5.8	7.8
Matumizi ya Maendeleo	2.1	2.8	3.8
Nakisi	-2.5	-4.1	-5.4
Ukuaji halisi wa uchumi (%)	6.7	6.0	6.5
Mfumko wa bei wa PLT (%)	9.2	6.3	4.8
Mapato ya ndani % PLT	16.2	15.3	18.6
Jumla ya Matumizi % PLT	25.7	29.0	35.1
Nakisi % PLT	-9.5	-13.7	-16.4

The Civic United Front
(CUF – Chama Cha Wananchi)
P.O. Box 10979
Dar es Salaam
Tanzania

www.hakinaumma.wordpress.com